

כול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

ח' אדר א' תשע"א

תצוה

שנה ט"ו גליון תרח"ץ

תוכן הענינים

לקח טוב.....עמוד ב'
שבת בשבתו.....עמוד ג'
דבש תמרים.....עמוד ד'
בשפתי צדיקים.....עמוד ה'
פרפראות לחכמה.....עמוד ז'
ודרשת וחקרת.....עמוד ח'
משולחן גבוה.....עמוד יו"
הילולא צדיקיא.....עמוד י"ט
דבר בעתו.....עמוד כ"ד
משולחן מלכים.....עמוד כ"ז
דברות קודש.....עמוד כ"ט

זמנים	הדפ"ק	מוע"ש	יחסי התורה מס' ספרות
ברוקלין	5:10	6:39	יום א' דף כח.
קרית יואל	5:10	6:39	יום ב' דף כח:
מאנסי	5:10	6:39	יום ג' דף כט.
לעקוואד	5:13	6:41	יום ד' דף כט:
מאנטרעאל	5:00	6:29	יום ה' דף ל.
מעליבין	8:06	9:35	עש"ק חורף
בוענאס איירעס	7:37	9:04	שב"ק חורף
לאנדאן	4:52	6:22	להבנות מדעות, ברכות מול טוב, הנצחת שם,
מאנטשעסטר	4:56	6:26	לעילוי נשמות, וכו' יפנו לאפיס כולל
אנטווערפן	5:32	7:04	עני חיים בארדיב: 1-888-732-6347 EXT 4
ווינן	4:55	6:24	
בני ברק	5:01	6:36	
ירושלים	4:45	6:40	

די מארייבערסטע סטלה מאר

כל מיני ישועות

שקל הקודש
רבי מאיר
יב"ל
1-888
REB-MEIR
732-6347

עד שתהא השלהבת עולה מאליה

האיש יושב לו בביתו קופא מקור, סערות רוחות וגשמים בחוץ, חלונות הבית רועדים מפרצי הרוח החודרים דרך חרכיו, עד שהסערה שולמת פנימה בכל פינות החדר, ארכבותיו דא לא נקשן, ואין עצה אלא להדליק את האור כדי לחמם את עצמותיו היבשות.

בתוך הבית מונחים להם עצים טובים, באין ברירה אחרת בידו ניגש הוא אל המלאכה למלאות צרכו במעט עצים אלה, הצית בהם את האש אשר חיש מהר נדלק, אך לא עלתה בהם השלהבת כראוי עקב חכמות הקטנה שבהם, וממילא לא היה בה בכדי לחמם את הבית ולגרש הקור השורר בין כתליו.

בידעו פרק בטבעה של האש, טרה ואסק מכל פינות ביתו כלים מכלים שונים על מנת לנפנף בהם על יד האש, בכדי שינשב בה הרוח וללכות את השלהבת להיות עולה יפה, וכשגם עצה זו לא הפיקה את התועלת הרצויה נשכב הוא עצמו בפישוט ידים ורגלים אצל האור, ובכל כוחו נפח בפיו אנה ואנה, ובכל זאת עדיין בוששה השלהבת מלעלות, אמר בלבו: חדא מחדא לא אתיא, ניתי חדא מתרתני, ובבת אחת נפח בפיו בכל כוחו ובשתי כפות ידיו נפנף בכלים.

באותה שעה נכנס חבירו לתוך ביתו, ומצאו שוכב על הארץ, לחיו נפוחות ואדומות מרוב יגיעה, ידיו עולות ויורדות ומנפנפות ברוח, זיעה מכסה את כל גופו, ומראהו כאחד המבוהלים והמטורפים, נעמד הלה משתומם למראה עיניו, שמוא יצא חבירו מדעתו, או מחדלה איומה תקפתו, חיש מהר רץ אליו וצעק לקראתו: מה לך ידידי כל הבהלה הזאת.

ענהו האיש: רצוני להעלות את שלהבת האש למען תטיב לחמם את קירות הבית, וכבר נסיתי את כל התחבולות וללא הצלחה, בשמוע חבירו דברים אלו מילא את פיו בצחוק ולעג לעומתו: שומה שכמותך, האינך רואה כי מעטים המה העצים אשר בהם הצית את האש, עליך לקום וללקט עצים מרובים להוסיף על האש ואז תעלה השלהבת מאליה.

והנמשל מוכן הוא, ההתלהבות הרוחנית זקוקה לעצי העבודה בכדי שתעלה בקרב לב האדם, ולחנם יטרח להרבות אש הקדושה בתוככי נפשו, אם לא יוסיף עצים למערכה גדרים וסייגים בתורת ה', והן הם דברי הבית אהרן זי"ע בפרשתן וז"ל: "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, היינו שצריך לייגע עצמו בעבודת עד שתהא שלהבת עולה מאליה, כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכוין לזה, ולא כהחסידים השומים המהפשים ומצפים להתלהבות, רק שצריך לעמול בעבודתו, והשלהבת תעלה מאליה", עכ"ל.

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ואתה תצוה וכו' כתיב למאור.

י"ל דלכך היה צריך להיות כתיב למאור כי זה רומז על התורה שצריך להיות מתוך הצער והיגיעה, והנה זה גרם לנו משה רבינו ע"ה בשבירת הלוחות כמבואר במד', וזה ואתה תוה שאתה גרמת זאת.

(אף פ"י תבואה)

☆

ואתה תצוה את.

פ"י על הצדק להתחבר את פ"י אף עם המפלים והפחותים בכדי להעלותם.

(תולדות אדם)

☆

תצוה את בני ישראל.

שתצוותם שיהיו באחדות ובצוותא.

(זכרון מאיר)

☆

תצוה את בני ישראל ויקחו אליך.

שתתחבר עצמך בצוותא עם בני ישראל, ואז ממילא ויקחו אליך פ"י שיתקברו אליך.

(עירון קדישין)

☆

ויקחו אליך שמן.

שהשפעה הרבה הבאה השמים, גורמת לצדק הנאה רבה, כאילו נותנת לו.

(נועם אלימלך)

☆

שמן זית זך.

דהמנורה רומזת לתורה, לפיכך חייב השמן להיות זך ונקי משמרים, דלחכמת התורה יכולים לזכות אם נקיים וזכים לגמרי מהדטא.

(שם משמאל)

☆

כתית למאור.

זה המכתת עצמו, וזכה להאיר תמיד.

(בית אהרן)

☆

להעלות נר תמיד.

שנ"י שתתחבר עצמך בצוותא עם ישראל, יהא לך התעלות תמיד, שהרי זכות הרבים תעמוד לך.

(דברי חיים)

☆

ברש"י בלי שמרים.

לימד שהתורה חייב להיות בלי פניות.

(נפלאות יצחק)

☆

ברש"י ולא כתית למנחות.

הרשות בידך להוכיח את רעיק ולכתתה, רק בממרה, למאור פ"י להאיר דרכו, אך אסור לנצל את התוכחה למנחות פ"י בכדי להפילו.

(שיח שרפי קודש)

☆

ואתה הקרב וכו'.

דמנחג ישראל חייב להתקרב אל המון העם.

(באהלי צדיקים)

☆

חכמי לב.

הם אותם שאין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים.

(תורה אור)

☆

אשר מלאתיו רוח חכמה.

זה המכיר בכך שהכמתו אינה משל עצמה, אלא אשר מילאתיו, רוח חכמה שהשפע השכלי הוא מן השמים, הוא הראוי להיכלל בגדר חכמי לב.

(דברי שלום)

☆

ברש"י אותם חכמי לב שעשו חבגדים.

יקבלו מן המתנדבים, בגדי כהונה נעשו משל ציבור, להורות כי שלימות עבודת הכהן תלויה באהבת ישראל שבו.

(קדושת לוי)

☆

אל שני קצותיו וחבר.

פ"י דצריכים לחבר תורה עם תפילה, שהם בעצם שני קצוות כי התורה מוצאה מן השמים, מן השמים השמייעך את קולו, והתפילה מקורה בארץ ממעמקים קראתך, וזהו אל שני קצותיו וחבר.

(דברי יחיאל)

☆

והיה פי ראשו בתוכו.

ראשו פ"י שיהיה השכינה שורה, בתוכו

בכל דיבור מדבריק.

(דודאים בשדה)

☆

פי ראשו בתוכו.

שיהא פיו ולבו שוין, תוכו כבדו.

(דברי ישראל)

☆

שפה יהיה לפיו.

שהאדם ידום פיו וקמץ שפתיו, כי סיוג להכמות שתיקה.

(זכרון אליעזר)

☆

שפה יהיה לפיו סביב.

לפיכך נבראו השפתיים סביב לפה, בכדי שפיו של האדם יהיה שמור מדיבור שאינו חגון.

(אורח שלום)

☆

ברש"י שהשריונים שלהם פיהם כפול לתוכו.

שהשריונים שלהם פ"י אין לך שריון ומגן נגד יצר הרע, פיהם וכו' פ"י כשמירת הלשון.

(מדבר קדש)

☆

ונשמע קולו בבואו אל הקודש.

רמזו הוא לאדם שישתדל שגם בבואו אל הקודש כאשר יתעלה למרום, ונשמע קולו יהיו שפתותיו דובבות בקבר, על ידי התלמידים שיאמרו דבר שמועה מפיו.

(צבי לצדיק)

☆

ועשית ציץ זהב טהור.

פ"י תציץ ותראה שזהבך יהיה טהור ללא כל חשש אבק גזל.

(דברי אמת)

☆

ברש"י שמא תאמר משוך מכנגד הארון לצפון או לדרום.

חינך הבנים לתורה, אינו זקוק לתוספת וסיוע לא ממלאכה הרמוזה בצד צפון הוא עשירות, ולא מחכמות אחרות הרמוזות בצד דרום היא חכמה, אלא לפני הכפרת מכון כנגד הארון מבחוי, פ"י אך ורק תורה ללא כל תוספת אחרת.

(תרח"ק מחי"ד מב' עליון ז"ע)

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

לחבר כל הששת ימים לקדושת יום השבת

ואתה תצוה, "ל שמרומוז בתיבת ואת"ה בחינת זכור את יום השבת וגו' (שמות כ ח), ודרשו ז"ל (מכילתא יתרו) זכור את יום השבת מאחד בשבת, היינו שבכל וא"ו ימי החול יזכור לחברם לבחינת שבת. וזהו ו"אתה, וא"ו את"ה, לחבר בחינת וא"ו ימי החול לבחינת את"ה בחינת שבת כנ"ל, בחינת אתה הוא כ"ז אותיות, א"ת הוא כ"ב אותיות מא' עד ת"ו, וה"א הוא כנגד ה"א אותיות מנצפ"ך, וכלם נכללים בקדושת שבת גימטריא כ"ז פעמים שם העצם יתברך שמו, שמקבלים קדושה עליונה, וזה פירוש (ישעיה נח ג) ודבר דבר, ולזה אפילו עם הארץ ירא לשקר בשבת (ירושלמי דמאי ד א) כי הכל רק באמת, שהוא ראש תוך סוף של כ"ז אותיות (ע' שבת קד. רש"י ד"ה אמת), והוא מדה שביעית בחינת שבת, יהי רצון שנזכה לזה. (בת עין)

משה רבינו מעלה בכל ערב נשמת ישראל

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד, כ' בסידור האריז"ל בכונת "מזמור שיר" ליום "השבת ר"ת למש"ה כי משה רבינו ע"ה יורד בכל ערב שבת עם כמה צדיקים ומעלה את כל הנשמות בין החיים ובין המתים שבעמקי הקליפות שאין להם זכות לעלות ואין ביכולת לשום אדם להעלותן עכ"ה, והוא ענין שאמרו בתוזה"ק דרוחיה דמשה אתתך אתברייהו בכל דרא ודרא, והנה ע"י שמחדישין חידושי תורה לאמיתיה ומכוונין למה שאמר משה רבינו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ע"ז נותנים תענוג לנשמת משה רבינו בבחי' משה שפיר קאמר שאחז"ל, וז"ש ואתה תצוה לשון צוותא חדא שמתחבר משרע"ה עם ישראל בין החיים וכו' להעלות ולתקן נשמתם, דהוא רוח דמשה דאתתך אתברייהו בכל דרא ודרא, ובפרט ביומא דהלולא דיליה ושמדתבק בבחי' עיבור נשמה לסייע לתורה ועבודה כמו שהוא בחי' עיבור נשמה מהצדיקים גם בחיותם כנודע מהאריז"ל. (מאמר תורת שבת)

נרות של שבת היא זכרון לנרות המנורה שבבית המקדש

באהל מועד מחוץ לפרכת יערוך אותו ואהרן וכו' חקת עולם לדורותם מאת בני ישראל. יש להתבונן אומרו חקת עולם לדורותם, דמשמע שנוהג בכל הדורות, ובעוה"ר נתבטלה זה עידן ועידנין והדברים עתיקין. גם אומרו מאת בני ישראל, אם הכוונה שיהיה ממעות הצבור, הלא זה הנוהג בכל קרבנות הצבור ולא נאמר מאת בני ישראל. והנראה על פי מ"ש הגאון

הקדוש בספרו קדושת לוי דלכך נעשה הנס דחנוכה בנרות, דבעוה"ר בטלה אז עבודה מאבותינו בבית המקדש כי נכנסו יוונים להיכל וטמאו, ובמקום אחר אין רשות להקריב שום קרבן, רק עבודת הנרות נוהג גם בגבולין דהיינו נר שבת ויום טוב, וכאשר הדליקו ישראל הנרות של מצוה בגבולין, עלתה זאת המצוה לריח ניוחח לפני ית' ולמזכרת ענין עבודתם במקום המקודש. ואם כן כיון שזאת המצוה היתה למליץ טוב, נעשה תוקפו של נס בנרות. ויצא לנו מכלל דבריו שענין נרות דמצוה גם בגבולין, היא לנו למזכרת גם בגלותינו על נרות המנורה. על כן אמר בכאן שזאת המצוה תהיה חקת עולם לדורותם בכל הדורות, גם מאת בני ישראל אפילו בזמן שלא יהיו אהרן ובניו המדליקים, רק בני ישראל בגבולין, כמו אהרן ובניו אשר מדליקים לפני ד' במקום הקודש. ולרמז זה נ"ל אשר התיבות הללו "לפני יי" חקת" עולם" לדרתם, בגימטריא "להדליק" נר "של" שבת" כל "אחד, ועל זה סיים מאת בני ישראל, רצ"ל כל אחד מבני ישראל יהיה המדליק.

(אגרא דכלה)

עיקר תיקון היסוד היא על ידי השבת

ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל, ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים כו'. והקשו כל המפרשים, הרי היו ששים, ששה על כל אחת, ולמה נקראים נותרים (ענין בספר פרדס יוסף בפרשת תצוה ד"ה ששה שהאריך בזה ועייין באמרי נועם בפרשתנו ד"ה ששה משמותם). אך יש לרמז דהנה בימי השובב"ם צריך לתקן בחינת יסוד שהוא בחינת מט"ט, ועיקר ע"י השבת, ויש בהם שש שבתות. וגם בימי העומר צריך לתקן בחינת יסוד כנודע, רק שימי העומר הם שבעה שבועות, כי הגם שהם רק ששה שבועות בסוד שם מ"ב, רק יום השביעי כלול מששת ימים הקודמים כנודע. והנה נודע אשר אבני השהם היו מסוגלים לחן (עייין ברבינו בחי' פרשה זו ד"ה ועשית חשן), ע"כ גם מט"ט עולה ח"ן. וזה שאיתא בספר יצירה (פרק משנה יד) המליך אות ת' בח"ן וברא בו שבת. וזהו ולקחת את שתי אבני שהם, כי אב"ן שה"ם עולה חנו"ך מט"ט. ופתחת עליהם שמות בני ישראל, רומז לתקן בחינת יסוד מן התחלת שובב"ם שהוא ואלה שמות בני ישראל. גם ש"ם הוא שמות משפטים, התחלה וסוף של ימי השובב"ם. וזהו ששה משמותם על האבן האחת, רומז על ששה שבועות של ימי השובב"ם. ואת שמות הששה הנותרים, רומז על ימי העומר שהם ג"כ ששה שבועות, רק מחמת שכלולים בשבעה השבועות, לזאת נקראים נותרים. על האבן השנית כתולדותם, רומז לתקן בחינת יסוד, אבר המוליד. וע"כ אתי שפיר שנקראו נותרים, כי סופרים שבעה שבועות ועיקרן אינם אלא ששה שבועות בסוד שם מ"ב כנודע. (עשרת ישועה)

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

היוד והדר פעלים

כאשר אנו עדיין שרויים תחת הרושם הכביר ורישומא קדישא
מהביקור הבזק של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בשערי עירינו בני ברק יצ"ו

חובה נעימה עלינו להביע בשער בת רבים שלמי תודה וברכה

לכל האברכים העסקנים היקרים

כאו"א בשמו הטוב יבורך שיחיו

אשר השקיעו פעלים כבירים וברוכים

להצלחת הביקור על צד היותר טוב

הן במעמד המרגש של תפילת מנחה עם ילדי התשב"ר

ואח"כ הסדר נאה באמירת שלום

הן במעמד התפילת מעריב כרוב עם

ולאחמ"כ סדר אמירת שלום קרוב לשעתיים באופן נאה ומסודר

וכן במשך כל שעות הביקור מהחל ועד כלה בסדר מופתי לתהילה ולתפארת

אשריכם שזכיתם לקדש שם שמים,

ובשכר זאת תתברכו ברב ברכות במלוא חפניים

ישלם ה' פעלכם, ותהי שלימה משכורתכם, ואך טוב וחסד ירדפוכם, כל ימי חייכם.

החתומים במזמור לתודה

הנהלת הקהילה

בשם כל הקהל הקודש

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

דבש תמרים

מאזה"ע ואז נתקיים הקריאת שם זית מצד שצף מלמעלה ואינו נתערב בנוים, ואז אין צריך לכתיתה, עכ"ה, והנה אם נמשלו לזית מצד כתישה אז אינם דומים לזית תמיד רק בשעת כתישה, אבל לא קודם או אחר כתישה, לא כן אם דומים לזית מצד שצף מלמעלה, תמיד יהי בבחינת זית זה שצף למעלה, וז"ש ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, ר"ל שכל אחד יקח לעצמו הדמיון לזית בזה שהוא זך, ולא מצד כתישה, ועל זה אמר להעלות נר תמיד, כלומר שעייני יהי תמיד דומה לזית. (קדושת יו"ט)

☆

ויקחו אליך שמן זית זך כתיית למאור להעלות נר תמיד. הנה בבעל הטורים כתב ד"כתית" רומז לשני המקדשים, מקדש ראשון ת"י שנים, ומקדש שני ת"כ שנים, לומר שמצוה זו של הדלקת נרות במקדש יהיה נהוג כל כך שנים, עכ"ה, ונראה עפ"י שאתא במדרש (חובא בפר"ד דרוש כ"ד) בשעה שביקש הקב"ה להחריב את הבית"מ אמר כל זמן שאני בתוכו אין העכו"ם נוגעין בו אסלק שכינתי ממנו ואעלה על מכוני הראשון הה"ד אלכה ואשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני, והנה ידוע מה שדרשו חז"ל על הפסוק מחוץ לפרכה אשר על העדות שהמנורה עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ומעתה שפיר יובן למה רמז זה במנורה דייקא שתי"ת ות"כ שנים היי נהוג הדלקת הנרות, דכל זמן שהיו מדליקין את הנרות היה השכינה שורה בבית"מ ולא יכלו האויבים להחריבו. (עצי חיים)

שדברת לקדש את אהרן ובניו קיים לעולם שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנות עולם, ונראה לפי מה שפ"י בישמה משה בטעם הדבר שנקרע הים ע"י המטה ולא עפ"י דיבורו של הקב"ה, כיון דמעשי הקב"ה הוא נצחי, והפעולה שאיננו נצחי צריך להיות ע"י שליח, וכאן בקריעת ים סוף היה רק לפי שעה, כי לאחמ"כ הוצרך לשוב לאיתנו לנער פרעה וחילו, לכך הוצרך להיות ע"י שליח, ולכן היי צריך להיות הנם ע"י המטה של משה, ולא ע"י דיבורו כי שכינה היי מדברת מתוך גרונו של משה, ודיבורו הוא דיבור הי בעצמו שהוא נצחי, ומהאי טעמא היה מרע"ה מתנבא בזה הדבר מכיון ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה ודיבורו היה ממש בבחינת זה הדבר אשר ציוה ה', ומעתה יתבאר שפיר מאמח"כ וזה הדבר אשר תעשה להם ולכאורה זה הדבר מיותר, ובא המדרש כמשיב הה"ד לעולם הי דברך נצב בשמים והיינו שהדיבור שדברת לקדש את אהרן קיים לעולם, לכך נאמר זה הדבר כלומר בבחינת זה הדבר שהיה שכינה מדברת מתוך גרונו אשר תעשה לקדש אותם לעולמי עולמים שדיבורו הוא נצחי. (ייטב לב)

☆

ויקחו אליך שמן זית זך כתיית למאור להעלות נר תמיד. ויתבאר בהקדם דברי המדרש למה נמשלו ישראל לזית מה זית זה אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישה כך ישראל וכיו עוד אמרו שם מה שמן הזה צץ מלמעלה ואינו מתערב בשום משקה וכיו, ובתפ"ל כתב דכל אחד מישראל יש לו הבחירה שיהי נבדל

ויקחו אליך שמן זית זך כתיית למאור להעלות נר תמיד. הנה בבעל הטורים כתב ד"כתית" רומז לשני המקדשים, מקדש ראשון ת"י שנים, ומקדש שני ת"כ שנים, לומר שמצוה זו של הדלקת נרות במקדש יהיה נהוג כל כך שנים, עכ"ה, ונראה לפרש על פי המשל הידוע באיש אחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק ונמטעו עד שצץ ופרח ועשה פרי, ולאחמ"כ עקרו והביא זרע אילן אחר ונמטעו שם ולאחר זמן מה עקר גם את השני, וכל הרואה היי משתומם ומתפלא על מה עשה ככה לעקור אותו זה פעמיים, אכן הנוטע השיב להם כי הארץ הלזו אינה מסוגלת לגדל אילן כזה בטבעה ולזאת הקדים לנטוע נטיעות הללו בארץ כדי שהארץ תקבל את הכוחות לגדל ולקיים האילן קיום נצחי, והנמשל מוכן כי ראה הקב"ה אשר אין בכח הארץ הנשומה הלזו לקבל ולסבול אור קדושת בית המקדש השלישי שיהי קיים לעד ולזאת הקדים ובנה כי מקדשות אשר על ידם קנתה הארץ כח רוחני כדי שתוכל לסבול קדושת הבית השלישי לנצח, ועפ"י מבואר הפסוק "כתיית למאור" היינו כדברי הבעל הטורים שיהיה נהוג כל כך שנים המאור הזה, ובא הרמז בתיבת "כתיית" לרמז שיכתתו אלו המקדשים, ודבר זה נצרך "להעלות נר תמיד" היינו בבית המקדש השלישי שיהיה נצחי. (ישמה משה)

☆

וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לנ במדרש איתא הה"ד לעולם הי דברך נצב בשמים אל תקרי בשמים אלא כשמים כשם שגזרת ונעשה שמים אף דיבור

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

קודש קדשים הוא לה' - הוא אהרן הכהן

רבי שמעון פדהייצר ז"ל שבנעוריו שימש את המלבי"ם ועלה לירושלים, נהג לספר באזני הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע סיפורים ועובדות מחיי המלבי"ם, שבעצמו היה עד ראיה ושמיעה להם, והיה רבי יהושע לייב מקשיב לסיפוריו בהשתוקקות רבה, פע"א סיפר ר' שמעון כדלהלן: נוהג היה המלבי"ם בעירנו בוקרשט, ללמוד בכל ליל שבת את פרשת השבוע ברבים בנוכחות קהל רב שמנה כשלש מאות בעלי בתים, מאזינו שאבו קורת רוח ועונג רוחני מרעיונותיו וחידישיו שהיה משמיע דרך העברה בפרשת השבוע, אך הנה קרה פעם בליל שב"ק פרשת תצוה, כשהגיע לפסוק האחרון שבפרשה, פירש המלבי"ם את הפסוק שבסוף הפרשה "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה', ורש"י מבאר "קודש קדשים" הוא המזבח, והמלבי"ם פירש ש"קודש קדשים" הכוונה על אהרן הכהן שהוא הוא "קודש קדשים", פירוש זה קומם כנגדו את ה"משכילים" שניסו לעשות מזה "מטעמים", הרב נוטה מפירוש רש"י, ובכלל ממתי שמענו שהתורה תהלל בן תמותה בתואר "קודש קדשים", הם התלוצצו בלי גבול על חשבונם, ומוקירי המלבי"ם השתתקו באין מענה בפייהם להסביר את פשר ה"טעות", אך עם כל זאת לא הרהיב איש להעמיד את המלבי"ם גופו על "טעותו", רק אנוכי אזרתי עוז וביני לביני שאלתי את פיו: וכי לא טעה מר בפירושו שכוונת התורה ב"קודש קדשים" היא ל"אהרן הכהן", הרי בזה נתן רבינו מקום ל"משכילים לקטטרו (בנקודה זו נראה על פני מהרי"ל דיסקין סימני פליאה על ר' שמעון, כיו עלתה על דברי ללא שמץ התרגשות, נו, למי אכפת ליצנותם של ה"משכילים", אבל הרי זה אינו הפירוש הנכון - טען ר' שמעון לעומתו - אמר לו המלבי"ם: הרי כבר אמרתי את שאמרתי ומה יכולני עכשיו לעשות, בליל שב"ק הקרוב אחזור לפסוק זה, והנה אתא ליל שב"ק פרשת "כי תשא" הקהל כולו היה דרוך לקראת השיעור בציפיה לראות כיצד יצליח המלבי"ם להסביר את "טעותו", אפס לתדהמתם פתח המלבי"ם את שיעורו באמירה כזאת: "בטרם אנו מתחילים פרשת "כי תשא" נשוב אל הפסוק האחרון מפרשת "תצוה": קודש קדשים - הוא אהרן הכהן, ותוך כדי דיבור עבר מיד לסדר "כי תשא" כדרכו, הקהל נשאר משתומם, למחרת פניתי אליו שוב ושאלתי אותו: רבי, הלא חזר שנית על "טעותו", ענהו המלבי"ם: אין כאן שום טעות, מקרא מלא הוא בדברי הימים "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו עד עולם" שאלו ר' שמעון: אם כנים הדברים מדוע זה לא הקהה רבינו את שיניהם של ה"משכילים", אמר לו המלבי"ם: הרי כתיב "אל תען כסיל". (אנורותיהם של צדיקים)

ועשית בגדי קודש לכבוד ולתפארת

מעשה באחד מגדולי הלמדנים שבליטא שהי' מתנגד לעדת החסידים, שטען לפני הנצי"ב מוואלאז'ין נגד רבני החסידים שחיים ברחבות, בעוד שראשי הישיבות וגדולי התורה האמיתיים (מהמתנגדים) מתפרנסים בצער ובדחקות, השיב לו הנצי"ב מעולם כך הי' צא וראה אהרן הכהן שעסק בעבוד"ה לבש בגדי זהב משובצים באבנים טובות, אולם משה רבינו זה שקיבל את התורה מסיני, לא עשו למענו מלבושים מיוחדים, ורק מטהו נזכר בתורה"ק, "הרם את מטך" "קח את מטך" ויותר לא הי' לו.

(ספרן של צדיקים)

ונשמע קולו בבואו אל הקודש

יום אחד ראה ר' חיים מבריסק יהודי אחד עומד בביהמ"ד ומתפלל בקולי קולות וצעקות משונות, לאחר שסיים תפילתו ואמר לו, הנה התורה"ק ציוותה לתת במעיל פעמונים כדי שיהא נשמע קולו בבואו אל הקודש וידעו שהכהן גדול נמצא שם ומתפלל, ועתה אילו נהגו הכהנים כמנהגך והתפללו בקולי קולות, מפני מה הי' צורך בפעמונים ורימונים, אלא משמע שהכהן לא הי' מרים קולו בתפלה ולכן הי' צורך בפעמוני זהב.

(בפי ישרים)

ובצאתו ולא ימות

רב אחד בא אל עיר כדי לשמש ברבנות שם ונתקבל בכבוד גדול אולם כעבור זמן מה איצע מחלוקת בין תושבי העיר ואף הוא הי' בעובי הקורה והוכרח לעקור מן העיר מגדול הסערה שקמה נגדו, כשיצא מן העיר אמר שעכשיו הוא מבין מאמה"כ "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" דכשהרב בא לעיר לקבל כס הרבנות, "ונשמע קולו" ששומעים בקולו ונוהגים בו מנהג דרך ארץ, אמנם "ובצאתו ולא ימות" דכאשר הוכרח לצאת מפני המחלוקת, עליו להתפלל לפני הקב"ה "ולא ימות" שלפחות יצא ממנה שלם בגופו וכמו שמרע"ה אמר "עוד מעט וסקלונני".

(אורי קרות)

שנים ליום תמיד

הגאון רבי יעקב מליסא בעל נתיבות המשפט בא פעם לבריסק והתאססן אצל ר' לייב קאצנעלנבויגן, ר' לייב הי' מתמיד גדול, ומעולם לא הקפיד לאכול ולישון כדבעי, כשעמדו להיפרד פנה אליו ואמר לו הרינו מאחל לך שיקוים בך הפסוק "שנים ליום תמיד" תמה ר' לייב על דבריו, אמר לו ר' יעקב הנה בשו"ע פותח "שויתי ה' לנגדי תמיד" ומסיים "וטוב לב משתה תמיד" וא"כ אני מאחל לך ששני התמידים יתאחדו על שולחןך שאע"פ שתקיים את "השויתי ה' לנגדי תמיד" מ"מ תקיים גם כן "טוב לב משתה תמיד" לאכול ולשתות כדבעי.

(שיחות קודש)

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

ע"פ מה שנפסק בשו"ע (ויד"ש ד') שאם אינו יכול לפשוט הבגד התחתון בלי שיפשוט הבגד העליון אם האחד הוא צמר והשני פשתן אז אסור ללבוש משום כלאים, וכאן אצל הכהן גדול הואיל והמעיל היה של תכלית ואי אפשר לפשוט הכתנת שהיה של בד (שם) בלי שיפשוט המעיל קודם ממילא היה כלאים.
(תורת משה חת"ס בשם ר' וואלף היידענהיים)

☆☆☆

והיה פי ראשו בתוכו שפה:

רש"י: שהשפה יהא לצד פנים, ובסמוך כתיב "ונשמע קולו בבואו אל הקודש", י"ל הסמיכות ע"פ מה שאמרו ההולך בחלוק הפוך היינו עם השפה לחוץ אין תפלתו נשמעת ואיתא בשו"ע (או"ח ב' ג') שיש לדרקק בזה וזה שמרמו הכת' "והיה פי ראשו בתוכו שפה" השפה של המלבוש יהיה בפנים ואז אם יקפיד על זה "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" תפלתו תהיה נשמעת.

(ברית שלום)

☆☆☆

והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה':

קשה וכי משום "על מצחו תמיד" הוה לרצון לפני ה', י"ל, איתא בזהר שהרשעים ועוץ הפנים מבני ישראל כשהיו רואים את הציץ היה לבם נשבר בקרבם ומפשפים במעשיהם ושבים בתשובה, נמצא שע"י זה שהיה הציץ נתון "על מצחו תמיד" וכל אחד היה יכול לראות אותו זה גרם לכך "לרצון להם לפני ה'" שאפי' הרשעים ועוץ הפנים היו שבים בתשובה ומתרחצים לפני הקב"ה.

(כתנות אור)

☆☆☆

כבשים בני שנה שנים ליום תמיד:

קשה להלן בפר' פנחס גבי קרבן תמיד (במדבר כ"ח ג') כתיב כבשים בני שנה תמימים ומדוע לא כתיב גם כאן "תמימים", י"ל ע"פ מה דאיתא (נחם קט"ז): עד שלא הוקם המשכן, הבמות מותרות ועבודה בבכורות והכל כשרין להקריב בהמה חיה ועוף זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין טהורין, לכן כאן שהיה קודם הקמת המשכן והיה מותר להקריב גם בעלי מומין לא כתב "תמימים" משא"כ בפר' פנחס שנאמר אחר הקמת המשכן שהיה אסור להקריב בע"מ לכן כתיב שם בקרבן תמיד "תמימים".

(אור יקרות)

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך:

איתא במדרש (שהש"ר א' ט"ז) בשעה ששמעו ישראל "אנכי ד' אלוקיך" נתקע תלמוד תורה בלבם והיו למדין ולא היו משכחין ובשעה ששמעו "לא יהיה לך" נעקר יצר הרע מלבם באו ואמרו למשה תהיה שליח בינותינו "דבר אתה עמנו ונשמעה ועתה למה נמות" חזרו להיות לומדים ושוכחים וחזר יצר הרע למקומו, ואיתא (הריו"ת י"ב) שמן זית יפה לשכחה, לכן אמר הקב"ה למשה בשביל "ואתה תצוה" שהדבור היה על ידך ולא ע"י הקב"ה וחזר היצחק" ויהיו לומדים ושוכחים לפיכך "ויקחו אליך שמן זית זך" בכדי לבטל השכחה.

(שארית יעקב)

☆☆☆

כתית למאור:

הכת' מרמז בזה על שני המקדשות שנחרבו והבית השלישי העתידי להבנות במהרה, המקדש הראשון היה קיים ת"י שנים והמקדש השני היה קיים ת"כ שנים כמנין "כת ית" היינו שני המקדשות "כתית" נכתשו ונחרבו אבל המקדש השלישי יהיה "להעלות נר תמיד" היה קיים תמיד ולעולם.

(תולדות יצחק)

☆☆☆

ונשמע קולו בבואו אל הקודש:

בעה"ט: ונשמע - ג' במסורה. ונשמע קולו בבואו אל הקדש. כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ונשמע פתגם המלך, י"ל ע"פ מה דאיתא (נדרים כ"ב) אמר רב אדא ברבי חנינא אלמלא (לא) חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד, ועכשיו שחטאו נתוסף להם שאר הנביאים, וז"ש המסורה "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" ולא היו חוטאים אז "ונשמע קולו" התורה בלבד ששמענו מפי הגבורה אבל אחר שחטאו "ונשמע פתגם המלך" גם שאר דברי הנביאים מה שלא היו שומעים אם לא היו חוטאים.

(חדות יעקב)

☆☆☆

וכתנת תשבץ:

בסליחה שאומרים במוסף של יום כפור כתיב שהכתנת של הכהן גדול היה של כלאים, וקשה הלא הכתנת היה של בד לבן, וי"ל

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

הרב יקותיאל יהודה וואלדמאן שליט"א, מח"ס תורת יקותיאל

וידרשת והקרת

ביאור שיטת הרמב"ם בענין הדלקת הנרות כשרה בזר

מכולם, וגם שהתורה נמשלה לנר כדכתיב (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור וכו', והלחות מונחות בארון, עי"ש דבה"ק. ולכן אינו מסתבר דכוונת הרמב"ם במה שאמר "והוציאן לחוץ" על המנורה עצמה. וגם לא יתכן לבאר כוונתו שהוציא את הבזיכין לחוץ, דלשיטת הרמב"ם היו הבזיכין קבועים במנורה מקשה אחת, כמו שכתב בהל' בית הבחירה (פ"ג ה"ז) שכל הנרות קבועים בקנים. עוד כתב שם (בהל' ד') וכן המנורה הבאה זהב תהיה כולה כבר עם נרותיה, ותהיה כולה מקשה מן העשות, עכ"ל. (ונחלקו בזה תנאי במסכת מנחות דף פח, ו) וכ"כ במעשה רוקח.

אלא י"ל שכוונתו על הפתילות, שמתחילה היה הכהן עורך ומכין את המנורה על ידי החלפת השמן והפתילות והטיב את הנרות, ואחר כך הוציא"ן לחוץ, היינו שהוציא רק הפתילות לבדן מחוץ להיכל שהלא זר אסור להכנס לתוך ההיכל (עיין בחזקוני מצוה ש"צ שם נתבאר ענין זה), ורק בחוץ הדליק הזר את הפתילות, וזו עצמו הכהן להכנס לפנים, והכניס הפתילות הדולקות בתוך השמן שבהמנורה, ואז תיכף היתה השלהבת עולה מאליה על ידי השמן שמונחת במנורה, ובודאי שהדלקה כזו כשרה בזר.

ומצאתי סמוכין לביאור זה שזר מותר לו להדליק הפתילות כשהן מחוץ בלי השמן, מדברי הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספין פ"ג ה"ד) כיצד מדליקו, מושך הפתילה עד שמדליקה ומחזירה וכו'. ביאור הדברים, דאיתא בגמרא (שבת כב:) אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים, והא הכא כיון דקביעי נרות לא סגיאל דלא משקיל ואדלוקי וכו', תרגמא רב פפא בפתילות ארוכות, ופירש"י כל הפתילות יוצאות חוץ לנרותיהם עד שמגיעות זו לזו, ומדליק ממנה הסמוכה לה, והשאר זו מזו. ומכיון שהרמב"ם נקט בלשונו "ומחזירה", על כרחך צריך לומר שהוציא את הפתילות מהמנורה כדי להדליקה, ואח"כ מחזירה הכהן לתוך המנורה כדי שידלוק.

בפרשתן "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך תתית למאור להעלות נר תמיד". כתב הרמב"ם (הלכות ביאת המקדש פ"ט ה"ז) הדלקת הנרות כשרה בזרים, לפיכך אם הטיב הכהן את הנרות והוציאן לחוץ, מותר לזר להדליק, ומקורו הוא בגמרא (יומא כד:) דהדלקה לאו עבודה היא. (והראב"ד חולק על זה, שרק בדיעבד כשר בזר ולא לכתחילה).

ב) ובמנחת חינוך (מצוה צח אות א) הקשה על מה שכתב הרמב"ם שאם הוציאן לחוץ מותר לזר להדליק, הא במנורה ודאי הדלקה עושה מצוה ולא הנחה, דאי לאו הכי לא היתה דוחה שבת, דאפשר לעשות קודם השבת להדליקה, ובשבת יגביה ויניחנה. ומבואר להדיה ברש"י (שבת כב: ד"ה אי הדלקה עושה מצוה) כדאשכחן במנורה. ושם בסוגיה (דמנורה) מבואר דאי הדלקה עושה מצוה הדלקה במקומה בעינן, ואי הדליקה מבפנים והוציאה, גבי נר חנוכה לא עשה כלום, עיי"ש. אם כן כיון דמקום המנורה בהיכל, ודאי צריך להדליק במקומה היינו בהיכל, ושלא במקומה לא עשה כלום, והאיך כתב הרמב"ם שהדלקה בחוץ כשרה. (וכותב שם שמצא קושיה זו בספר מעשה רוקח לחכם ספרדי על הר"מ פ"ד מחנוכה ה"ט והניחה בקושיה).

ואפשר ליישב דברי הרמב"ם, דהנה כאשר מדקדקים בדבריו נחזי אנן, דעל כרחך לא יתכן לומר שכוונת הרמב"ם הוא כפשוטו שהוציאו את המנורה לחוץ והזר הדליקם, שהרי כתב והוציא"ן לחוץ בלשון רבים, ואם כוונתו רק על המנורה היה לו לומר והוציא"ה בלשון יחיד, ועוד שדבר תמוה הוא לומר שלקחו המנורה ממקומה סמוך לפרוכת ולקודש הקדשים מקום השכינה ולהוציאה לחוץ בכדי שידליקנה זר, שהוא בזיון להמנורה להוציאה ממקומה בשביל זר, וכמו שכתב הראב"ד (מסכת תמיד סוף פ"ג) שזה היה עדות, שאם לא מפני שהשכינה שורה לפנים מן הפרוכת, למה היה נעשה הנס במנורה (כנר המערבי) יותר מכל הכלים שבהיכל, כגון מזבח הזהב והשולחן, אלא כאילו מודיע שהשכינה גורמת לה, מפני שהיא קרובה לפרוכת יותר

שהטביל את הפתילות בשמן, ואח"כ לקח הפתילות לבדם והוציאן לחוץ, מותר לזר להדליקן.

ומיושב בזה קושי המנחת חינוך האריך התיר הרמב"ם להוציא ולהדליק בחוץ, הלא הדלקה עושה מצוה, ובמקומה בעיניו, והאריך יתכן שידליקו את המנורה על ידי זר בחוץ, כי אליבא דהרמב"ם אין עיקר המצוה עצם ההדלקה רק הכשר המצוה להכין את המנורה שתהא דולקת ויאירו שבעת הנרות, ועל זאת אמרה תורה יערוך אהרן ובניו להורות שכל הפעולות הגורמים שידלוק הנר יעשנה הכהן בעצמו (כולל הכנסת הפתילה הדולקת לתוך השמן), ואכן פעולות אלו היו נעשים לפניו בהיכל ה' במקומה, ורק הדלקת הפתילה היתה בחוץ, ויש לומר שאף הראב"ד שחולק וסובר שלכתחילה אין הדלקה כשרה בזר, מודה בכהאי גוונא שאם הזר מדליק רק את הפתילות מותר אף לכתחילה.

ועוד ראיה מצאתי בדברי החתם סופר בתורת משה (פ' ויצא-דברי אגדה לחנוכה) דאיתא בפסיקתא ומצאו שמונה שפודין של ברזל והדליקו נרות, ומבאר דהנה הרא"ם בביאור סמ"ג כתב שהנס של חנוכה היה שמונה ימים, שחלקו השמן לשמונה חלקים (וב"ב בבית יוסף סימן עת"ר). והקשה בפרי חדש מי נתן להם רשות ומי התיר להם לחלק השמן, ולא הכניסו אפילו ללילה אחת כשיעור שידלוק מערב עד בוקר (יומא טו.), והלא אין סומכין על הנס. ונראה שלא היה להם בזיכין לצוק לתוכן שמן, אלא טבלו פתילות בשמן ונתנום על ז' שפודים, ואם יכלה הפתילה, יטבלו פתילה אחרת בשמן עד תום כל השמן, ונעשה נס והפתילות הראשונות דלקו כל הלילה, וכן בכל לילה ולילה עד שמונה לילות, עכ"ד. ומבואר מדבריו שאפשר להדליק הפתילות לבדם אפילו כשאין מונחות בתוך בזיך של שמן, ואף

שבעיני תן בה כדי שיעורה, מ"מ כיון שלצד המנורה היה מונח כד של שמן וחשבו דכאשר יכלה הפתילה, יטבלו פתילה אחרת וינחמו אותה במנורה. והכי נמי לעניינינו יש לומר דמכיון שהכניס הכהן בהמנורה שמן כשיעור, ע"כ אחרי הטבת הנרות דהיינו שהטביל את הפתילות בשמן מותר לו להוציא הפתילות לחוץ, ושם יכול זר להדליקן, ואח"כ להחזירו תיכף ומיד לתוך המנורה.

וזהו ביאור דברי הרמב"ם הדלקת הנרות כשירה בזרים, הכוונה על הפתילות, דהפתילות נקראים נרות, ע"ד שפירש"י על הפסוק (במדבר ח ב) אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ששה שעל ששת הקנים שלשה המזרחיים פונים למול האמצעי 'הפתילות שבהן' עיי"ש. (וע"ע ברש"י מנחות צ"ח ועיין בס' קרית ספר על הלכות בית הבחירה פ"א), לפיכך אם היטיב הכהן את הנרות, דהיינו

ספר

קדושת יום טוב

על התורה

הכינו גם חקרי, האדם הגדול בענקים, אור בודד בשחקים,
איש ח"י רב פעלים מקבציואל, ראש גילת אריאל, עפרת תפארת ישראל,
ה"ה ז"ל אדמו"ר הריב תנאן הגדול והקדוש, רבן של ישראל

מן חנני' יום טוב ליפא מיימלבוים זצלה"ה

האב"ד ור"מ דק"ק סיגוט יע"א

יצא לאור במחזורא חדשה ומתוקנת עם הנח"ח מדויקת
בחושפות מראי מקומות ומפתחות

על ידי

הוצאת עצי התמרים

ניו יארק יצ"ו

כ"ט שבט תשע"א לפ"ק

דמי מעות קדימה \$22

מזל"א טבא וגדיא יאה

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, בברכת מזל טוב בשיר ושבחה, קדם ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, לטובת מוסדותינו משליך עצמו מנגד, ולא ישובות למענינו בכל עת תמיד, האדם היקר באנשים, ראש וראשון לכל דבר שבקדשים, נודע לשם ולתהילה, נחמד למטה ואהוב למעלה,

מוה"ר אשר זעליג לעוו שליט"א

רוח החיים של "מוסדות יטב לב בארה"ק" סניף אייראפע

לרגל שמחת אירוסים בתו הח' שתחי' למזל טוב ובשעטו"מ

עב"ג הבחור החתן המופלג בתו"ש כמור משה ניו

בן הרב עקיבא סופר - שרייבער שליט"א

רב דקהל שערי שמחה פרעשבורג לעיקוואד

והנה כי כן יז"ל כטל ברכותינו באותות כבוד והוקרה, בשפה ברורה, קדם מר אביו האי גברא יקירא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, בונה ומקים עולמות של תורה, בכל קצוי תבל ובפרט בלאנדאן הבירה, רבות בשנים עומד בראש קהילתנו המעטירה, עמוד התווך של המוסדות בארה"ק המפוארה,

הרבני הנגיד החסיד המרומם מו"ה ר' ישעי' וואלף לעוו שליט"א

ראה"ק דקהל יטב לב ד'סאטמאר לאנדאן יע"א - וז"ר מוסדות יטב לב בארה"ק סניף אייראפע

זכות מעשיכם הכבירים לטובת מוסדותינו הק' זה רבות בשנים, תעמוד לכם לראות דורות ישרים ונאמנים, ממנו ומוכל יוצאי חלציהם, לאורך כל ימי חייכם, ומשמחה זו יושפע לכם רב ברכות ושובע שמחות, ותזכו להמשיך בפעליכם הישרים מתוך תענוג והרחבת הדעת.

החותמים לפענ שפע בשעחה ובהערכה

הנהלת המוסדות

בני ברק יצ"ו

פנינים והידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

פניני התורה

עומק דברי חז"ל:

מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא

הרחבתי ביאור במקום אחר בפסוק (משלי לא כו) פיה פתחה בחכמה - היינו מדת קל וחומר שהיא חכמה ושכל, ותורת חסד על לשונה - היינו דטרח וכתב לה קרא מן התורה, תורת חסד למעלה מן השכל בכדי להגביר החסד על הדין, הבן.

והנה תבין גם כן לפי זה מדת קל וחומר נקרא 'דין' כמו שכתבתי, הנה היא המדה ראשונה ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, הנה נגדו בתורה שבכתב ב"ג מדות המדה הראשונה היא 'אל' שהוא חסד גמור, כמה דאתא צר (תהלים נב ג) 'חסד א-ל כל היום', וזהו נרמז גם כן 'מילתא דאתיא בקל וחומר' - שהוא דין, טרח וכתב לה קרא בתורה שבכתב שהוא חסד כנ"ל והבן.

*

וכאן המקום לציין לדברי הייטב פנים (ח"ב עמוד קמא) וז"ל 'וידבר ה' אל משה לאמר (שמות ו') בא דבר וגו', וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל' וגו'. הנה על אומרו תחלה לאמר, י"ל לאמר לזולתו לפרעה כמו בכל התורה, אבל וידבר משה וגו' לאמר יש להבין שאינו לומר לזולתו, ועיין רמב"ן בזה. וז"ל ע"פ הידוע כי 'דיבור' לשון קשה, 'ואמירה' לשון רכה מורה על רחמים (ורמ"א אמ"ר ר"ת "אשא, מ"א "רוחא, התמזגות המדות כנודע בכונת השופר). וה"ל מ"ש 'ואיך ישמענו פרעה' פירש רש"י זה אחד מ' קל וחומר שבתורה, וי"ג מדות שהתורה נדרשת הן נגד י"ג מדות הרחמים, וקל וחומר נגד שם א-ל (שמות לד ו') בחינת חסד, וכמבואר בספרים הקדושים שבמדת קל וחומר מעוררים שם חסד א-ל (תהלים נב ג). וזה היה כוונת משה לעורר רחמים וחסדים.

וז"ש 'וידבר משה', אם שנראה שדבר קשות, כי ה' א-ל בא דבר, והוא אמר 'איך ישמענו פרעה וגו', אבל לפני ה' החוקר לב 'לאמר', אמירה רכה, הן בני ישראל לא שמעו וגו' ואיך ישמענו פרעה, הרי קל וחומר המעורר רחמים וחסדים על ישראל.

בגמרא (פסחים יח:) "מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא".

כתב בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ז' אות ה') תשכיל ותדע בזה הים גדול ורחב ידיים תלמוד שלנו, ותמצא בו כמה פעמים (פסחים יח:) 'מלתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא', ולא מצינו כן בשום מדה מה"ג מדות לומר מילתא דאתיא בגזירה שוה או בכלל ופרט, טרח וכתב לה קרא [הגם שהר"ן ז"ל (נדרים ג.) כתב מילתא דאתיא בגזירה שוה טרח וכתב לה קרא, לא מצינו כן בכל הש"ס]. וטעמא בעי, דמהראוי להבין במדת קל וחומר למה נאמר מלתא דאתיא בק"ו טרח וכו', למה לן לקרא כיון דאתיא בקל וחומר. ב. אם כך הוא המידה מאיזה טעם למה ישתנה בזה מדת קל וחומר משארי המדות.

ונראה לי דהנה כל המדות שהתורה נדרשת בהן המה מקובלים מסיני, ולא ישפוט אותם השכל בזולת הקבלה, אבל מדת קל וחומר הוא שכלי גם במילי דעלמא, והנה בכדי שנדע שהתורה הוא רצונו וחכמתו ית"ש למעלה מן השכל, על כן מלתא דאתיא בקל וחומר - [שהוא שכל] טרח וכתב לה קרא מן התורה, - להורות שהתורה היא למעלה מן השכל, ולא יתערב חקירות שכל אנושי, הבן כי דבר נחמד הוא למשכיל.

והנה 'דין' 'זמשפט' הוא על פי שכל, שמתחייב האדם עונש כך וכך על שעבר עבירות כך וכך, וכן הוא בכל המשפטים, אבל צדקה וחסד הוא למעלה מן השכל, והנה תתבונן עוד, מדת קל וחומר שהוא שכלי נקרא בכל הש"ס 'דין' כמאמרם בכמה מקומות 'והלא דין הוא', וכן 'דיו לבא מן הדין להיות כנידון', כי השכל לא ישפוט רק דין ומשפט על כל דבר, על כן מילתא דאתיא בקל וחומר - שהוא שכלי והוא דין, טרח וכתב לה קרא - מן התורה, והתורה היא למעלה מן השכל תורת חסד, והחסד הוא למעלה מן השכל.

סל מלא ברכות

בתודה וקול זמרה, ובאותות כבוד והוקרה, נשגר בזאת השורה, ברכת מזל מזב, וברכות רוב, אל מע"כ ידידינו היקר האי צנתרא דדחבא, עושה ומעשה למען מוסדותינו הק' בהתמסרות עצומה ורבה, מסייע לשאת בעול קיום והחזקת המוסדות ברוח נאמנה, רודף צדקה וחסד בכל עת ועונה, שמו הטוב מהללים בשפתי רננה,

הרבני הנגיד הנכבד המפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אביגדור פרענקל הי"ד

חבר הנהלת מוסדות "יטב לב" בארה"ק

לרגל הולדת הנכדים התאומים הבן עם הבת

אצל בנו ידידינו

הר"ר יושע פרענקל הי"ד

כשחשמחה במעונו נודה לשמו ונחלצו בפיו, ונברכו בשם כל תלמידי מוסדותינו, יה"ר שישכיל ויצליח בהרמת קרנינו, ויזכה לגדלם ולחנכם על מבועי התורה, מתוך רב שמחה ואורה, לשם אתחילה ולתפארה.

הכו"ח ברגשי ידידות והערכה, אסירי התודה והברכה

הנהלת מוסדות יטב לב

בארה"ק

לקט חידושים ופירושים במסכת פסחים מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

משולחן גבוה

ואיסור הנאה ממנה שאמרה תורה שלש פעמים לא תבשל גדי וגו' לומר לך אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה ואחד איסור צינור, דלמה ליה הני ג' פסוקים, הרי אפשר ללמוד איסור הנאה מלא תאכל כל תועבה, ובגמרא (חולין טז) דרשין כל מה שתיעבתי לך הרי הוא צבא תאכל, דמשמע גם איסור הנאה לרב אזהרה, ולמה איננו קרא יתירה מ'ולא תבשל וגו' ללמוד מזה איסור הנאה, ויתירך, דאי הו' יליף איסור הנאה מלא תאכל כל תועבה, לא הו' לוקין עליה, דהרי היא לאו שצבולות [שנכלל בה הרבה לאוין], ואין לוקין עליה, ולכן איננו קרא יתירה מ'ולא תבשל' ללקות על איסור הנאה.

וכתב ע"ז א"א"ז וזללה"ה בעצי חיים (בסוגיא דשלא דרך אכילתן אה ז"ה) דקושית הרא"ם תקשה גם לשיטת איסי בן יהודה, ולשיטתו לא יתורץ כחירונו הנ"ל, דהנה תיקשה לאיסי בן יהודה דיליף איסור הנאה צב"ח מק"ו מכלאי הכרם, למה ל' למילף מק"ו, הרי איסי בן יהודה יכול ללמוד איסור הנאה מלא תאכל כל תועבה, כמו שפירשו בגמרא כל מה שתיעבתי לך הרי הוא צבא תאכל, ואסור גם בהנאה כרב אזהרה, ואין לתרץ דלא רצה ללמוד מלא תאכל כל תועבה מכיון שהיא לאו שצבולות ואין לוקין עליה, ולכן למד רק מק"ו מכלאי הכרם, דהרי גם כשילפינן מק"ו אין לוקין על איסור הנאה, דק"ל אין עונשין מן הדיון, פי' שאין עונשין על מה שלומדין מק"ו. ויתירך עפ"י"מ שכתב הרב המגיד (פ"ב מהל' מאכלות אסורות) דצדצר שכבר ידעינן שאסור גם בלא הק"ו, אז מהני הק"ו שיוכלו ללקות על איסור זה, א"כ י"ל דגם על איסור הנאה שצב"ח לוקין עליה, מכיון שכבר ידעינן איסור הנאה צב"ח מלא תאכל כל תועבה, ולכן ע"י הק"ו שפיר אפשר ללקות עליה, עכ"ד העצי חיים.

ובכן מיושז שפיר קושית הגרעק"א, דאם נאמר שמפסוק לא תאכל כל תועבה, דרשין כל מה שתיעבתי לך הרי היא צבא תאכל, וגם איסור הנאה במשמע כרב אזהרה, א"כ מה שלא נכתב בפירוש לשון אכילה צב"ח כדאי לאסור בהנאה כדבר אזהרה, על כרחך כי צב"ח אסור גם שלא דרך אכילתו, וא"כ שוב למדין מק"ו מכלאי הכרם, כדי ללקות גם על הנאה צב"ח.

איתא בגמרא (פסחים כ"א:) ופליגי דרב אזהרה, דאמר רב אזהרה כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל וכו' אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע. ובחידושי רעק"א מביא קושיא נפלאה על סברת ר"א דס"ל דלא תאכל היינו איסור אכילה והנאה, דלקמן (דף כ"ה) ס"ל לאיסי בן יהודה לגבי צמר וחלב שאמרה תורה לא תבשל וגו', ולא זכר בה איסור אכילה והנאה, ומנא ידעינן איסור אכילה והנאה זוה, וע"ז קאמר דאיסור אכילה ילפינן מגו"ש מנבילה, דלגבי צמר בחלב כתיב כי עם קדוש אתה וגו' ואכל נבילה כתיב ואנשי קודש תהיו לי וגו', ואיסור הנאה שבו רצה קודם ללמוד מק"ו מערלה שאסור בהנאה אע"פ שלא נעצרה בו עזירה, לכן וודאי צמר בחלב שנעצרה בו עזירה אסורה בהנאה, ובגמ' מקשה ע"י, ולכסוף מסיק דיליף איסור הנאה צב"ח מכלאי הכרם שאסורה בהנאה, וליכא למיפרך מה לכלאי הכרם שחמורה שלוקין עליה שלא דרך הנאה, אבל צמר בחלב לוקין רק דרך הנאה, ע"ז מתרץ, דא"כ צאיסור צב"ח לוקין אפילו בשלא דרך הנאה, מכיון דלא כתיב ביה לשון 'אכילה', עכ"ל לומר לך שצב"ח לוקין גם שלא דרך הנאה, עכ"ד הגמרא.

ועפ"י מקשה הגרעק"א דאם נימא כר' אזהרה שצ"מ שנאמר לא תאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע, א"כ נימא דלכן לא אמרה תורה לשון אכילה צב"ח כדאי שצאמת יהא מותר צב"ח בהנאה, ואה"נ ילפינן איסור צב"ח מנבילה הן לגבי 'איסור' אכילה, והן לגבי 'יתיר' הנאה, וליכא למימר דיליף איסור הנאה צב"ח מכלאי הכרם שאסורה בהנאה, דהרי יכולים לומר מה לכלאי הכרם שאסור גם שלא דרך אכילתו, אבל צב"ח שאין לוקין שלא דרך אכילתו לא נאסר בהנאה, ואין להקשות דמדלא נאמר לשון אכילה עכ"ל שצא הכתוב לומר שצב"ח אסור גם שלא דרך אכילתו, זה אינו, דיש לומר דמה שלא אמרה תורה לשון אכילה, כדאי שלא תענה לומר שאסורה גם בהנאה, א"כ הדרא הקושיא לדוכתא מנ"ל דצמר בחלב אסור בהנאה.

ואפשר לתרץ דהנה הרא"ם (ע"י פלתי רש"י פ"ו) הקשה אהך מאן דאמר (חולין קטו:) דיליף איסור אכילה

תודה וקול זמרה

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש,
נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טבא וגדיא יאה,
מריחוק מקום וקירוב ליבאה, קדם מע"כ ידידינו החשוב
והנעלה, עושה ומעשה צדקה וחסד לשם ולתהילה, מברחי
התיכון של מוסדותינו הק' והמהוללה, רחים ומוקיר רבנן
בכל עת ועידן, ואיהו גופיה צורבא מרבנן,

הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר **אביגדור פרענקל** שליט"א

חבר הנהלת מוסדות "יטב לב" בארה"ק

לרגל השמחה הכפולה ומכופלת
בהולדת הבן עם הבת שיחיו למז"ט
אצל בנו החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה
מוה"ר **יהושע פרענקל שליט"א**

וצרופה ברכתנו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה,
שיזכה לרוות מיוציה תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר
והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו בהוקרה והערכה
הנהלת מוסדות סאטמאר
קרית יואל - בני ברק יצ"ו

תירוצים על קושיית כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שהשמייע לתלמידי ישיבה"ק ביום א' שמות העל"ט - טרם נסיעתו לפאלם ספרינגס

וכן כתב הרא"ש בשם ר"ת בפרק ר"א דמילה (שבת סי' י') ליישב מנהגינו שאבי הבן מברך להכניסו לביתו של אברהם אבינו אחר המילה, והרי ברכת המצוה צ"ל לפני עשיית המעשה מצוה, וכתב וז"ל דברכה זו אינה דוקא על מילה זו שנעשית עכשיו קאי אלא מודה ומשבח להקב"ה שצויה לעשות מצוה זו כשתבוא עוד לידו ותקנו לברך במקום זה לגלות ולהודיע דזאת המצוה נעשית לשם הקב"ה ולא לשם מורגא ולא לשם הר גריזים, עכ"ל. והרי נראה מכל זה דאתי שפיר שמברכין על ביעור חמץ שהוא קאי גם על הביטול אע"פ שלא מקיימין בביטול זו מצות תשבינו, אלא עי"ז אינו עובר על לאו דבל יראה, מ"מ נעשה הביטול זו לשם הקב"ה ולא גרע מט"ק דלא מקיימין שום מצוה אלא זכר בעלמא ומברכין ומשבחין הקב"ה על המצוות.

א. י. וו.
מאנטשעסטער

♦ ♦ ♦

בענין קושיית רבינו שליט"א שהבאתם בגליוניכם:

הנה אנו רואין דאחרי שתקנו חכמים בדיקת חמץ בלילה מחמת דאור הנר יפה לבדיקה עשו אז עיקר חיוב הביעור בלילה, ומחמת זה האי צורבא מדרבנן צריך להפסיק בלימוד כשהתחיל זמן הבדיקה כשאר חיובים דאורייתא, ובעצם היה צריך ג"כ לשרוף מיד רק דמצותו ביום דאיתקש לנותר דשורפו ביום, וזהו רק לרבי יהודה דסובר דקודם שש צריך שריפה, ואנן פסקינן מעיקר הדין כרבנן דביעור חמץ בכל דבר, ולא ילפינן מנותר, רק למצוה פסק רמ"א דהמנהג לשרוף ביום כנותר וא"כ שפיר אפשר לברך על ביעור כנ"ל דהמצוה מיד.

עוד אפשר לתרץ דהרא"ש מסיק כאן דהא דלא מברכין שהחיינו, דכל הביעור היינו לצורך הרגל, וא"כ שפיר אפשר לומר דבגמ' ראינו דאיתקש השבתת שאור לאכילת מצה, וא"כ כמו שמופיע בקושיית רבינו דלכן מברכין 'על' אכילת מצה דכתיב 'על' מצות ומרורים יאכלוהו, שפיר אפשר ג"כ כאן לברך 'על' ביעור חמץ, וצ"ע בזה.

ש.ע.
פניה"ק ירושלים תובב"א

תשובות, הערות והארות,

יתקבלו בברכה

בפעקס: 011-9723-6168833

לכבוד המערכת קול התאחדותינו

לכאורה י"ל על קושיית רבינו שליט"א (קושיא א') דהא לפי מה שמחלק הר"ת ד'על' היינו על דבר שנעשה תיכף ו'ל' היינו על דבר שנעשה בזמן ארוך, צ"ע קצת דהא בציצית כל זמן שלבש אותו קיים מצוה בזה, וא"כ אמאי מברכין 'על' הא לבוש בו כל היום.

וע"כ צריכין לחלק דציצית אע"פ שלבש בו כל היום, מ"מ מצד הדין מותר לו לסלקו מיד אחר הלבשה והברכה וכבר יצא המצוה, וא"כ י"ל דה"ה בביעור חמץ דבאמת מיד אחר הבדיקה כבר יצא (דהרי לשיטת רש"י הביעור אינו בכלל תשבינו, והדאורייתא כבר יצא) וכפי שמבואר בר"ן לשיטת רש"י דממנ"פ שפיר דאי לא בדק יפה ונשאר חמץ הא לא קיים מצות בדיקה, ואי בדק יפה ומ"מ נשאר חמץ דלא ידע, הא אינו חייב עליו כיון דבדק היטב, וע"כ דמיד אחר הבדיקה בידו הוא לסלק עצמו ולא לבער, ומש"ה שפיר דמברכין 'על' (אבל מ"מ לא מברכין בלשון בדיקה מכיון דמברכין בלילה על מה שמחמירין [היינו הביעור] למחר).

י. מ. פ.
וויליאמסבורג

לכבוד מערכת קול התאחדותינו שיחי

על מה שהק' כ"ק מרן רבינו שליט"א דלדעת ר"ת והרא"ש איך מברכין על ביעור חמץ, כיון דתקנו חכמים הנוסח על ביעור חמץ מפני שקאי גם על הביעור שמבער למחר, א"כ מצות הבדיקה נמשכת עד למחר בשעת הביעור, והו"ל לברך בלמ"ד לבער חמץ. ומה שכתב הרא"ש דברכת על ביעור חמץ קאי על הביטול שמבטל החמץ לאחר הבדיקה. והק' כ"ק מרן רבינו שליט"א דהרי הרא"ש ור"ת סברי דביטול הוא מטעם הפקר, א"כ בביטול אינו מקיים מצות ביעור רק שאינו עליו לאו דבל יראה, א"כ איך כתב הרא"ש דתקנו לומר על ביעור לפי שמבטל החמץ לאחר בדיקה והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע, הא להרא"ש אין בביטול משום ביעור וצ"ע ג'.

נראה לתרץ על פי מה שכתב הדרכי משה למה מברכין על מצות ציצית על לבישת טלית קטן, וז"ל: וטעם המנהג נראה לי כי חששו לדברי הפוסקים שאין יוצאין בטלית קטן כזה ולכן לא מברכין להתעטף או להתלבש דאס הוא משמע דעכשיו מקיימין המצוה כהוגן, רק מברכין את השי"ת שנתן לנו מצות ציצית, ואע"פ שאין מקיימין אותה עכשיו כתיקונה, ולכן תיקנו לשון על דלשעבר משמע כן נ"ל טעם המנהג.

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על שחרת הקודש

פרשת תצוה

מז"ה אלי' פארקאש הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מז"ה משה פאלאטשעק הי"ו

המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה משה לייב רייזמאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה חיים אלכסנדר ראטינאווי הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

כמר יוסף אלי' בערגער הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מז"ה יואל שטערן הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מז"ה יעקב מרדכי לאנדא הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה גדלי' סעגעדין הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מז"ה מרדכי יצחק בערגער הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מז"ה שמואל אברהם גרינפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה חיים נחום גאטליעב הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מז"ה יואל שפילמאן הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מז"ה יצחק דוב גרינוואלד הי"ו

המלמד: הר"ר חיים הירש שליט"א

מז"ה חיים מנחם פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מז"ה מרדכי מנחם גרין הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

מז"ה יושע שמחה נתן כץ הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מז"ה אברהם יושע שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

הרצאה בעילום שמו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברויין שליט"א

כמר אליקים עצציל פרענקל גי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה חיום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

בדין טבילה בחמין בשבת

רחיצה במים חמים – רחיצה במים פושרים – טבילה בחמין – שוה במקוה

מבואר בפשטות בשו"ת חכ"צ הג"ל, בשו"ת רעק"א ושו"ת חת"ס הג"ל, בית מאיר ומובאים בספרי הפוסקים).

מנהג העולם

יש המחמירים שלא לטבול אלא במקוה שהמים קרים או לפחות פושרים (בכדי לחוש לדעת הפוסקים שאסור לטבול בחמין, וכ"כ בשו"ת שבה"ל ח"ה סי' מ"ד דמי שאפשר לו, עליו לחוש שלא לטבול בחמין ממש ובפרט בימות הקיץ).

ומנהג העולם להקל ולטבול בחמין, וביותר מקילין בימות החורף מחשש צניון (דסומכין על הקרבן נתנאל הג"ל, ובשו"ת דברי חיים (ח"ב או"ח סי' כ"ו) כתב וז"ל: דבאמת עפ"י דין אסור, אך הסדרי טהרה (סוס"י קצ"ז) מיקל בזה, ואין להאריך בזה כיון שכן נהגו גדולי דורינו היתר בזה והנהגה להם לישראל.

ובשו"ת אבני צדק הג"ל כתב בין הדברים דלגוף הדיון אין האיסור ברור בטבילה בחמין בשבת, ומסיק דהכי נוהגין ברוב מקומות מיישראל ובכל גבוליו מסביב מהטעם שהכל חולים אצל צינה.

וכן במשנ"ב הביא דברי הקרבן נתנאל שמיקל וצוין לעי' בשו"ת נוב"י, ובשעה"צ כתב דיש לסמוך עליו בשעת הדחק).

זמנינו מנהג חסידים שטבול בחמין

בשו"ת ישועות מלכו (להגר"י מקוטנא סי' י"ט) כתב וז"ל: אמנם שמעתי והוגד לי אשר בק"ק טריסק עושים מקוה חמה עפ"י הוראת הרב דשם, וכמדומה ששמעתי מאנן אחד אשר הרה"ק מוהר"ש יצ"ל מק"ק בעלזא הנהיג כך, עיי"ש.

ובס' נפלאות התפארת שלמה מביא כי הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר יצ"ל ציוה להתפארת שלמה שיעשה מקוה חם בשבת, והוא תיקון גדול (מובא בשו"ת נשמות שבת).

ובס' מרא דשמעתתא הביא שהגה"ק הגאב"ד הרמ"א פריינד יצ"ל נהג לטבול בשבת במקוה חם מאוד.

לשהות במקוה חמה

הטובלים במקוה חם בשבת, צריכים להזהר שמיד אחרי הטבילה יצאו מהבור, ואסור להתעכב במים, דההיתר אינו אלא לטבילה עצמה (פשוט הוא, בין לטעם ההיתר של הקרבן נתנאל, ובין לטעם המהרש"ג שהבאנו, והוא כתב שם להדיא שאין לשהות, וכ"כ בשו"ת אבני"ו סי' תקכ"ו דלישב שם ודאי אסור, רק ליכנס תיכף ולצאת מיד יש להתיר).

וגם להטובלים במים פושרים יש להם מקום להחמיר שלא לשהות, דהרי לכמה פוסקים אסור רחיצה אף בפושרים (כנ"ל, ועכ"פ המקילים יש להם לסמוך על המתירים, ובפרט כשמרגישים רק קצת חמימות דאו אפשר דאיתו בכלל פושרים וכו"ל).

רחיצה במים חמים

אסור לאדם לרחוץ כל גופו או רוב גופו בשבת במים חמים, אף כשאין איסור מלאכה בהוצאת המים החמים (שו"ע סי' שכ"ו סעי' א', והטעם כמבואר בגמ' (שבת מ). שהבלנים שהיו ממונים על בתי המרחץ היו מחממים את המים בשבת והיו אומרים שחיממו מער"ש ועוברים על איסור בישול והבערה, ולכן אסרו חז"ל לרחוץ בחמין, כדי שלא יבואו להחם בשבת).

רחיצה במים פושרים

לגבי רחיצה במים פושרים נחלקו הפוסקים - דעת הרבה פוסקים דמותר, דאין זה בכלל הגזירה (שו"ת נודע ביהודה מהדו"ת סי' כ"ד, וכן משמע בשו"ת חכם צבי סי' י"א דכתב שלא לחם עד חום שיקראו לזה מים חמים, ומשמע דאיסור רחיצה הוא דוקא בשיעור שבנ"א קורים להם מים חמים, ומובא בסד"ט סי' קצ"ז ט', וכ"כ בשו"ת אבני צדק סי' ל"ז, ועוד אחרונים).

ויש פוסקים שאסרו גם בפושרים (בית מאיר סי' שכ"ו, וטעמו דגם לצורך הפגת צונן צריך להבעיר אש וכלל בתוך הגזירה, וכן בשו"ת רעק"א סי' י"ז וגמגם בזה, ושו"ת חת"ס סי' י"ח, ובתה"ד כתב דכל שמרגישים בהם חמימות מיקרי חמים).

הגדרת חמים ופושרים

ובעצם הגדרת חמים ופושרים נחלקו הפוסקים - דיש שכתבו שהמים הם דוקא כשהמים חמים חום גבוה קרוב ליד סולדת בו (בערוך השולחן מסתפק בזה ומסיק דמסתבר דזהו כשיעור שבנ"א קוראים לזה חמים), או דוקא כשהם ממש יד סולדת בו (משנ"ב בשער הציון סק"ח ט'). ופחות מזה הרי הם בגדר פושרים. ויש שכתבו שכל שמרגישים במים חמימות הרי זה אסור (תה"ד), קצות השולחן, ומבואר דאוסרים אף בפושרים וזה נחשב לפושרים).

טבילה במים חמים

בפשטות בדברי הגמ' והשו"ע לא מצינו חילוק בין רחיצה לטבילה ובשניהם שייך גזירת מרחצאות, ובין רחיצה ובין טבילה אסורים במים חמים.

אולם כידוע שיטת הקרבן נתנאל (פ"ב מס' שבת סי' ק"ב ה') לחלק בזה, ודעתו דטבילה אינה בכלל איסור רחיצה, ומותר לטבול בשבת במים חמים, (ובשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' קכ"ז) כתב עוד טעם להיתר דלא אסרו אלא רחיצה של טענוג והנאה, אבל טבילה של מצוה לאו בכלל הנאה ולא אסורוהו)

והרבה אחרונים חולקים ואוסרים אף טבילה כמו רחיצה (בשו"ת נוב"י הג"ל לא ניחא ליה בהיתר זה וכתב שאין לסמוך על זה, וכן

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יוסף ברוך בן הגה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי זי"ע עפשטיין

יומא דהילולא י' אדר (תרכ"ז)

מפורסם בשם "דער גוטער איד פון ניישטאט"

ח' אדר

רבי אליהו הכהן ב"ר אברהם שלמה
(שבת מוסר) - תפ"ט

ט' אדר

רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד
סעליש (צורו החיים) ב"ר יוסף - תרל"ה
רבי מרדכי ב"ר משולם פייש מטאהש -
תרצ"ה [אד"א]

י' אדר

רבי יוסף ברוך מנישטאט ב"ר קלונימוס
קלמן הלוי מקראקא - תרכ"ז [אד"א]

י"א אדר

רבי אליעזר ליפמאן ב"ר אברהם
(אביהם) צורו חיים) ב"ר יוסף - תרל"ה
רבי חיים יוסף דוד אולאי ב"ר רפאל
יצחק זרחיה (חיד"א) - תקס"ו
רבי שמואל שטראשן מוילנא ב"ר יוסף
(הג' הרש"ש) - תרע"ד
רבי אברהם מסוכטשוב ב"ר זאב נחום
(אבני נזר) - תרע"ד [אד"א]
רבי יוסף ראזין מראגאטשאב ב"ר
אפרים פישל (צפנת פענח) - תרצ"ו

י"ב אדר

רבי שלמה מסאטוב ב"ר חנוך העניך
דוב מאלעסק - תרע"ט
רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר
מאיר מדזיקוב - תרפ"ו [אד"א]

י"ג אדר

רבי יהודה חסיד ב"ר שמואל (ספר
חסידים) - תתקע"ה
רבי שלמה זלמן מוואלאושיץ - תקמ"ז

י"ד אדר

רבי שאול יחזקאל מליטשיק (מגן שאול)
ב"ר אברהם שלמה - תרט"ט
רבי נתן דוד משידלאווצא ב"ר צמח
ברוך - תרצ"א

הגה"ק רבי יוסף ברוך מנישטאט זי"ע הנקרא "דער גוטער איד פון ניישטאט" נולד בשנת תקנ"ב לאביו מרן הגה"ק רבי קלונימוס קלמן מקראקא בעל ה"מאור ושמש" זי"ע, עם הסתלקות אביו הק' בשנת תקפ"ג ניהל בית מדרשו בקראקא, אך סירב להתנהג באדמורו"ת, לאחמ"כ עבר לעיר ניישטאט ונהג בפשטות, החסידים לא הרפו ממנו ונרו אליו בהמוניהם, ומכיון שלא נתן לקראו "רבי" כינוהו "דער גוטער יוד", ביום י' אדר שנת תרכ"ז נסתלק לגנוי מרומים, ומנ"כ בניישיטאדט.

הגוטער יוד הי' מספר בעצמו ג' פלאים אשר הי' לו: פלא א', שאביו ברכו שבכל פעם שיצטרך למעות וישיט ידו לכיסו וימצא שם כסף כמה שצריך, ולא השתמש בכרכה זו רק פעם אחת הודמן אליו אורח הגון והי' שעתו דחוקה לו, אז התיר לעצמו לברר מצוה זו להשתמש עם הסגולה והושיט ידו לכיסו ומצא שם כסף.

וכמו כן הי' עמו פלא הב', שבת שעה באב שבשנה שנסתלק הרה"ק ה"חזה מלובלין" הי' בעיר רחוק מאד מעיר לובלין, ומצא שם גוי אחד ואמר לו הגוי בלשון פוליש "ראבין איז לובליניא אמאר" (דהיינו שהרב מלובלין נסתלק).

ועוד סיפר פלא ג' שבכל עש"ק מוזמן לפניו "לאקס" (מין דג) לכבוד שב"ק, ויסופר שפ"א הי' אצל הרה"ק מדזיקוב זי"ע שאלו הרה"ק מדזיקוב שמעתי שלאביכם הי' סגולה שבכל פעם שמכניס ידו לתוך כיסו מצא שם כסף האם אצלכם גם איכא הסגולה, ענה "איך וויל עס זאל ביי מיר אזוי זיין... (נראה שלא רצה לגלות את זה) שוב שאלו שמעתי שגוי אחד גילה להוד קדושתו מפטירתו של הרה"ק מלובלין זי"ע האם הדבר נכון, ענה, הייתי בת שעה באב עם סחורה באותו עיר, אחר הקניות כשהלכתי לאכסניית, נכנס אלי גוי אחד לעשן את ה"לולקא", ואמר לי על לשון של פולין "ראבין איז לובליניא אמאר", עוד שאל אותו האם נכון שמזמן להרה"ק "לאקס" על כל שבת ושבת, השיב: עוד עכשיו הי' כך אקוה שגם הלאה יהי' כך, ובאותו שב"ק הי' מחסור בדגים בדזיקוב, שלח הרה"ק מדזיקוב לשאול את פיו, אם בשב"ק זו גם יהי' כך ענה בעזרת ה', ולמעשה עבר כל יום השישי ולא הגיע דגים, והרה"ק הי' שולח אליו כסדר שליחים אם כבר הגיע אליו הלאקס, והוא ענה "עס וועט זיכער זיין", כשהי' כבר זמן הדלקת הנרות הגיעו חסידים מעיר אחרת והביאו עמם "לאקס" מבושל, והי' לפלא. יסופר שפ"א נתן קמיע לאחד שישע בוש"ק, ואכן הלה נושע תוך זמן מועט, אח"כ פתחו את הקמיע ראו שכתוב בה: "יוסף ברוך בן מלכה ראטיל".

באהלי צדיקים

זכה להסתופף בצלא דמהימנותא של הרבה מצדיקי דורו וגם מדור הקודם זכה לבקר ביחד עם אביו שגם הי' דרכו בק' לבקר בהיכלם של צדיקי הדור, ביניהם הי' הרה"ק הרבי ר' מענדל מרימנוב זי"ע ואצל הרבי ר' הערש זי"ע אצל הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, על נסיעתו זו מסופר עובדא נפלאה, פ"א כשנסע עם אביו ועם אחיו הרה"ק ר' אהרן מקראקא זי"ע לאפטא, נלוו אליהם הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע, ביום שישי בבוקר כאשר היו ביער נשבר אופן אחד של העגלה, ולא מצאו בעל מלאכה שיתקן את האופן, בלית ברירה השכירו שתי עגלות קטנות באחד נסע הרה"ק בעל

מאור ושמש עם רבי דוד, ובהשני נסעו שנים הבנים הגוטער יוד ור' אהרן, שתי העגלות יצאו לדרך אולם מיד הרגישו שהשמש נוטה לערוב, בעוברים דרך כפר אחד יצאה אשה אחת וטענה אתם "יהודים היכן אתם נוסעים, הלא השמש נוטה לערוב והשבת נכנסת", לשמע הדברים אלו נצטוו שני הבנים לכסות את ראשיהם במלבושם, לא עברה אלא שעה מועטת והם הגיעו לאפטא, עד שהספיקו אף לטבול במקוה, בבואם לבית המדרש אמר להם בעל "אוהב ישראל" הלא חכיתי לכם עם תפלת הודו, ומיד פתח ואמר הודו, וכך זכו לקפיצת הדרך, כמ"כ ביקר הרה"ק ר' יחזקאל מקאומיר, הרה"ק ר' נתן דוד משידלובצא, הרה"ק ר' דוב בער מראדישיץ, הרה"ק ר' חיים

גדלותו בתורה

נכדו של הגוטער יוד הרה"ק מכענטשין זי"ע מאד חרה כששמע מדברים שזקינו הגוטער יוד לא הי' יכול ללמוד, וסיפר שפ"א הי' הרה"ק מצאנו בנישטאט עם הגה"צ ר' יודל קאמינער ז"ל, והתווכחו בבית המדרש בהבנת פשט באיזה תוס', בתוך הדברים נכנס הגוטער יוד וראה שמפלפלים בדברי תורה אמר להם זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, אמר לו הרה"ק מצאנו אין מתפללין אלא מתוך הלכה פסוקה וכיון שאינו יודע הפשט אינו יכול להתפלל, אמר לו הגוטער יוד נא... פ"י שיראה לו איפה מוקשה, הראה לו הרה"ק מצאנו את התוס', אמר הגוטער יוד "אינו לערנען מיר קודם גמרא און נאך דעם רש"י און נאך דעם תוס' ", והתחיל ללמוד גמ' ואחר כך הרש"י ובאמצע לימודו את הרש"י קפץ הרה"ק מצאנו שכבר נתחורר לו התוס', אחר כך כשהלך הגוטער יוד משם שאל ר' יודל הנ"ל את הרה"ק מצאנו למה שאלתם את הגוטער יוד הלא הי' יכול להשאר באמצע הענין, אמר לו הרה"ק מצאנו, איתא שתורה ותפלה בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא, ווי ווער לערנט תורה לשמה, על כן כמו שכל תפלותיו באים אצל הגוטער יוד ומעלה אותם דהוא צדיק הדור, כמו כן באים אליו כל התורות שיעלה אותם "און ער איז זיי מעלה במעלה".

בן של חסידים

עשרות בשנים הסתיר את מדרגותיו ואף שרבים היו באים בהיכלו סירב לנהל עדה עם חסידים, והמשיך לעבוד את בוראו בדרכו המופלאה בעיר ניישטאט מקום מגוריו של אביו לפני קראקא, ואף נסע לחבירו הרה"ק מצאנו להסתופף בצלו, אף כי לא נתן לו פתקא, דאחר הסתלקותו של הרה"ק החוזה מלובלין לא רצה ליתן פתקא לשום צדיק, עד אשר הרה"ק מצאנו זי"ע הפליג מאד בגדלותו ואז החלו לנהור אליו אלפי חסידים, וביחוד המוני העם דלים ועניים, והוא עודד אותם בגשמיות והדריך אותם ברוחניות, ואהבתו לכל יהודי בערה בו מאד, ועל כן נדע שמו לדורות בשם "דער גוטער יוד", גם צדיקי דורו היו באים אצלו, הרה"ק מצאנו הי' בנישטאט ג' פעמים, וכשהי' בנישטאט הי' נתן פתקא להגיסער יוד, סיפר הרה"ק מכענטשין זצ"ל שבשלח הגוטער יוד את הפתקא של הרה"ק מצאנו לקח את הלולקא בפיו והרה"ק מצאנו כפף עצמו להדליק את הלולקא, והגיסער יוד לא הגיב כלום אלא עסק בעבודתו.

פועל ישועות

הי' מפורסם מאד לפועל ישועות גדול, פ"א הורע מזלו של אחד מחסידיו שהי' סוחר גדול ונעשה בעל חוב גדול, ובא לפניו רבו ושפך לפניו את מצבו הדחוק, אמר לו קודם כל לא יתן להבעלי חובות את הרווחים של המסחר, כשבא לביתו ולא רצה לתת את הרווחים, התחילו הבעלי חובות לגבות את הקרן שלהם, וכך נשאר בעירום ובחוסר, לאותו סוחר הי' לו חבר

יחיאל ממוגלניצא, הרה"ק ר' אלעזר מקאזשניץ, הרה"ק ר' משה מלעלוב, הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן שקראוהו לעלות לתורה כלוי באמרו "אתה לוי אמיני", והי' נימנה בין תלמידיו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, והסתופף בצל הרה"ק ר' נפתלי צבי מראשניץ זי"ע בעל מחבר "זרע קודש", אחר פטירתו נסע להסתופף בצלם של חברו הי' הרה"ק מצאנו ואצל הרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע.

בשפתי צדיקים

גדולי דורו העריכו אותו ביותר, ומי לנו גדול מבעל דברי חיים זי"ע המכתיר אותו בתשובותיו (ח"ב א"ח ס' ב') "הרב הגדול החסיד הצדיק בוצינא קדישא מקהלת עיר חדש", הגוטער יוד הי' דרכו לומר הרבה תהלים, פ"א אמר הרה"ק מצאנו בעת שעשה סיום הש"ס שבשמים היא יותר חשוב את התהלים של הרה"ק הגוטער יוד מתורתו, ואף ביקש הרה"ק מצאנו שיעשו חילופין הוא יתן לו זכות תורתו והוא יתן לו זכותו של התהלים, אבל הגוטער יוד לא רצה, ועיין גם להלן, אנו מוציאים במכתביו של הרה"ק בעל תפארת שלמה במכתב אחד שמוזינו לחתונת בנו מהתוארים אנו למדים כמה החשיבו, וכך מתארהו: רב שלומים מבורא עולמים, לכבוד ידיד נפשי הרב המאור הגדול, נר ישראל וקדושו, פאר הדור, ראש כל בני הגולה, בוצינא קדישא וכו' עמוד הימני, פטיש החזק, בנן של קדושים, זית רענן, כבוד קדושת תפארתו מו"ה יוסף ברוך הלוי נ"י ויפיע לנצח...

הצנע לכת

ידוע שעבודתו בקי' הי' מוסתר ומופלא מאד לבל יודע מגדלותו, השכיל להצניע גדולתו הרוחנית, לפי המסופר הי' מתהלך בשווקים ובידידים, בדמות איכר פשוט וסחר באווזים ובתרנגולות, אולם הבאים בסוד קדושים השכילו לעמוד על טיבו, הרה"ק ר' יחיאל משה מקאזשניץ זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מקאזשניץ זי"ע הי' משבח את אביו ר' אלעזר הנ"ל כך הי' אומר: הכל יודעין שרה"ק רבי יוסעלע זצ"ל הנקרא 'הגוטער יוד מנישטאט, הי' צדיק נסתר מאד כפי הנהגותיו, שקודם התפלה נהג ללכת אל בית המבשלים לראות אם התבשילין נתבשלו יפה, וכן למשמש את העופות אם הם שמנים מאד, וגם שאר ענינים פשוטים וכו', והי' הכל יודעים שיש בזה סודות, כי כולם הי' אווחים אותו לרבי גדול וצדיק וקדוש מאד ומן הסתם יש לו בהנהגותיו סודות גדולים, אבל אבי הי' יושב ולומד כל היום, ומי שלא הכיר אותו כל כך, הי' חושב שאינו יושב בטל רק עוסק בתורה ותפלה, אבל מי שהי' מכיר אותו יותר הי' מרגיש שהוא צופן את עצמו עם התורה כמו שרה"ק ר' יוסעלע הי' צופן את עצמו במה שהי' ממשמש קודם התפלה את העוף אם הוא שמן שתהי' לו סעודה טובה.

קדושתו

פ"א הי' מצאנו ובליל שב"ק עבר הרבה זמן עד שבא הרה"ק מצאנו להשלחן, וגדולי התלמידים שוחחו ביניהם למה עושה הרה"ק מצאנו כ"כ עסק מהגוטער יוד, כי לא הי' מפורסם ללמדן, ובתוכ"ד נכנס הרה"ק מצאנו יחד עם הגוטער יוד, אמר הגוטער יוד להרה"ק מצאנו מחותן (נכדו של הגוטער יוד הי' נכדו של הברוך טעם חותנו של הרה"ק מצאנו) אני רוצה לשאול לכן, למה עושים כ"כ עסק מהדגים, למשל שואלים יש לך כבר דגים לכבוד שבת, וכדומה, הרה"ק מצאנו לא ענה כלום שהבין שרוצה להמשיך, וסיים הגיטער יוד, רק אני חושב מפני שמעולם לא פגמנו...

ובא השמש

בסוף ימיו ביקש לעלות לארץ ישראל ואף הציע את הדבר לפני בעל דברי חיים, אבל הלה הניא אותו מכך, בטענה שעליו להמשיך בניהול עדתו ובהדרכת בניו ובני עדתו, ר' יוסף ברוך טען הלא גם ר' משה מלעלוב עלה לארץ ישראל באחרית ימיו, השיב לו הדברי חיים, שלוש שנים לפני פטירתו כבר לא הי' ר' משה בעולם הזה, ולא הי' יכול לסבול את אורח של חוצה לארץ, לפי המסופר אף יצא בדרכו לארץ ישראל והגיע לקראקא, שם השתטח על ציון אביו להפרד ממנו, אבל לפתע הודיע באותו מעמד שהוא חוזר על עקבותיו, לימים נודע כי הספינה שהי' אמור להפליג בה, טבעה בים על אנשיה, והי' הדבר לנס, ביום י' אדר ראשון שנת תרכ"ז נסתלק לגנוי מרומים, ומנוחתו כבוד בעיר ניישטאדט.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נאמן ג"כ סודר שעסק עמו במסדר והרבה פעמים נתן לו סחורה בהקפה לזמן מרובה, חשב שעכשיו ילך אצלו וילווה ממנו סחורה כדי לסחור, אבל אותו סוחר לא רצה בשום אופן לתת לו סחורה בהקפה, נסע עוד פעם אצל רבו וסיפר לו את המעשה שהי' לו עם אותו סוחר, נטל את ה"לולקא" והתחיל לעלות עשן עד שנתמלא כל הבית מלא עשן, אח"כ נתן ידו להסוחר וברכו ופטרו לשלום, הסוחר חזר לביתו, וחבר שלו שלח אחריו שיבוא אצלו כיון שרוצה ללוות לו סחורה, ובא לפניו וקיבל אותו בסבר פנים יפות ואמר לו שיתן לו סחורה כמה שרוצה, שאלו הסוחר היורד, מתחלה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר למה שינה את דעתו ורוצה ללוות אותו, אז סיפר לו הסוחר כשאתה היית אצל רבינו חלמתי שגם אני נסעתי אצל הרבי על יו"ט, והי' שם קהל גדול של חסידים, ורבינו נתן שלום לכל אחד, רק לי לא רצה לתת שלום, התחלתי לבכות למה אגרע למה הרבי לא רוצה לתת לי שלום, ענה לי רבינו, אני יתן לך שלוך שיש לך לב אבן כזאת, לא לא, רק אם תבטיח לי שתתן סחורה להסוחר בהקפה כמה שירצה אז אתן לך שלום, הבטחתי לרבינו, ועכשיו אני רוצה לקיים את הבטחתי שהבטחתי לרבינו.

פ"א נסע עם הרה"ק מצאנו על עגלה ומחוץ מעגלה הי' עץ בולט שהילדים היו דרכם לקפוץ עליו, וילד אחד קפץ על העץ, אמר הרה"ק מצאנו להגוטער יוד שיברך את הילד שיהי' לו בנים, אחר שנים הרבה הבינו את כוונתו של הרה"ק מצאנו, שהילד הזה הי' הרבה צער גידול בנים עד שנתברך עם "זרע של קיימא" ע"י ברכתו של הרה"ק "הגוטער יוד".

פ"א נתן קמיע לאחד שיושע בזש"ק, ואכן הלה נושע תוך זמן מועט, אח"כ פתחו את הקמיע ראו שכתוב בה רק "יוסף ברוך בן מלכה ראטיל".

- 1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
- 3 הוק-אפ'ס 4 דברות קודש 5 מסיבות
- 6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור' 8 מערכת

718-504-2188

845-537-6660

845-694-4550

020-8002-9580

0161-420-8878

ברוקלין

קרית יואל

מאנסי

לאנדאן

מאנטשעסטער

לאקאלע נומערן

718-305-6942

212-444-9899

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:

718.551.7549

718-305-6942 • 212-444-9899

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקו וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

אמירת תהלים בימי השובבי"ם (ח)

שבישראל ולא יוכלו ליתן עצה, וכל שרי המלוכה נתפזרו ולא יתחזק מלכות שמים אלא עם פשוטי עם שאומרים תהלים בפשיטות.

(ויאל משה מאמר ישוב ארץ ישראל סי' קנ')

❧❧❧

יעקב אבינו ע"ה כבש את הדרך לכלל ישראל לימי הגלות, ובכל ספר תהלים ישנו התחזקות גדול בעת הגלות, וכח זה הניח יעקב אבינו ע"ה לדורות העתידים שיאמרו תהלים, וכן צריך כל אחד ואחד לעשות, בין מי שעוסק בתורה, או מי שאין לו פנאי לעסוק בתורה, אעפ"כ יש לו ליקח זמן קצת לאמור פסוקי תהלים וכן בכל צרה שלא תבוא אומרים ג"כ תהלים תהלים, השירות ותשבחות של דוד המלך ע"ה, וכל זאת תיקן יעקב אבינו ע"ה, אף שדוד המלך ע"ה לא היה עדיין בחיים, מ"מ יעקב אבינו ראה העתידות של דוד המלך ע"ה והתקין שיאמרו תהלים.

(קו חידושי תורה פר' ויצא תשי"ג)

❧❧❧

אחד מאנשי שלומינו שהי' עם רבינו שם במירון שאל אותו איזה פרקי תהלים שיאמר, ורבינו השיב לו מקאפילטל צ' עד ק"ז ועד בכלל, כשגמר הלה את הי"ח קאפילטלעך חזר ושאל לרבינו אם ימשיך בתהלים מק"ז ואילך, השיבו רבינו שיחזור שוב ויאמר אלו הקאפילטלעך מצ' עד ק"ז.

(ומירות דברי יואל)

❧❧❧

בנוסח יהיה רצון שקודם אמירת תהלים אנו אומרים שתפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא כאילו אמרם דוד המלך עלי השלום בעצמו. ויתבאר עפ"י דאיתא בדברי יואל (פר' אמור) לבאר דברי הגמ' (פסחים נ:): לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, כי ע"י העסק בתורת הראשונים אנו מעוררים אותם ושפתותיהם דובבות בקבר, ולכן אף אם אין אנו במדרגה זו ללמוד תורה לשמה מכל מקום כיון שמכוונו שפתותיהם דובבות באותה שמועה, ודיבורם וודאי שהוא לשמה על כן נחשב גם לנו כאילו למדנו לשמה, וזהו מתוך שלא לשמה בא לשמה, כי מתוך שיעסוק בתורה אף שלא לשמה הוא מעורר את בעל המאמר שהיו שפתותיו דובבות ועל ידי זה נחשב כאילו למד לשמה, עכ"ל, וזהו מה שאומרים ותפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא על אף שזה שלא לשמה, אבל מכח שפתותיו דובבות ודיבורם וודאי שהוא לשמה יחשב כאילו אמרם דוד המלך ע"ה בעצמו.

(ברך משה)

לעולם יהא האדם רגיל באמירת תהלים, וקודם כל תפילה יאמר קצת תהלים ובפרט קאפילטל כ"ה, ויכוון למסור נפשו על קדושת ה', וקאפילטל נ"א ויהרהר מאוד בתשובה, וגם קאפילטל פ"ו, ואחר כל תפלה יאמר קאפילטל ק' ק"ג וק"ד ויאמר היה"ר אחריהם.

(הנהגות טובות למרן הישמח משה זי"ע)

❧❧❧

אודה ה' בכל לבב, כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ובפרט דברי נעים ומירות ישראל אשר רוח ה' דיבר בו היה מלהיב הלבבות.

(תפלה למשה)

❧❧❧

ועובדא ידענא מה שסיפר מרן הגה"ק בעל "ייטב לב" שפעם אחת באמצע אמירת תהלים כליל כל נדרי נתעלף מרן הישמח משה זי"ע עד שבקושי רב הקיצוהו, ואמר: שבאמצע תהלים בא דוד המלך ע"ה לבית מדרשו, ומפחד אימת מלכות נתעלף.

(אלף כתב אות נ"ט)

❧❧❧

ומזה למדו הפוסקים שיותר טוב לומר תהלים המעורר רחמים קודם התפלה מלאחריו כיון שמעורר בתחלה רחמים מועיל גם לאחמ"כ שהרי מדה טובה מרובה.

(רב טוב פר' בלק)

❧❧❧

סיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל שאביו הק' ידע את כל ספר תהלים בעל פה והיה שגור על לשונו כמו תפלה שאומרים אותו תדיר, ופעם אחת שאלה אמו הרבנית את בנה העצי חיים זי"ע בילדותו: מדוע אחיך רביה"ק זי"ע אומר תמיד תהלים ואותך איני רואה אומר תהלים, והשיב העצי חיים שהוא אומר הרבה תהלים, ולראיה על כך יכולה אמו לנסחו על זה, וכל פסוק שתתחיל היא יגמרנו, וכך הוה שידע בעל פה את כל ספר התהלים.

(אלה מסעי)

❧❧❧

ובליקוטי מהר"ן מברסלב במשלים שלו סי' ד' האריך בזה מה שיהיה בעיקבתא דמשיחא, ותמצית דבריו בקיצור עפ"י משל במלך שהלך בדרך ופתאום ירד מטר גדול ממש מבוך מים וכל שרי המלוכה נתפזרו אחד לאחד והמלך היה בסכנה גדולה וניצל רק ע"י איש כפרי, וכמו כן יהיה בעיקבתא דמשיחא שיהי' מבוך של אפיקורסות ויכנס בלב הכשרים

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קבד — בלתי מוגה

ביקור בבית כ"ק הגאון האדיר בעל שבט הלוי שליט"א

גאב"ד זכרון מאיר בני ברק, ור"מ ישיבת חכמי לובלין

יום א' פרשת תצוה תשע"א לפ"ק

יכיל בקרבו דין ודברים בסוגיות כדלהלן:

זכרונות משיחת הגאון הנ"ל עם רביה"ק בעל הדבר"י זי"ע – בענין קבורת מות שנלב"ע ביו"ט האם לקוברו ביום א' ע"י עכו"ם או ביום ב' ע"י ישראל – בענין להעביר מות מחו"ל לאר"י ביו"ט ע"י עכו"ם – בענין קציצת אילנות שנזרעו בבית הקברות ע"י עכו"ם ויש בהם חשש זלזול כבזז המות – דו"ד בקציצת אילנות פרי שיש בהם סכנה ובין אילנות סרק – קציצות אילנות לצורך מצוה ע"י מכירה לגוי – דו"ד אי פירות אלו אסורים באכילה או לא – מעלות בית השחיטה בעיר קרית יואל – ההידורים בשחיטת הבהמות בטעקסאס – ההידור בשחיטה מונחת ושליחותו של מרן רביה"ק זי"ע – מעלות השוחטים יראי ה' – גדלותם של הגאון אב"ד שימאני זצ"ל והגאון מהר"י אסאד זצ"ל והרה"ק רבי יושע מטאמאשוב זצ"ל – התקשרותו של הרה"ק הישומח משה למהר"י אייבשיץ זצ"ל ועוד צדיקים

רבינו: דער שם הוי"ה איז דאך דער שם הרחמים, ס'איז מדת הרחמים אויף יעדע נשימה.

*

הגאון בעל שבט הלוי: איר קומט פון קברי אבות?

רבינו: יא, פון סיגוט.

הגאון בעל שבט הלוי: פונעם זיידן?

רבינו: יא, יעצט דאנערשטיג (כ"ט שבט) איז געווען די יארצייט (של מרן הקדושת יו"ט זיל).

*

רבינו: כו"ל איבער געבן א פריסת שלום פון צוויי אייניקלעך פונעם רב, איינער אין מאנסי (ה"ה הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי וואזנער שליט"א רב דקהילתנו הק' במאנסי יע"א) און איינער אין לאנדאן (ה"ה הגה"צ רבי יוסף בנימין הלוי וואזנער שליט"א רב דקהילתנו הק' בלאנדאן יע"א).

הגאון בעל שבט הלוי: נו, ווי זעהט מען זיך מיט זיי?

רבינו: ברוך השם, זיי זענען ביידע מצליח.

הגאון בעל שבט הלוי שליט"א קיבל את פני רבינו שליט"א ביותרת הכבוד, ופרס בשלומי

הגאון בעל שבט הלוי: בריך מתיך לשלם, איך פריי מיך אייך צו זעהן מיט א פנים שחקות.

רבינו: און איך פריי מיך צו זעהן דעם רב געזונטערהייט מיט בריאות השלימות.

הגאון בעל שבט הלוי: יעדן טאג איז א מתנה, יעדער טאג און א יעדע נשימה. אין ראשית חכמה – דאכט זיך מיך אין שער היראה (פרק י') – שטייט אז א מענטש איז נושם תתר"ף נשימות אין איין שעה, טויזנט און אכציג נשימות אין איין שעה, און דער ראשית חכמה זאגט – און מן הסתם האט ער עס מקבל געווען פון זיין רבי'ן רבי משה קורדובירו – אז ס'איז דא תתר"ף בחינות פון שם הוי"ה, תתר"ף צירופים, און יעדע נשימה פון א מענטש איז איין צירוף פון שם הוי"ה און דאס איז דער פשט פון על כל נשימה ונשימה תהלה יה (בר פ"ד ס"ט).

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב דאס איינמאל אין לעבן געמאכט חלכה למעשה, רבי יחיאל בענעדיקט – וואו דער סאטמאר רב איז ביי אים איינגעשטאנען.

רבינו: דא אין בני ברק.

הגאון בעל שבט הלוי: יא, ער איז א חשובער מענטש געווען, ער איז געווען א צווייטער געשוועסטער קינד מיט מיר, און ער איז נפטר געווארן דעם ערשטן טאג ראש השנה, דעמאלטס האבן מיר מיקל געווען מיטאל אים באערדיגן יום טוב שני, און איך האב זיך מטריח געווען און איך בין געשטאנען דארט די גאנצע צייט.

רבינו: מיטאל אכטונג געבן אויף די קבורה [שלא יכשלו באיסור מלאכה ביום] שלא חותרה לצורך המת.

הגאון בעל שבט הלוי: יא, ווייל מ'מוז שטארק אכטונג געבן.¹

רבינו: ס'איז דא וואס געבן אכטונג אויף דעם, נאר די שאלה איז היפש פארצווייגט, די שאלה איז אז עס פאסירט אין שטעטל – ס'זאל נישט פארקומען – און ס'איז דא ערליכע חברה קדישא צי מיטאל אפשטופן אויפן מארגנדיגן טאג, און נאכדעם אויב ס'פאסירט אין שטאט (ברוקלין) – און דארט איז דאך נישטא קיין בית החיים – און מ'דארף ארויס ברענגען קיין קרית יואל, ווערט א שאלה פון תחומין.

הגאון בעל שבט הלוי: דאס וואלט איך מרחק געוועזן, דאס פארן, ברענגען און פארן.

רבינו: ווייל תחומין אין יום טוב איז א שאלה צי עס איז א דאורייתא צי א דרבנן.²

1

עי' בשו"ת שבט הלוי (ה"י סי' רכ"א) שכתב, עובדא בא לידי זה עשרות בשנים כיום א' דר"ה שנפטר אדם חשוב וקבענו הקבורה בלי"ב ע"י ישראל, ואני עמדתי שם, והרבה סיעתא דשמיא ה' צריך שלא לבוא לידי חילול יו"ט שלא כהלכה, עכ"ל.

2

בדין תחומין ביו"ט חוץ ל"ב מילין אי הוה דאורייתא, הנה לדעת הפוסקים דתחומין חוץ ל"ב מיל בשבת הוה דאורייתא, נסתפקו האחרונים לענין יו"ט אי הוה דאורייתא, עי' בספר כפות תמים בספרו יום תרועה ר"ה (ף ל"ב) דנסתפק בזה וכתב שלא מוצא גילוי לדיון זה, וז"ל ומספקא לי אם יש איסור תחומין דאורייתא ביו"ט לר"ע חוץ מאלפים ולרבנן חוץ ל"ב מיל לדעת הרמב"ם או דלמא מולחו מודו דביו"ט תחומין דרבנן, וכעת לא מוצאתי לזה, ושוב ראיתי פ"ב דהגיגה דף י"ז ע"ב על פסוק ופנית בבוקר דיראה מדברי רש"י שם דתחומין ביו"ט הוי דאורייתא יע"ש עכ"ל. ועי' בהגהות רעק"א שם דהעיר

הגאון בעל שבט הלוי: ברוך השם, מיר האבן א באזונדערע חסד, מסתם א זכות פון גרויסע אבות, ממש – מיר האבן נישט קיין קליינע מחנה – און בלי יוצא מן הכלל אלע אייניקלעך זענען ברוך השם...

רבינו: זיי זענען שטארק מקובל אויפן ציבור.

הגאון בעל שבט הלוי: יא, ביידע פארשטייען זייער גוט, ברוך השם.

*

הגאון בעל שבט הלוי הביע את התפעלותו מעבודת הקודש של רבינו שליט"א שממקום מושבו מצודתו פרוסה למרחוק **ואמר:** איר מוזט האבן א באזונדערע סיעתא דשמיא...

רבינו: ס'איז דער אויבערשטער וואס העלפט איבעראל.

הגאון בעל שבט הלוי: דער סאטמאר רב (מן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) איז געווען באוואוסט מיט זיין מאור פנים, ווען איך בין געקומען נאך פאר פערצט-פופציג יאר קיין אמעריקא, האט ער אלעמאל מיך געפרעגט, וואס וועט זיין מיט אמעריקא, האב איך געזאגט, 'איך גיי אויך מיט א שטריימל, און מיינע קינדער גייען אויך מיט א שטריימל, און מיינע תלמידים גייען מיט שטריימלעך, אבער נישט מיט די אמעריקאנער שטריימלעך וועט מען דערהאלטן די תורה, נאר מיטן כח התורה.

און ווען מ'האט זיך מתוכח געווען צי מ'דארף מאכן א כולל, אדער נישט מאכן א כולל, האט ער מיך אויך געהאט געפרעגט אויף דעם, האב איך געזאגט 'סאטמאר רב, איר וועט זעהן, אז אין דעם דור מוז מען האבן א כולל, מ'קען נישט ארויסשיקן יונגעלייט פון אכצן-גיינצן יאר אין די גאס. ער איז מיר געקומען פרעגן (ברוב ענותנות) אז איך זאל אים זאגן אויב ער איז יוצא...

*

רבינו פנה להגאון בעל שבט הלוי בשאלה הנוגעת להלכה

ואמר: ביי אונז אין קרית יואל מאכט זיך א שאלה להלכה אין די חברה קדישא – די חברה קדישא אין קרית יואל זענען זייער ערליך, אינדערהיים איז געווען אין די חברה קדישא אויך שוואכערע ערליי מענטשן, און ביי אונז זענען זיי עוסק במצות ה' באמונה – די שאלה איז יעצט, אז עס קומט פאר ר"ל ביי מת ביו"ט ראשון צי יתעסקו בו עממין (כמ"ש המחבר בשו"ע או"ח סי' תקכ"ז ס"א) צי מיטאל אפלייגן אויפן צווייטן טאג (כמ"ש האחרונים דלכבוד המת מותר להלינו ליו"ט שני, עי' ביאורו"ל שם ד"ה אסור משי"ב בשם היעב"ק, ושע"ה צ"א אות ט"ז).

רבינו: און ס'איז דא אנדערע אחרונים⁶ וואס נעמען נישט אן דעם ים של שלמה, אבער דער מונג אברהם ברענגט אים יא.

הגאון בעל שבט הלוי: אבער מ'מעג פסקענען לפי המצב, דאס איז זייער קובע, ס'איז אין די הונדערטער און טויזנטער מאל אין שולחן ערוך וואס מ'פסקענען לפי מצב שלנו.⁷

דאס פירן מעיר לעיר, בעיני ההמונים פארשטייען זיי דאס נישט.

רבינו: דאס איז פארזיכערט, אז די חברה קדישא זענען בני עליה, זיי פארשטייען די חומרא פון א מלאכה אין יו"ט, זיי זענען זייער ערליכע, און מ'לערנט מיט זיי די הלכה, און פונקט פארקערט, זיי פארשטייען יעדע זאך וואס מ'מעג און וואס מ'מאר נישט, זיי זענען זייער מדקדק, און זיי זענען נישט מיכל אין קיין שום זאך שלא כהלכה.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'זענען א מעשה נאך ווען איך בין געווען אין לובלין, נאך אלץ תלמיד פון די ישיבה, איז קנאפע פאר יו"ט געווען א קבורה, איז דער לובלינער רב ארויס געפארן אויפן בית החיים, און א גאנצע צייט געווען

הגאון בעל שבט הלוי: ס'איז נישט אזוי פשוט, אין די שטאט איז אנדערש. ס'איז צי א גרויסער פרסום, צו גיין פון איין שטאט צום צווייטן, איר פארשטייט עס זייער גוט. נו, וואס האט איר געטוהן?

רבינו: מ'איז יעצט דן איבער דעם ענין, ס'איז עומד על הפרק.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב דאס זעלבע געזאגט וועגן אידן אין חוץ לארץ וואס זענען מעביר קיין ארץ ישראל, און זיי נוצן אויס דעם צווייטן טאג. יום טוב [ל'העבירו ע"י עכו"ם לארץ ישראל].

רבינו: ס'איז נאר מותר אויב מ'קען מקביר זיין באותו יום (כ"כ המחבר בשו"ע או"ח סי' תקכ"ז פני"ד),³ און געווענליך – איז טאקע א פראבלעם – אז מ'ברענגט פון חוץ לארץ קיין ארץ ישראל, קען מען שוין נישט קומען צו קבורה באותו יום, איז נישטא קיין היתר.⁴

אונז רעדן מיר ווען מ'קען יא מאכן די קבורה באותו יום, סיי דעם ערשטן טאג. יום טוב און סיי דעם צווייטן טאג. יום טוב.

דער מגן אברהם (שם ס"ק ד') ברענגט א מהרש"ל מחמיר צו זיין, ער ברענגט א ים של שלמה (ביצה פ"א סי' י"ג).⁵
הגאון בעל שבט הלוי: יא.

6

הנה השולחן ערוך הרב לא הביא דברי המגן אברהם בשם היש"ש, אלא השמיט דין זה. גם בדרך החיים השמיט דין היש"ש. וכן הערוך השולחן (שם סי' ה') אחרי שהביא דברי היש"ש, כתב עליו וז"ל: ואין המנהג כן כיון דלח"ה הרמב"ם ורבותינו בעלי התוס' והרא"ש והטור והשו"ע ושאר רבותינו הסכימו דאפילו בלא אישתאי קוברין אותו ביו"ט ראשון ע"י אינו יהודי וכן המנהג הפשוט ואין לשנות, עכ"ל. וע"ע בבאיה"ל ד"ה ואפי' שכתב בתו"ד: ולדינא בודאי אין לחוש לעיקר דברי היש"ש בזה אפי' במקום שאין מנהג, עיי"ש שהאר"ך בדבר זה.

7

ו"ל בתשו' שבט הלוי (ת"ל): ולענ"ד דאין לדחות חומרת היש"ש שהעתיקה המג"א וכו' ופשיטא דלא נעלם מהם המבואר בס"ב דאסור להלניו מיום ראשון ליום שני כדי שיתעסקו בו ישראל, אבל דעת הנהוגים כן משום שידוע שכו"ב קדילות בחו"ל אם התירו להם ביו"ט א' באו לידי חילול מלאכות שאינם מותרות בראשון, ולא כל פעם עמד עמיהם פוסק הלכה, והבהילות ומחירות בעורכם, ופשיטא דע"ז הותר להם לנהוג כדעת המחמירים בטור סי' תקכ"ו ובש"ס, ובקעה מצאו וגדרו גדר, ואפילו ביום טוב ב' איכא הנהוגים כן ע"י ישראל עכ"פ, [ועי' מג"א סי' תק"ל לענין מלאכת חוה"מ דאם ראה חכם לאסור גם דבר האבוד משום שלא יבואו להרס שפיר דמי] וכו', ומסיק, עכ"פ ליתן היתר כללי כאשר מדפיסים אחרוני זה"ע עדיין צריך התבוננות למעשה, ובוודאי אין לנו כח לחלוק על המבואר לחיתר, אלא ללמד זכות על הנהוגים כמחרש"ל מג"א ואל"י רבא ודעמי, עכ"ד.

מתוס' פסחים (דף ג"ג) וז"ל ות"ל מצאתי להדיא בתוס' פסחים דף צ"ג ע"ב ד"ה רב יהודה וכו' דלתרופה מבואר להדיא דל"ע גם ביו"ט תחומין דאורייתא, עכ"ל עיי"ש. ועי' בפר"ח (סי' תצ"ה) שהעיר מרש"י ותוס' חגיגה (דף י"ב) דדעתם דהוא דאורייתא, וכן העיר בכפ"ת הג"ל.

3

ו"ל המחבר: ביו"ט שני יתעסקו בו ישראל וכו' במה דברים אמורים כשרוצים לקברו בו ביום, אבל אם אין רוצים לקברו בו ביום אין עושים לו שום דבר איסור מלאכה אפי' ע"י עכו"ם.

4

בהרבה אחרונים (שם) הכריעו שעיקר הטעם שהתירו לחלל יו"ט במת, וגם מפני כבוד המת כגון להוליכו אצל קברות אבותיו, אבל כשממילא מוליעין את המת, אין כאן ההיתר לחלל יו"ט על זה.

5

דהנה המחבר (שם) כתב דאפי' אם יכולים להשהות עד למחר שלא יסריח יתעסקו בו עממין, וע"ז כתב המגן אברהם, וז"ל: וים של שלמה כתב מקום שאין מנהג, נכון שלא לקברו ביו"ט ראשון ע"י עכו"ם, אלא א"כ אישתאי או שיעטרך להשהות או שהוא נפוח, וכן כתבו מקצת רבובות וכו' עכ"ל. ולפ"י היטא דאין לחשוש על בזיון אין לקברו ביו"ט ראשון אפי' ע"י עכו"ם לדעת המג"א.

רבינו: מיר קומען יעצט פון סיגוט, דארט מאכט זיך אויך א שאלה וועגן די בית החיים, דארטן האבן גוים אנגעפלאנצט אין בית החיים ביימער.⁸

הגאון בעל שבט הלוי: כ"האב אין די תשובות (שבת הלוי ח"ב סי' ר"ח) - איך געדענק נישט יעצט ווער דער שואל איז געווען - א שאלה וועגן [הבית החיים] סיגוט.

רבינו: יא, רבי ישעי' גראס (הגה"צ רבי ישעי' גראס שליט"א אדמו"ר מקערעסטער-בערעכעשט) האט אנגעפרעגט.⁹

[הנה בשנת תשל"ב פנה האדמו"ר מקערעסטער-בערעכעשט שליט"א בשאלה לפני ג' רבנים, ה"ה כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל, והגה"צ רבי חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים ז"ל אבד"ק נירבאטור, ולהבחי"ח אל כ"ק הגאון הגדול בעל שבט הלוי שליט"א, כדת מזה לעשות באילן הגדול בבניה"ח בסיגוט שהשרשים עקרו הרבה מציבות ממקומם, האם מותר לקצצו ע"י נכרי בכדי שלא יפריע את מנוחתם של שוכני עפר.

ובמכתב ששלח האדמו"ר מקערעסטער-בערעכעשט שליט"א לחרב הראשי של מדינת ראמעניא חרב ראזען ז"ל כתב בו גם חוריד קדשו של מרן רבינו בעל ברך משה, וז"ל באמצע המכתב:

8

ונעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט"א במסיבה של מצוה לטובת המתיבתא ומעמד צאתכם לשלום קודם יציאתו לעיר סיגוט: "כ"גבע א שבת והודאה פאר הייליגן באשעפער, סאיז דא עסקנים, חשובע עסקנים וואס זיי האבן אויפגעטוהן כמה ענינים לטובה אין סיגוט... א חלק פון בית החיים אפילו דארט ווי סאיז יא באנוצט האט מען אנגעבויעט מ'האט געמאכט דערפון א פעלד, די גוים האבן אנגעבויעט ביימער - פירות ביימער - צווישן די קברים צווישן די שורות, - א גוי איז א גוי - די ביימער האבן ווארצלן, די ווארצלן גייען אריין אין די קרקע, זיי צושפרייטן זיך און זיי גייען אריין אין די קברים, סאיז א שאלה אין הלכה סאיז א פירות בוים, א פירות בוים מאר מען נישט אפשיידן, ווי אזוי זאל מען זיך דא נוהג זיין, זאל מען אפשיידן די בוים, איז עס א שאלה פון אפשיידן א פירות בוים, זאל מען נישט אפשיידן וועט דאס מאכן חורבנות אויף די קברים, א ערנסטע הלכה שאלה וואס מ'האט".

9

ע"י"ש בשו"ת שבט הלוי שכתב ו"ל: אשר נשתטח על קברות אבותיו הק, וראה על קברו של זקינו הגה"ק הייטב לב זי"ע ושאר הקדושים אשר בארץ, כי גדל שם אילן אשר שרשיו מתפשטים עמוק עד למטה מהקברות, וגורמים ביוון עצום להתפטרם ונפשו בשאלתו אם מותר לקצוץ וכו'. ומסיים, ו"ל: ועידון דידן ע"כ פשוט להלכה כפי מסקנת הרמח"א דנירבאטור שליט"א [ה"ה בעמח"ס שו"ת לבושי יו"ט ז"ל אחי אמו של מרן רבינו שליט"א], ואפי' יעשו על ידי גוי, טוב שיהי' ישראל עומד ע"ג להשגיח שלא יבוא לידי זלזול קבר קדושים ובראשם קדוש ה' הייטב לב זי"ע, עכ"ל.

דארט, כדי אכטונג געבן מ'זאל נישט מחלל יו"ט זיין שלא לצורך.

*

הגאון בעל שבט הלוי בירך על הוי"ש

וכיכר את רבינו לברך

רבינו: לחיים לחיים.

הגאון בעל שבט הלוי נתן את ברכתו: למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל.

רבינו: אמן.

הגאון בעל שבט הלוי: געבטס מיר א ברכה פון איך.

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן ער זאל געבן געזונטע יארן, מיט א שיבה טובה, אורך ימים ושנות חיים.

הגאון בעל שבט הלוי: אמן, יושר כח.

רבינו הראה על בנו הגה"צ אב"ד דקהילתנו וויליאמסבורג

שליט"א

ואמר: דאס איז מוין וזהו.

הגאון בעל שבט הלוי: וועמענס איידעם איז ער?

רבינו: ער איז מוין שוועסטער'ס איידעם, מוין שוואגער'ס איידעם, ער איז א שוואגער מיט רבי חיים הערש (הגה"צ ראש ישיבת מהר"ט בני ברק שליט"א).

הגאון בעל שבט הלוי: א איידעם ביי רבי בעריש (כ"ק הגה"צ נאב"ד סאטמאר בארא פארק שליט"א). רבי חיים הערש קען איך...

רבינו: זיי זענען שוואגער'ס.

*

הגאון בעל שבט הלוי הראה על בנו הגדול הגה"צ רבי חיים מאיר וואזנער שליט"א דומ"ץ זכרון מאיר מלפנים אב"ד דקהילתנו

בלאנדאן יע"א

ואמר [בצהלות]: דעם איד קענט איר דאך אויך...

ורבינו איחל לו לחיים

ואח"כ הראה על בנו הגה"צ רבי אברהם אליהו וואזנער שליט"א ואמר: דאס איז מוין וזהו, ער איז דעם ריסקעווער רב'ס איידעם.

והראה על חתנו הגה"צ רבי אברהם יעקב איצקאוויטש שליט"א ואמר: דאס איז מוין איידעם רבי אברהם יעקב, וואס ער האט געמאכט אויפן רמב"ם מקורות וצינונים אויף כל התורה.

*

אנגעפלאנצט אילני מאכל וואס וואקסן פירות, און ס'שטערט די קברים.

הגאון בעל שבט הלוי: אז עס שטערט, איז וואס איז די שאלה?¹⁰

רבינו: די שאלה איז צי קוצץ זיין א אילן פון פירות [שהרי אמרו חז"ל במס' בב"ק (צ"א ע"ב) דאסור לקצוץ עץ עושה פרי, וכן הובא בצואת רבי יהודה החסיד (סימן מ"ה) והוא ג"כ סכנה כמבואר בנמרא בב"ק שם, וכן במס' בבא בתרא דף כ"ו ע"א] אמר רב 'דיקלא דמען קבא אסור למיקצציה', ואמר רבי חנינא 'לא שכיב שיבחת ברי אלא דקין תאינתא בלא זמנה'.

הגאון בעל שבט הלוי: דאכט זיך מיר אז כ'האב אמאל געזעהן פון בוטשאטשער רב דער מחבר פון 'דעת קדושים' אויף שולחן ערוך אורח חיים, ער האט געמאכט א ספר מייל דחידותא אויפן ספר חסידים, ער זאגט אז די חיצונים וואס זענען מקפיד, זענען נישט מקפיד ווען מיאז עוקר לדבר מצוה.

רבינו: מ'ברענגט טאקע אז פאר א שוהל מעג מען אפשרניידן (ע"י בש"ת עצי חיים (י"ד סי' י"ב) שהאר"ק וחיבא ראיות דכיון שהוא לצורך רבים אין בזה סכנה, ומתיר ע"י כמה צירופים הנזכרים להלן).

הגאון בעל שבט הלוי: יא, כ'האב געהאט א שאלה פון די מתיבתא אין לאנדאן, זיי האבן מיך אמאל געפרעגט, זיי האבן געבויט און זיי האבן געהאט א אילן מאכל, זיי האבן מיך נישט געפאלגט, און זיי האבן אף על פי כן מחמיר געווען, און איך האב געזאגט אז עס א חומרא שלא לצורך.

רבינו: און ס'איז אויך דא א היתר מ'זאל פארקויפן פאר א גוי.¹¹

הגאון בעל שבט הלוי: און דער גוי נעמט דאס ארויס, איז בכלל נישטא קיין שאלה.

דיברתי בפעם האחרון שהייתי שמה עם השומר של הביה"ח שהוא יקרא את האילן ויעמוד את המציבות למקומם וכו', והשיב לי השומר שאין לו שום רשות לקרן שום אילן או לעשות שום תיקון בביה"ח עד שיקבל רשות מאת כמ"ה וכו', והשבתי שבמס' כמ"ה לא ירצה לפסוק את הדבר בעצמו, ע"כ פנתי לאיזה רבנים מפורסמים ח"ה הרה"צ וכו', מוה"ר משה טייטלבוים שליט"א אב"ד סיגוט בעת בברוקלין, ולהגאון וכו' מוה"ר שמואל הלוי וואזנער שליט"א אב"ד זכרון מאיר בני ברק ארץ ישראל, ולהרה"צ וכו' מוה"ר ח"ל טייטלבוים שליט"א אב"ד נירבאטור בעת בברוקלין, והנני שולח לו כאן את תשובתם בענין זה [מלבד תשובת הרה"צ מסיגוט שליט"א איז לי לשלוח, כי הוא מסר לי רק בעל פה, ועוד לא כתב את תשובתו בכתב], וכולם הסכימו שמותר לקרן את האילן מעל הקברים, רק להשיגה שלא ירדו לעומק הקבר שלא יבואו ח"ו לבזוין העצמות כמובן וכו', ולסיבה מהירה זו אין לעת עתה תשובת הרב מסיגוט שליט"א רק בע"פ, אם כבודכם ירצה אזי תומ"י כשאקבל בכתב את תשובת הרב מסיגוט שליט"א א"ה אשלח לכם וכו', עיי"ש. ומאז תיקנו את כל המציבות כראוי.

הגאון בעל שבט הלוי: דארט ביים ייטב לב איז געווען די שאלה, אז עס איז אריינגעגאנגען אינעם קבר אריין, האב איך געזאגט אז מ'מוז אוועק נעמען.

רבינו: דעמאלטס איז געווען א אילן סרק, ס'איז נישט געווען קיין אילן מאכל¹⁰ - כ'געדענקט יענע מעשה - דאס איז געווען א אילן סרק, און כ'רעד יעצט אז זיי האבן

10

ויש להעתיק מתוך מכתב השאלה ששלח או האדמו"ר מקערעסטיר - בערעגשט שליט"א אל כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל, וכו' הוא מזכיר את רבינו שליט"א, והדפיסו בספרו זכרון ישעי' (עמ' ש"ה) ז"ל: כבוד ש"ב הרה"צ המפורסם וכו' וכו' בקש"ת מוה"ר משה טייטלבוים שליט"א אב"ד סיגוט יצ"ו, אחדשה"ט באה"ר כיאות וכראוי, הגה אל יחר אף אדוני על אשר מטריר אני את כת"ה בשאלתי, אבל מתוך שאלתי יתברר מדוע אני פונה אל כת"ה וכו', וראיתי אז שיצא אילן גדול מן הארץ על קברם אשר היא מבלבל את המצבות ממקומם, והשבתי אז שהיא אילן סרק וייתכב מוהרה, אבל עכשיו כשהייתי עוה"פ בער"ה איר שנה זו תשל"א עם כ"ק אאמו"ר שליט"א (ה"ה תת"צ אדמו"ר ר נפתלי ז"ל) שבא מארץ ישראל להשתטח על קברי אבות, אגב נודמנו שמה עם בנו הרה"ג מוה"ר אהרן טייטלבוים שליט"א (ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א), ועכשיו ראינו שהאילן מלבלב ותעבה כ"כ עד שהשרשים עקרו הרבה מציבות ממקומם וכו', ושאלתי את השומר של הביה"ח (הוא ע"ה) ואמר לנו שזה האילן היא מין ווילדע קורשן אשר אינם ארויים לאכילה, והמה הפקר לכל, ושום איש אינו לוקח מהפירות האלו וכו' עיי"ש.

11

ע"י בשו"ת אבני צדק למרן הייטב לב (י"ד סימן מ"ה), ויסוד הדברים הוא על פי מה שכתב היעב"ץ שם דמותו על ידי גוי, אמנם בפוסקים פלפלו בזה מזה דין שליחות לנכרי לחומרא ומזה דין יד פועל כיד בעה"ב, ומזה דין אמירה לנכרי, ומזה דין גרמא, וע"כ כתבו שימכרו לנכרי בקנין כסף ושטר והגוי יקצצם, ע"י בזה גם בשו"ת בית שלמה (י"ד סימן קצ"א), ובשו"ת בית יצחק (י"ד ח"א סימן קמ"ב), ובשו"ת יד יצחק (ח"ג סימן ת"ט), ובשו"ת ערוגת הבושם (י"ד סימן ק"ט). ובשו"ת מהרש"ם (ח"א סימן כ"ב).

רבינו: און מיר פסקענען דאך אז מותר ו'עי' במס' עבודה זרה דף מט. וברמב"ם הלכות עבודת כוכבים פ"ז הי"ד. ובשו"ע יו"ד סי' קמ"ב סעי' י"א.

הגאון בעל שבט הלוי: די שרשים גייען אין צוויי מקומות.

רבינו: דאכט זיך מיר אז דער תבואות השדה ארבעט אויך ארום מיט דעם [היתר של זה וזה גורם] [פרי השדה היא סי' צ"ח. - ועי' בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' שצ"ח), ובשו"ת דובב מישורים (ח"א סי' קי"ז), ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' ק"ג)].

הגאון בעל שבט הלוי: ער האט א גאנצן ספר אויף די זאכן (ספר דודאי השדה - על הלכות שמחות), פון דעם באניהאדער רב.

*

הגאון בעל שבט הלוי: וואס מאכט די חשוב'ע ישיבה? **רבינו:** געלויבט השי"ת, כפראביר צו זיין אין ישיבה וואס מער, וויפיל עס איז מעגליך.

הגאון בעל שבט הלוי: דער חזון איש האט אמאל געזאגט אויף אני הקטן 'אז ס'איז א נס אז דער רב פון זכרון מאיר איז א ישיבה מאן אויך'.

*

רבינו: אונז האבן מיר אין קרית יואל א בית השחיטה פון עופות.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב געהערט פון דעם.

רבינו: און ר' מאיר (ה"ח הרה"ח המפ"ה מו"ח מאיר הירש שליט"א מנהל המוסדות ומראשי הקהילה בקרית יואל יע"א) פירט עס אן.

הגאון בעל שבט הלוי: ר' מאיר הירש?

רבינו: יא. ס'איז א יחיד במינו אין כשרות.

הגאון בעל שבט הלוי: און וואס איז געווארן מיט די שחיטה פון די גמות?

רבינו: מיר האבן אויך, אבער דאס איז נישט אין שמעטל, נאר מיר פארן אין די מרחקים, און מיר האבן אויך ברוך השם צוגעשטעלט א שיינע זאך.

מיר מאכן א בדיקה אויף די חלף א בדיקת יבש, אז מ'גייט אויף א שטיין, דעמאלטס פארלירט עס די חזקה, און מ'מוז מאכן א טרוקענע בדיקה.¹⁴

14

הנה יש ב' אופנים הא'ך לבדוק הסכין, בידים רטובים או בידים נובלים, וז"ל הפת"ש (סי' י"ח סק"ה) בשם ס' מכתב מאליהו, "שלא יבדוק הסכין

אויסער דעם איז דא די עצה פונעם יעב"ץ (שו"ת שאלת יעב"ץ סי' ע"ח), וואס דער יעב"ץ זאגט אז אויב מ'קען עס איבער פלאנצן אויף א אנדערן פלאץ (מותר לעוקרו ולהעבירו למקום אחר ואין בו משום סכנה,¹² אמנם בבית החיים א"א לעשות כעצה זו שהרי א"א לעוקרו עם השרשים שהם בעומק הקבר, דיש לחוש לבזיון המת וכו').

רבינו: ס'איז דא וואס זענען מיקל, ווייל די פירות זענען אסור צו עסן הייסט עס נישט קיין אילן מאכל. אבער דאס לאזט זיך אריין אין דעם ספק צי עס איז א איסור דאורייתא צי א איסור דרבנן.¹³

הגאון בעל שבט הלוי: ס'איז נאכנישט קלאר וואס די פירות זענען, ס'איז נישט קיין ראייה צי די פירות זענען יונק נאר פון די קברים.

רבינו: איז עס דאך זה וזה גורם [היינו עפר הקבר שאסור בהנאה, וגם עפר שמסביבות הקבר שמוותר בהנאה, גורמים ביחד להאילנות שיוציא פירות].

הגאון בעל שבט הלוי: יא, ס'איז זה וזה גורם.

12

עי' בשאלת יעב"ץ שם שהעלה דאס עוקר אילן עם שרשיו ועם קרקע יניקתו שיכול לחיות ממנו ונטע במקום אחר אין שום סכנה, אמנם בחתם סופר שם האריך דלא בדבריו והוכיח מסוגיות הגמ' דלא דותר אף בכגון דא, ורק כשהותר גם מטעם צריך למקומו, אז יש גם לעוקרו ולנטעו במקום אחר, ועי' בענין זה בשו"ת אבני צדק מה שפילפל בדברי היעב"ץ והדחת סופר, ובשו"ת מהר"א אשכנזי (סימן ל"ד), ובשו"ת עמק שאלה (יו"ד סימן כ"א), עיי"ש, ובשו"ת דברי יואל (יו"ד סי' צ"ב את ט') בתשובה שכתב מרן רבינו ז"ל לחתנו וב"א כ"כ הגה"צ יקותיאל יודא ט"ב אבד"ק סיגוט ו"ל הי"ד.

13

מקור איסור הנאה מקבר מנואר בגמרא (סנהדרין מז:), וז"ל הטור (יו"ד סי' שס"ד): קבר אסור בהנאה, ודוקא קבר של בנין אבל קרקע עולם של הקבר [מגן החופר כוך בסלע שהוא קרקע שלא נחלש] אינו אסור, וכתב הר"ר ישעי' שהעפר שמכסין בו המת בתוך הקבר אסור בהנאה דתלוש ולבסוף חיבורו וחשוב כתלוש, והרא"ש חולק עליו ובקבר מגין לבו"ע אסור מן התורה, ועי' בשו"ת רעק"א (פ' מ"ה) דאפי' להר"ר ישעי' יש לומר דדוקא כשיעור כיסוי פני המת, שהוא לכבוד המת אסור בהנאה, אבל מה שהוא למעלה מזה, יש לומר דעושים רק שיהי' הקרקע שוה ולא יפול הנופל, י"ל דהך עפר אינו אסור בהנאה, אולם מדברי הגמ' (א"ח סי' תקנ"ו ס"ה) ומדברי המג"א (שם סק"י) משמע דהכל הוי צורך המת, עיי"ש.

והאחרונים תמחו על מה שכתב הרמ"א סי' שס"ח ס"א. שמוותר ליתנות מהעשבים שע"ג הקברות, הלא העשבים הם יונקים גם מהקרקע שנתנו על הקבר, ושפיר הם יונקים מאיסורי הנאה, עיי"ש.

הגאון בעל שבט הלוי: ויפיל שחט מען?

רבינו: מ'שחט נישט מער ווי דרייסיג בהמות אין איין שעה.

הגאון בעל שבט הלוי: איין שוחט?

רבינו: ס'שטייען צוויי שוחטים.¹⁵

הגאון בעל שבט הלוי: איינס פון די גרויסע שאלות ביי די גרויסע שהיטות אין אמעריקא איז אז מ'יאגט.

רבינו: אז מ'שחט דרייסיג בהמות אין א שעה יאגט מען נישט.

ס'איז דא שוחטים און בודקים, און נאכדעם איז דא איינער וואס מווישט איין אז דער שוחט זאל זיך קענען אפרוהען, מ'רופט אים א מחליף.

בשעה שהיד קר ומצונו או חם מאוד או שהיה היד מופה הן מחמת משקה או זיעה אפילו מופה שלא ע"מ להטפח כי בדוק ומנוסה אשר בכל אלה לא ירגיש, ע"ב. וב"כ הקצושו"ע (בספרו תורת ובה סי ב ס"ג), מנחת יוסף (סי י"ח ס"ב), מטה אשר (סק"ח, ל"ב), בית דוד (יסוד"ב סעי ה סק"א), זבחי גדק (סק"ה).

ולמעשה נוהגין בתחילת השחיטה לבדוק ביבש דוקא, ובמשך השחיטה כ"ז ש"ל חוקת בדוק בודקין אף בלה, וכשנגע במפרקת או באבן יש נוהגין בלה ויש נוהגין ביבש.

והסברא נותנת שהיות שבנגיעת החלף באבן המשוחת או במפרקת אבד חוקתו הראשונה (וכמבואר בשו"ע ס"ב, שמהל חדשה ס"ד, בית דוד (יסוד"ב סעי ה את ב), ועוד), לכן טוב להדר לעשות אז בדיקה יבישה כמו בתחילת השחיטה.

וכן סיפר א' מוותיקי השו"ב"ם בשם מורן רבינו בעל ברך משה ז"ל שאמור שנגיעה באבן מוציא הסכין מחוקתו, וצריך בדיקה עזה"פ אתלת רוחתא. והוא בעצמו מעולם לא בדק רק ביבש (אף בלא נגיעה באבן).

וכן העיד הרה"ח ר' שלמה גפן שו"ב ע"ה שמרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל אמר שכשישחטו עמורו יבדקו לעולם רק ביבש.

15

וז"ל החתם סופר (יו"ד סי י"ג בתשובה להגאון מהר"ם בעט ז"ל) אודות תקנות קהילתו מימי עולם להעמיד ב' שוחטים בבית המטבחים לבדוק הסכין והריאה ע"י שניהם וכו', "ראיתי בכל מקום שעברתי בקהלות גדולות מנהגים שונים, כי בק"ק פפד"מ תיקן מ"ו הפלאה ז"ל אפילו שום עוף לא ישחוט בלי שנים בודקין הסכין לפני שהיטה מוה"ת ומכ"ש בהמה בין גסה בין דקה, ופה הק"ק [פרעשבורג] החמירו רק בגסות ולא בדקות וכו'".

ובעצם מובא כבר בשו"ת מהר"ק (שורש ז אות א) שיהיו שנים בשחיטה עיי"ש. וע"ע מנחת יעקב (סי א סכ"ז), שו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי ה), שו"ת אבני נזר (יו"ד סי י"ב), שו"ת דברי חיים (ח"א יו"ד סי י"ב), פמ"ג (סי י"ח סק"ט), שו"ת טוב מעט ודעת (ק סי קט"ו), מהרש"ם (דעת שם סק"ח).

די בדיקות זענען זייער שיין, מ'גיס זייער אכטונג.¹⁶

הרה"ח ר' מאיר הירש: ווען א רבי איז א רב איז עס א טייערע זאך, ס'קאסט זייער אסאך, זייער א שטרענגער רב (ולרגלי החומרות והיהירים הרבים נתרבים ההוצאות עד אין לשער).

הגאון בעל שבט הלוי [בצחות]: נישט נאר אויך א רב... די שאלה איז, צי דער רב איז אויך א רבי, צי דער רבי איז אויך א רב...

רבינו: ביי אונז אין קרית יואל [בשחיטת העופות] איז מען בודק צומת הגידין.¹⁷ [ע"י שו"ע יו"ד סי' נ"ז צומת הגידין מקום שהגידין נקשרין יחד (שם ס"א), ובעוף הם בעצם האמצעי למעלה מהארמובה והם יו"ד גידין (שם ס"ח), והרמ"א כתב (שם ס"ט) דבכל הוא נטרף ע"ש, ובכמה מדינות בודקין את צומת הגידין שיש זמנים שנמצא בהם טריפות.]

הגאון בעל שבט הלוי: ביי יעדן עוף?

רבינו: יא, א יעדן עוף.

16

וז"ל השמלה חדשה (סי' ל"ט סעי ב) בדיקה זו היינו שיכנים הבדוק ידו לפנים בנחת וימשש בכל חלקי הריאה במתון וישוב הדעת להרגיש אם אין בה חסיר או חליף או סירכות, ע"ב.

וב"כ הראש אפרים (פנת"ב סעי קע"ב) אזהרה להבודק שצריך שיבטל מלבו כל המחשבות ורות שלא מעיין הבדיקה ויתנהל לאט במתון וישוב הדעת לחפש בכל מחבואי הריאה, כמו שגילו לנו חז"ל רז זה שהרבה יראת שמים צריך לבדיקת הסכין כמו"כ צריך לבדיקת הריאה, ע"ב.

17

צומת הגידין הוא ברגל העוף בסוף השוק (הקרא צאנב"ל) ששם עוברים ט"ו גידין מחוברים יחד, ואם נפסק אחד מהן טריפה (סי' נ"ז ס"א), ואעפ"כ אין בודקין אחריו כמו שאין בודקין אחרי שום טריפות חוץ מסירכות הריאה (סי' ל"ט ס"א), ואף אם נמצא מיעוט המצוי מטרופות מסוים אין צריך לבדוק מדינת דגמרא רק מבה חומרא בעלמא (סי' ל"ג ס"ט בהג"ה ופנ"ג מ"ו י"ח וע"פ פ"ד שו"ד סק"ח ובא"ח סי' ה א"א סק"א), וכן נוהגין כהיום שאם נמצא מיעוט המצוי מטרופות מסוים בודקין אחריו, ושיעור מיעוט המצוי נתפשט כהמשכנות יעקב (יו"ד סי' י"ח) שהוא לערך י' אחווים, וע"ע שו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' פ"א), וכן נוהגין בהדקין (קישקע"ס) כמבואר בשו"ת ווען יוסף (ח"ד סי' י"ח), ובבית השחיטה דקרת יואל בודקין גם הריאות אם נרקבו וכו', וכן אחר בוקא דאטמא אם שף מדוכתי' (סי' נ"ה ס"ב).

והנה חשש בענין צומת הידין לא היה מצוי כלל בחז"ל, אולם לפני איזה זמן התחילו להרגיש שיש טריפות צומת הגידין בין שלש לשבע אחווים, לכן בפקודת כ"ק רבינו שליט"א התחילו להדר ולבודק בכל עוף ועוף אם נפסקו גידיו.

הגאון בעל שבט הלוי: נישט בדרך עמידה, ווי אין קאנאדע, אין מאנטריאל.

רבינו: די בהמה דרייט זיך איבער.

הגאון בעל שבט הלוי: דאס איז איינס פון די שאלות וואס דער סאטמאר רב ז"ע האט מיר געפרעגט, כ'בין דעמאלטס געווען איין טאג אויך אין מאנטריאל, האט ער מיר געזאגט 'איך בעט איד, קוקט זיך אום אויף די שחיטה בעמידה, און כ'האב עס געזעהן. אבער מ'דארף האבן גרויס סייעטא דשמיא.

רבינו: אונז האבן מיר וועגן דעם געלייגט א שטארקן דגוש אויף דעם, דער לשון הש"ך (ייד סי' ו' סק"ח) איז אז מ'שחט מלמטה למעלה איז עס נאר בדיעבד [ו"ל הש"ך: ומוכח מש"ס ופוסקים דבסכין תלושה שלא נעצו בשום דבר אפילו צואר בהמה למעלה מותר בדיעבד דכל שתופס הסכין בידו מסתמא אינו דורס, ומשמע בש"ס דלכתחילה מיהת אסור, וגם בעוף יש לחוש לכתחילה].

הגאון בעל שבט הלוי: אפילו מיט דעם קאסמן (שבמאנטריאל), א רגע לאזט ער אראפ די צוואר האט ער געמאכט הדרסה (עי' שו"ע ייד סי' כ"ד).

רבינו: ס'האט צוויי שאלות, איינס פון הדרסה, און נאכדעם די בהמה שחט זיך אליינס, נישט דער מענטש שחט די בהמה, ס'איז נישט קיין כח גברא.

הגאון בעל שבט הלוי: די כובד פון די בהמה וועגט אראפ.

רבינו: די כובד פון די בהמה שחט, און דאס איז נישט כשר, ווייל דער מענטש מוז שחט'ן די בהמה, ז'שחט, ס'איז צוויי פראבלעמען.

בנו הרה"ג ר' אברהם אליהו: מיט וועמען איז געווען די מעשה אז מ'האט געדארפט זעהן דעם שם הוי"ה אויפן סכין?

רבינו: דאס זענען געווען די בני עליה.

ונאחות כן בחוק ושוחטין מלמטה למעלה, ושלח אז במיוחד מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל את מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ועוד רבנים לעיר מאנטריאל יצ"ו לראות אופן השחיטה ע"י הבאק"ס.

בשנים האחרונות כאשר ראה מרן רבינו שליט"א שיש יכולת כעת להדר בזה, נכנס בעובי הקורה להחזיר עטרה ליושנה ולתקן הדבר כמקדמת דא, כפי המבואר בדברי הפוסקים הג"ל, וכפי היכולת בזמננו בעושה"ת, והירבה לפעול ולעשות בזה למען יבא הדבר על תיקונו בעז"ה על תכלית ההידור והכשחות, וכפי המסורה לנו מחור דור.

הגאון בעל שבט הלוי: סיי אין די סעזאן (שנמצאו אז מריפות צומת הגדין) און סיי נישט אין די סעזאן?

רבינו: אלעמאל איז מען בודק.

איינמאל האט זיך געמאכט אז מ'האט געזעהן א פראבלעם אין מריפות, און פון דעמאלטס האט מען געשטעלט בודקים.

ס'קאמט אסאך געלט.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'זוייס דאס.

און עס גייט אויך ביי ענק אויף א קייט?

רבינו: יא, אויף א קייט.¹⁸

הגאון בעל שבט הלוי: די שחיטה איז אויך אויף א קייט?

רבינו: נין, הלילה, ביי אונז איז די שחיטה נישט אויף א קייט, יעדער עוף מוז מען האלטן אין די הענט.

זאלצן די עופות, זאלצן עס נאר חסידישע אידן.

הגאון בעל שבט הלוי: און די שחיטה איז נארמאל ווען די בהמה ליגט אויף די ערד?

רבינו: ס'איז שחטה מונחת.¹⁹

18

ובזמן שהי' נמצא כמה אחויו מריפות בכל יום, אז היו בודקין את הצומת הגדין שבכל עוף ועוף כשהם מונחים על השולחן ובמתנות כראוי, ורק כעת שאין מריפות זו נמצא כלל, ורק מחמת חשש רחוק בודקים, לכן בודקים כשהם מונחים על הקייט.

19

אופן 'שחיטה מונחת' כשהבהמה מונחת ע"ג קרקע ושוחטין בסכין מלמעלה היה נהוג כן בכל הדורות מאז ומקדם, (עי' רש"י חולין טז: סוכה טו. ובסוטה מז. ובשמיטה חדשה סי' ר ס"ח), וכן היה בכל מקומות מושבות בני ישראל באייאפע, ובכללם בעיר קראלי וסאטמאר בהשגחתו ובפיקוחו של מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל, והוא הידור גדול מצד עיקר ההלכה, וכמבואר בספרי הפוסקים באריות, עי' בזה בדרכי תשובה (סי' ר סקמ"ז), ובפני הדברים (סקל"ד ו"ז שם), ובשו"ת אבני נזר (סי' ו) ובשו"ת ערוגת הבושם (ייד סי' ג), שו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' נ"ט), שו"ת קנין תורה (ח"י סי' נ"ח), שו"ת קנה בושם (ח"ב סי' ל"ג), שו"ת להורות נתן (ח"ג סי' ל"ט וכו'), עיי"ש בדבריהם כל המעלות וההידורים בזה.

אמנם במדינת אמעריקע הונהג מזהכרת חוק הממשלה בזמנו לשחוט 'שחיטה תלויה' (שהג"ל בהבמה תלויים וראשה למטה), ואף שכשר על פי הלכה וכמבואר בליקוטי תשובות מנחת יצחק (סי' נ"ב) עיי"ש, מכל מקום ניסו הרבנים דאז לתקן בכל כוחם הדבר שיהיה על דרך היות טוב כנ"ל, ועיי' בספר מטהר י"ט (ח"ה דף נ"ח) נדפס מזה שהתאונן כבר על ענין זה הגאון הנודע הרידב"ז זצ"ל בשנת תר"ע כשהיה באמעריקע, עיי"ש.

ובשנת תשכ"ו לפ"ק עלתה ביד הרבנים הגאון ז"ל לתקן הצלה פורטא שיהיה עכ"פ 'שחיטה בעמידה' (שהבהמה נמסת לתיבה (באק"ס)

דשימאני) האט ער געזאגט, אז דעם שבת מאכט ער נאר קידוש און ער מאכט נישט קיין הבדלה, ער איז א גרויסער מענטש געווען.

ס'האט מיר אמאל אריינגעבראכט א אייניקל פון רבי יהודה אסאד (אב"ד סערדעלי מח"ס שו"ת יהודה יעלה) א כתב יד קדשו פון זיין כתב אליין, וואס ער האט געהאט דעם עבודת היום פון יום כיפור פונעם רמ"ק בכתב יד – נישט געדרוקט – און ער האט געמאכט הגהות אויף די זייט, און ער שרייבט דארט ארויס ווען עס וועט זיין זיין יום פטירה, כ'האב עס אליין געזעהן.

רבינו: ס'איז דא פונעם שימאני רב א ספר 'הלכתא רבתא לשבתא'.

הגאון בעל שבט הלוי: ביי אים (הגה"ק אב"ד שימאני ז"ל) איז דאך געווען די באוואוסטע מעשה – ס'איז נישט קיין מעשה'לע... – ווען ער איז געבוירן איז זיין מאמע געליגן א געוויסן הויז, און עס איז אריינגעקומען א איד – וואס זיי זאגן אלע אז עס קען זיין אליהו הנביא זכור לטוב – און האט איר געזאגט 'טראג ארויס שנעל דאס קינד פונעם שטוב, ווייל דאס הויז וועט איינפאלן, און אזוי איז געווען.

רבינו: מ'זאגט נאך אז רבי יהושע'לע טאמאשאווער איז איינגעשטאנען ביי א איד, און אינמיטן די נאכט האט ער געזאגט פאר דעם איד אז מ'זאל אים אנגרייטן עפעס צו עסן, האט ער געזאגט, 'גוט, איך וועל גיין אנגרייטן, זאגט רבי יהושע'לע, 'צייך, כ'זויל אז די בני בית זאל אנגרייטן, האט ער געזאגט אז זי שלאפט שוין, האט ער געהייסן מ'זאל איר אויפוועקן. איז דער מאן געגאנגען און האט איר אויפגעוועקט, און אזוי ווי זי איז אויפגעשטאנען פון געלעגער, איז איינגעפאלן דער דאך העכער איר.

דער איד איז געווארן נבהל ונשתומם, איז ער צוגעגאנגען צו רבי יהושע'לע טאמאשאווער און געזאגט 'רבי, איך וויל פרגען דעם אמת, אויב דער רבי האט געוואוסט אז עס גייט איינפאלן, וואס האט דער רבי געדארפט זאגן אז מ'זאל צוגרייטן א מאכל, דער רבי האט דאך געקענט זאגן מ'זאל אויפשטיין שנעל ווייל עס גייט איינפאלן?'. האט ער אים געענטפערט 'כ'האב נישט געוואוסט פון דעם, נאר כ'האב געפילט אז איך בין הונגעריג, און אומזיסט איז עס נישט, האב איך פארשטאנען אז עפעס איז דא...!'

*

כאן נכנס הגאון רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א ראש כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק ומר"ן בבית הוראה של הגאון בעל

הגאון בעל שבט הלוי: דאס איז געווען דער שימאניער רב (הגה"ק רבי שבתי שעפמל ווייס ז"ל אבד"ק שימאני). ער איז געווען א איש מופת.

רבינו: ער איז געווען א אויבערלענדער רב, און ער איז געווען א בעל מופת.

הגאון בעל שבט הלוי: ער איז געווען צוזאם מיט רבי משה יוסף רבי מיכאל פאפער'ס א זוהן (הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן ז"ל דומ"ץ פאפא ואח"כ בעיה"ק ירושלים מח"ס מי באר מים חיים חידושים עמ"ס ברכות) – וואס איז געווען א אדם גדול – וואס איז שפעטער נפטר געווארן אין ירושלים. די מעשה איז נאך געווען אין הויז לארץ, ער האט אים געגעבן א סכין בודק צו זיין, און ער האט בודק געווען דעם סכין כהלכה, זאגט אים דער שימאניער רב אויף זיין שפראך 'ניקס אזוי איז מען בודק א סכין, נאר מ'איז בודק דעם סכין ביז מ'זעהט דעם שם הוי"ה אויפן סכין'.

רבינו: מ'זאגט נאך (עי בליקו"ש מאמרות שבס"ס אור פני יהושע על הש"ס) אז יצחק אבינו האט געפרעגט פאר יעקב אבינו 'מה זה מהרת למצוא בני, ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני (בראשית כו, ב), 'זה' איז דאך בנימטריא י"ב, האט ער אים געפרעגט 'מה זה, וואס טוט זיך מיט די י"ב בדיקות (עי) רא"ש עמ"ס חולין יז), 'מהרת למצוא בני' וואס האסטן זיך אזוי געיאגט, האט יעקב אבינו געענטפערט, 'כי הקרה הוי"ה אלקיך לפני, כ'האב געזעהן דעם שם הוי"ה אויפן סכין, האב איך געוואוסט אז ס'איז כשר.

הגאון בעל שבט הלוי: און אז דער שימאניער רב האט דאס געזאגט האט ער דאס געוואוסט.

רבינו: יא אוודאי, ער איז געווען פון די בני עליה.

הגאון בעל שבט הלוי: ער איז א גרויסער מענטש געווען.

דאכט זיך מ'דא אז איר האט געהאט ביי אייך אין מאנארא א אייניקל פונעם שימאניער רב.

רבינו: יא, ר' ישראל דוד ווייס²⁰ איז געווען א אייניקל.

הגאון בעל שבט הלוי: ער האט פון פאראויס געזאגט זיין יום הפטירה, ערב שבת (האחרון לפני הסתלקותו של הרב

הרה"ח ר' ישראל דוד ווייס ע"ה, היה מעיר קראלי ומהתושבים הראשונים בקרית יואל מאנארא יצ"ו, עמד לימין קדשו של רבותיה"ק ז"ל בלב ונפש כל השנים בעסקנות וסיוע להרחבת המוסדות הק', וכן יבלחט"א ל"כ מרן רבינו שליט"א בכל השנים בקרית יואל.

שבת הלוי שליט"א לקבל שלום מרבינו שליט"א, ורבינו שמח

לקראתו

הגאון בעל שבט הלוי: ער איז פון מיינע חשוב'ע מורי הוראות.

רבינו: ער איז ראש הכולל ביי אונז אין כולל.

הגאון בעל שבט הלוי: ער איז א גרויסער יחסן.

רבינו: דעם יריעות שלמה'ס (הגאון רבי שלמה זלמן אלמאן ז"ל אב"ד מאקעווע) אייניקלעך.

הגאון בעל שבט הלוי: דעם יריעות שלמה'ס אייניקלעך, און דעם חתם סופר'ס אייניקלעך.²¹

און זיי זענען אויך אייניקלעך - אזוי ווי איך - פונעם תומים, איך בין דעם ניינטן דור פונעם רבי ר' יונתן דורך די משפחת ברודא.²²

רבינו: דער ישמח משה האט זיך מתייחס געווען פאר א תלמיד פונעם רבי ר' יונתן, כאטש ער איז נישט געווען א תלמיד פון רבי ר' יונתן, נאר ער איז געווען א תלמיד פון א תלמיד, און ער האט זיך מתייחס געווען אלץ א תלמיד פונעם רבי ר' יונתן.

דעם ישמח משה'ס רבי דער דריטע הארי (הגאון רבי ארי לייב אב"ד סטריזוב ז"ל) איז געווען א תלמיד פונעם רבי ר' יונתן.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב אמאל געזעהן די אינטערסאנטע הסכמה פונעם רבי יוסף שאול נאטאנזאהן (אב"ד לעמבערג בעל שואל ומשיב ז"ל) אויף די תשובות השיב משה (ממרן הישמח משה ז"ל).

רבינו: ער זאגט דארט אויפן ישמח משה אז 'אכט הונדערט בלאט גמרא האט ער געקענט'.²³

הגאון בעל שבט הלוי: יא, דאס געדענק איך נאך פון אלץ בחור.

ער דערמאנט זיך אז מ'האט אים משבח געווען אז ער האט זיך פארהערט אכט הונדערט בלאט גמרא.

רבינו: 'ערוכים ושמורים על פיו'.

ונפרד רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן מיזאל זיך ווייטער קענען זעהן אזוי מיט פרייליכע הערצער מיט געזונט, דער אויבערשטער זאל העלפן ווייטער געזונטע יארן.

הגאון בעל שבט הלוי: אמן, די ברכה איז מיר זעהר זעהר חשוב.

רבינו: זאל דער אויבערשטער העלפן.

הגאון בעל שבט הלוי: און פאר איך קומט, וויל איך ווייטער זאגן למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל, מיט גרויסע זכותים מיט גרויסע זכות אבות, און איך זעה אז דער אויבערשטער געבט אייך סייעתא דשמיא, זאל די סייעתא דשמיא נמשך ווערן.

רבינו: אמן.

הגאון בעל שבט הלוי קם ללוות את רבינו וברוך צאתם אמר

רבינו להגאון בעל שבט הלוי על נכדו הרה"ג ר' יואל וואזנער

שליט"א

רבינו: ער איז ביי אונז זומער אין מחנה בית רחל.

הגאון בעל שבט הלוי: ער איז א חשובער מרביץ תורה און א גאנץ גוטער בעל הוראה.

ואצל פתח הבית אמר רבינו להגאון בעל שבט הלוי שלא יטריח

ללוותו עוד

רבינו: דער רב זאל זיך נישט מטריח זיין.

ונפרדו לשלום ברוב ידידות

23

ו"ל בהסכמתו שם: אבותינו ספרו לנו אשר בעת היה פה בגאליציען היה בקי בע"פ ערך שמונה מאות עלים מש"ס ערוכים ושמורים על פיו הקדוש, הוא הי' תלמיד הגאון הקדוש בעמח"ס דרישת ארי על אהע"ז כמבואר בהסכמתו על הספר הג"ל, והשיר אשר חיבר שם על רבו ידידו הגאון ז"ל, וכפי הראות, ממנו למד נגלה ונסתר, כי הגאון בעל דרישת ארי ז"ל ידיו רב לו עשר ידות בתורה וחסידות, והגאון הג"ל כל רז לא אנס לו ומשה קבל תורה וקבלה מעשית מהגאון הצדיק חלו, ונוראות שמענו עליו בעת היותו באוהעל, עיי"ש עוד מגפלות לשונו.

21

כי הגרש"ז שליט"א הוא נכד הגאון רבי עקיבא שטראסער ז"ל אב"ד דק"ק מאקוי, בנו של הג"ר יעקב לייב שטראסער ז"ל חתנו של הגאון בעל כתב סופר ז"ל בנו של מרן החת"ס ז"ל.

22

כי אביו של הגאון בעל שבט הלוי שליט"א ה"ה הרה"ח ר' יוסף צבי הלוי וואזנער ז"ל הי' חתנו של הרה"ח ר' בן ציון שיף ז"ל חתנו של הנגיד הרה"ח ר' שמואל ווייס ז"ל, חתנו של הגאון ר' נתן נטע ז"ל אב"ד שוסבורג, בן הגאון ר' מרדכי ברודא ז"ל (תקרא דער גרויסער רבי מרדכי ברודא - עי' בדרשות חת"ס ח"ג עמ' פ"ד שטרן החת"ס אמר עליו שהאיר עני ישראל בתפלותיו כמרדכי היהודי) בן הגאון ר' מאיר ז"ל אב"ד סעניץ, חתן הגאון ר' נתן נטע אייבשיץ ז"ל בנו של הגאון הרבי ר' יונתן אייבשיץ ז"ל.

וגם הגרש"ז שליט"א הוא נכד הרבי ר' יונתן ז"ל, כי זקינו הגאון רבי עקיבא שטראסער ז"ל הג"ל הי' חתנו של הגאון בעמח"ס שו"ת מהר"ם ברודא אב"ד מיאוא, בנו של הגאון ר' נתן נטע ז"ל אב"ד שוסבורג הג"ל.

דרוש לפרשת השבוע מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ושאנו עושים לדחות ל"ת שבתורה, אבל אי אמרינן דרוב הוי ספק, אם כן עשה דתשובה בא מכלל ספק (אם יש לנו חזקת אבהתא) ואין ספק עשה דוחה ל"ת שבתורה, ומהיכי תיתי שיועיל לנו התשובה.

ובחידושים למס' יומא (שובה ישראל סוגיא דאין הולכין בפיק'נ אחר הרוב) ביארנו, דדבר זה אי רוב הוא ודאי או ספק תליא במחלוקת הרמב"ם והרשב"א אי ספיקא דאורייתא מן התורה לקולא או לחומרא, כי הרשב"א (קידושין עג.) הקשה על שיטת הרמב"ם דסבר דספיקא דאורייתא לקולא, מהא דילפינן במס' חולין (דף יא.) דין רוב מפסח וקרבתנות, דניחוש שמא ניקב הקרום של מוח ושמא במקום נקב קא שחיט, אלא לאו משום דאזלינן בתר רובא, ולשיטת הרמב"ם קשה דלמא מכשרין מכח ספיקא דאורייתא לקולא ולא משום רוב, ותרין החוות דעת (בבית הספק י"ד סימן ק"י) דבמצות עשה מודה הרמב"ם דספיקא לחומרא, דבמקום דמזהיר קרא בקום ועשה אמרינן שיהא בודאי ולא בספק, ושפיר מוכח מהכא דין רוב דמכח הספק לא הוה מכשרין ליה, עכ"ד. (וכן כתב בים התלמוד (בבא קמא טו).) והשתא אי רוב הוי ספק, הדרא קושיא לדוכתיה דלמא שריא מכח ספיקא ולא מדין רוב, וליכא לתרין דבקים ועשה צריך שיהא בודאי, דהא רוב נמי לאו ודאי הוא, ועל כרחך דסבר הרמב"ם דרוב הוי ודאי ולא ספק, אבל הרשב"א סבר דרוב הוי ספק, ולכן הוכיח מכאן דספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא, דאי לאו הכי ליכא הוכחה דאזלינן בתר רוב.

ומעשה לשיטת הרשב"א י"ל דרוב הוי ספק, הוי עשה דכיבוד בא מחמת ספק ואינו דוחה ל"ת שבתורה, והכי נמי תשובה שבא מחמת ספק אינו דוחה ל"ת, ולא תועיל לנו התשובה מן הדין, אבל לשיטת הרמב"ם דרוב הוי ודאי, אם כן עשה דכיבוד הוי ודאי עשה ודוחה ל"ת, והכי נמי מועיל לנו התשובה כי בדיק סמכינן אחזקת אבהתא, ושפיר יוצדק לומר ואשר הרעותי, וגדול כח התשובה לדחות לא תעשה שבתורה.

והנה במסכת פסחים (דף מו.) איתמר, האופה מיום טוב לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה, רב חסדא אמר לוקה, לא אמרינן הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה, רבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל. וכתב בשו"ת בית יצחק (א"ח סימן פ"א אות ז) דגוף הסברה דהואיל הוא

ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ובצאתו ולא ימות, במסורה שלשה פעמים ונשמע, דין, ואידך (שמות כד ז) כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, ואידך (אסתר א ט) ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא. וכתב בבעל הטורים בפרשתן בביאור המסורה, דאמרינן במגילה (דף ג.) אמר רבה מקרא מגילה ותלמוד תורה מקרא מגילה עדיף, מקרא מגילה ועבודה מקרא מגילה עדיף, והיינו קריאת המגילה, כי רבה היא, אלמא דעדיף טפי, וגם כי רבה קאמר לה, עכ"ד. ואף אנן נימא בה מילתא בביאור המסורה לשיטת רבה.

ואפ"ל בהקדם מה שכתב א"ז זלה"ה בקדושת יום טוב (פ' אחרי) בטעם שהתשובה מועיל לנו ולא לאומות העולם כמבואר במדרש (תנחומא האינו ס"ד), שהוא מחמת שיש לנו חזקת אבהתא, כי כתב בזרע קודש (פ' נביאים) כשאדם שב ומתחרט על חטאיו גורם תשובה למעלה כאמרם ז"ל (סוכה נב.) שכביכול אומר ואשר הרעותי, אני הוא שגרמתי להם שבראתי את היצר הרע, עכ"ד. ומסתבר שזוהו דוקא בישראל, שלולא היצר הרע אוקמינן אחזקתיה חזקת אבהתא, שהיו עובדים את ה' בכל לב ונפש, ויוצדק לומר ואשר הרעותי, ומועיל לנו התשובה, מה שאין כן באומות העולם, עכ"ד.

אמנם הא דאית לן חזקת אבהתא הוא משום דאזלינן בתר רובא, כדאיתא בגמרא (חולין יא.) וליחוש דילמא לאו אביו הוא, אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא, עי"ש. ומעתה הא דמועיל התשובה לגרומ תשובה למעלה, והוא מחמת שיש לנו חזקת אבהתא ולולא היצה"ר לא היו חוטאים, תלוי אי רוב הוי ודאי או הוי ספק, כי כתב בעיר דוד (בית החכמה אות תקע"ב) דעשה דכיבוד הוי ספק עשה דדילמא לאו אביו הוא, ואינו דוחה ל"ת שבתורה כמבואר בתוספתא דביצה (פ"א ה"ד), עכ"ד. ומבואר באחרונים (שו"ת בית שערם סי' רע"א) דהא דכיבוד הוי ספק עשה, הוא עפ"י המבואר בשיטה מקובצת (בבא מציעא ה.) בשם הרא"ש, דכל רוב הוי ספק, אלא שהתורה התירה ספק זה כודאי, ועל כן עשה הבא מכח רוב דהוי ספק עשה, אינו דוחה לא תעשה, עכ"ד. ואיתא בגמרא (יומא פו.) גדולה תשובה שדוחה לא תעשה שבתורה (דלא זיכל בעלה הראשון וגו'), ובכן אי אמרינן דרוב הוי ודאי, אם כן יפה כחינו בחזקת אבהתא לגרומ תשובה למעלה, וגדולה התשובה

שסמכו דעתם אשר ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ה' הנותן יד לפושעים להחזירם בתשובה, כי גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה, ואם תאמר הא עשה דתשובה בא מכח רוב, ומהיכי תיתי דרוב הוי ודאי ולא ספק, לזה אמר ונשמע פתג"ם המל"ך אשר יעשה בכל מלכותו, שעל ידי התשובה יאמר הקב"ה ואשר הרעותי, והטעם כי רב"ה היא דס"ל הואיל משום דספיקא דאורייתא לקולא, ואמרינן רוב היינו ודאי, ואם כן גם עשה דתשובה הבא מכח רוב יפה כחו לדחות ל"ת שבתורה, והוא מרוצה לפני ה'.

משום דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא, ואם כן מדאורייתא מותר לאפות מחמת ספק שמא יקלעו ליה אורחים, עכ"ד. ולפי המבואר נמצא דרבה ס"ל הואיל משום דס"ל ספיקא דאורייתא היא לקולא, אם כן הא דסמכינן ארובא הוא משום דרוב הוי ודאי, והכי נמי אוקמי לן אחזקת אבהתא דאזלינן בתר רובא, ומועיל לנו התשובה מן הדין לדחות ל"ת שבתורה.

וזהו ביאור דברי המסורה, כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, ולכאורה איך אמרו שלא יעברו את פי ה', הלא לב יצר האדם רע מנעוריו ומבקש להכשילו, ועל כרחק

שבוע אחרונה של ימי השובבי"ם

הארץ פון יעדן איד, אז גאנץ כלל ישראל זאל נתעורר ווערן צו א תשובה אמיתית, און מען זאל ארויסגיין פון די וואכן מיט א תשובה אמיתית מזוכך ומטוהר פון חטאים עוונות ופשעים.

דאס איז מקוה ישראל ה', דער האפענונג פון אידן איז השי"ת, דער אויבערשטער זאל ארויסהעלפן בעת צרה, ווען דער זמן איז ענג, ווען מען געזעגענט זיך שוין פון די ימי השובבי"ם, השי"ת וועט מערה זיין א רוח טהרה ממרום וועט מען זוכה זיין אין א קורצע זמן - אפילו אין א רגע כמימרא - צו א תשובה בשלימות.

און דאס זאגט דער מדרש (שמו"ר פל"ו ס"ד) ואתה תצוה, זש"ה (אויב יד טו) תקרא ואנכי אענך, תקרא מען זאל בעטן דעם הייליגן באשעפער, פתח לנו שער בעת נעילת שער, השי"ת זאל אונז עפענען די שער תשובה אז אידן זאלן נתעורר ווערן צו תשובה אמיתית, ואנכי אענך, הש"ת איז א כל יכול, און אין איין רגע קען ער מחזיר זיין בתשובה גאנץ כלל ישראל, ובפרט אז מיר שטייען שוין חודש אדר וואס איז ימי שמחה, און אין די וואכן אז מען וועט תשובה טון וועט עס אוודאי זיין תשובה מאהבה, און די זדונות וועלן זיין זכיות, אידן וועלן ארויסגיין מזוכך ומטוהר.

אונז שטיי מיר יעצט אין די לעצטע מינוטן אין די לעצטע רגעים פון די ימי השובבי"ם, אויב זאלן מיר אדורכלאזן די צייט וועט עס זיין א מעוות לא יוכל לתקן, יעצט אין די לעצטע מינוטן פון די געהויבענע זמנים קען מען נאך אריינכאפן.

דער טאטע ז"ל פלעגט נאכצואגן - ביי די דרשה ערב דעם הייליגן טאג כל נדרי נאכט - א ווארט פונעם חתם סופר ז"ל מקוה ישראל ה' מושיע בעת צרה, האט דער חתם סופר געזאגט ע"ת צר"ה מיינט ווען די צייט איז ענג.

אונז געפין מיר זיך יעצט אויך אין אזא מצב, עת צרה, ווען די צייט איז ענג, מען גייט שוין ארויס פון די ימי שובבי"ם ת"ת, הזמן קצר והמלאכה מרובה, ליידער ליידער איז די מלאכה מרובה, ס'איז דא אזויפיל וואס מען דארף נאך אויפטון, ס'איז דא אזויפיל וואס מען דארף מתקן זיין, און ס'איז נישט מעגליך בדרך הטבע מען זאל מתקן זיין די אלע ענינים, לב יודע מרת נפשו, יעדער איינער ווייסט ביי זיך ווי מען האלט אויף דעם עולם, יעדער איינער ווייסט וואס מען דארף מתקן זיין עניני קדושה, אונז בעט מען דעם הייליגן באשעפער פתח לנו שער בעת נעילת שער, ער זאל מערה זיין א רוח טהרה ממרום, ווייל השי"ת איז א כל יכול, און ס'איז נישט שייך ביי אים צו זאגן אז דער זמן איז ווייניג, ער איז למעלה מן הזמן, השי"ת קען אין איין רגע אראפשיקן א רוח טהרה ממרום, אויס צו וואשן דאס

דברי חיזוק והתעוררות

בעת רעוא דרעוין פרשת תרומה תשע"א לפ"ק - בעיר סיוט יצ"ו
מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שוין געווארן אביסל בעסער, און נאכדעם האט ער איינגעפלאנצט א צווייטע, און לאזט דאס אויך שטיין יארן, און דערנאך רייסט ער דאס אויס, יעצט איז שוין די ערד געווארן משובחת, יעצט קען ער שוין איינפלאנצן די ריכטיגע נטיעה, אז ס'זאל שוין וואקסן כדבעי.

דאס איז די משל - זאגט דער זיידע ז"ל אין ישמח משה - דער נמשל, דער ערד איז א מגושמ'דיגע חפץ און איז נישט מסוגל צו אויסהאלטן די גרויסע קדושה פון דעם בית המקדש השלישי וואס וועט אראפקומען בנוי ומשוכלל פערטיגער הייט, דער מקדש ה' כוננו ידיך וואס דער אייבערשטער אליין האט געמאכט, די געוואלדיגע גרויסע קדושה פון דעם בית המקדש, די ערד איז נישט מסוגל סובל צו זיין די גרויסע קדושה, האט הש"ת געמאכט אז מ'זאל אויפבויען א בית המקדש, מ'זאל אזויפיל יארן טוהן די עבודה, האט די ערד זיך צוגעוואוינט און ס'האט באקומען א קדושה, דאס ערשטע מאל, דאס צווייטע מאל נאכמער, יעצט קען שוין די ערד סובל זיין די גרויסע קדושה פון בית השלישי וואס הש"ת אליינס האט אויפגעשטעלט. זאגט ער תביאמו ותטעמו, תביאמו איינמאל אריינברענגען, ותטעמו בהר נחלתך, קראו הר על שם מקום חורבנו וואס איז דאס, דאס איז מכוון לשבתך ס'איז א הכנה אויף מקדש ה' כוננו ידיך, אזוי זאגט דער זיידע ז"ל ישמח משה.

דער זיידע ז"ל אין קדושת יו"ט זאגט אין די ראש השנה תורות (אות ה') אונז געפון מיר ביי יוסף הצדיק, יוסף הצדיק איז אראפגעקומען קיין מצרים איז דארט געווען א געוואלדיגע צרה, ער האט מיט געמאכט ענינים נוראים בגשמיות וברוחניות, וואס איז דאס געווען. דאס איז אלעס געווען ווייל יוסף הצדיק בגודל קדושתו האט געטוהן עבודת ה', יוסף הצדיק איז נסתלק געווארן, פרעגט ער א קשיא, איז

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, הש"ת האט געזאגט פאר משה רבינו ער זאל מצווה זיין כלל ישראל, ויקחו לי תרומה, אז מ'זאל געבן א תרומה, תרומת המשכן, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. דער מדרש (פ"ג ס"א) זאגט זה שאמר הכתוב (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו.

דאס ענין קען זיין אזוי, דער זיידע ז"ל אין ישמח משה (פ' תצוה) שטעלט זיך אויפ'ן ענין פון בנין בית המקדש, פרעגט ער א קשיא, ווי איז דאס א מציאות אז הש"ת האט געהייסן אויפבויען א בית המקדש א בית הגדול והקדוש, און מ'זאל מקריב זיין הונדערטער יארן קרבנות, דער כהן גדול איז אריינגעגאנגען אין קדשי קדשים בקדושה ובטהרה, און יעדן טאג עבודת הקודש, קרבנות לריח ניחוח אשה לה', זענען געקומען גוים אין דאס אלעס מחריב געווען, דאס אלעס פארטיליגט, כאילו לא היה, אזוי ווי ס'איז נישטא, ס'איז א פועל לריק ח"ו.

זאגט דער זיידע ז"ל דער ישמח משה ז"ל, חלילה אזוי צו זאגן, שטעלט ער אויס אז ס'האט זיך אויסגעפעלט, ער זאגט דאס על פי משל, איינער האט איינגעפלאנצט א נטיעה א ביימעלע ס'זאל שטיין א שטיקל צייט, נאכדעם האט ער דאס אויסגעריסן, און נאכדעם האט ער איינגעפלאנצט אויף דעם מקום נאך א בוים, און נאכדעם האט ער דאס אויך אויסגעריסן, דער וואס קוקט זיך צו דער פארשטייט נישט, אז ער פלאנצט איין א בוים פארוואס רייסט ער דאס אויס, אבער דער איש הנוטע האט א גוטן הסבר, אז די ערד איז א מאגערע ערד ס'איז זייער מאגער פון שמנונית, דארט קען נישט וואקסן די נטיעה וואס איז א נטיעה משובחת מאוד, נאר אז מ'פלאנצט איין קודם א ביימעלע און ס'ליגט דארט יארן, געבט די בוים אריין א פעטקייט אין די ערד, ממילא מ'רייסט עס אויס איז די ערד

משה רבינו, אזוי ווי אלעס וואס איך ווייז דיר את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, השי"ת האט געוויזן פאר משה רבינו דעם גאנצען ענין פון הקמת המקדש, די משכן די מקדש איז דאך חד הוא, די גאנצע ענין פון אויפשטעלן דעם בית המקדש ווי מ'וועט מקריב זיין קרבנות, און סוף וועט דאס חרוב ווערן, ס'איז נישט קיין פועל לריק, ס'בלייבט איבער פון די עבודת הקדשים א רישומא קדושה אויף ווייטער'דיגע דורות, זאגט ער וכן תעשו, אזוי זאלסט עטץ אויך טוהן לדורות.

ערליכע אידן וואו זיי קומען בויען זיי אויף בתי מדרשות, בויען אויף הייליגע הייזער, הייליגע שטיבער, יעדע שטוב איז א בית המקדש מעט, און דאס וואס איז בעוונותינו הרבים חרוב געווארן איז נישט קיין פועל לריק, נאר וכן תעשו לדורות ס'זאל בלייבן א רישומא קדושה פון דעם מקום, אפילו זיי זענען שוין נישטא, די מקדש מעט איז אויך נישטא, אבער א רישומא קדושה איז געבליבן אויף דעם מקום, וכן תעשו לדורות אזוי זאלסט מאכן לדורות, איבערלאזן א רישומא קדושה משפיע זיין, אויף אייביג בלייבט א רישומא קדושה.

דאס זאגט דער מדרש, זה שאמר הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם, איך האב ענק געגעבן א לקח טוב, צדיקים זענען געזעצן און עוסק געווען בתורה בקדושה ובטהרה, מרבה געווען תורה ליחיד, מרבה געווען תורה לרבים, פארשיינט די וועלט מיט תורה מיט יראת שמים בקדושה וטהרה, כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו, דאס לאזט מען נישט איבער, דאס בלייבט דא אויף דעם מקום, אויף דעם מקום בלייבט אלעמאל א רישומא קדושה, פון די עבודת הקודש פון די צדיקים, וואס זיי האבן געדינט דעם הייליגן באשעפער.

אונז געפינען מיר זיך דא אויף דעם מקום, א הייליג מקום, א מקום שהתפללו בו אבותי הקדושים, דא אויף דעם מקום ווי אונז געפינען מיר זיך, דער זיידע ז"ל דער ישמח משה איז נאך געווען דא און געזאגט א דרשה, דא אויף דעם מקום האט דער זיידע רבי אלעזר גיסן מכה געווען ברבנות, און נאכדעם אחריו איז געקומען דער זיידע ז"ל דער ייטב לב, וואס האט אויפגעשטעלט א ביהמ"ד דא, אויפגעשטעלט די ישיבה, הארץ האירה מכבודו, פאר די גאנצע שטאט און פאר די גאנצע

דאס געווען א פועל לריק, יוסף הצדיק, זיין עבודה אין מצרים.

נאר דאס איז די זעלבע זאך, יוסף הצדיק מיט זיין עבודת הקודש אין מצרים וואס ער האט זיך געשלאגן מיטן יצה"ר, וואס ער האט אלץ געטוהן אלע ענינים גבוהים ונשגבים, אפילו יוסף הצדיק איז נסתלק געווארן איז געבליבן א רישומא קדושה, און די רישומא קדושה דאס האט גענוצט פאר כלל ישראל פאר די שפעטער'דיגע דורות, מ'זאל קענען ניצול ווערן פון טומאת מצרים אין ערות הארץ.

יוסף הצדיק האט געזאגט (פ' ויגש) וישלחני אלקים לפניכם, השי"ת האט מיר געשיקט לפניכם פאר אייך, לשום לכם שארית בארץ ס'זאל בלייבן א שארית בארץ, ס'בלייבט דא איבער לאחר פטירתו וועט אויך איבער בלייבן דא א שארית הארץ, דאס וועט אייך זיין להחיות לכם לפליטה גדולה, קומט אויס ס'וועט זיין פאר כלל ישראל א פליטה גדולה, א רישומא קדושה, ס'זאל קענען מחזק זיין אידישע קינדער אין גלות.

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים זאגט, ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם שתשים סנהדרין אצל המזבח, די מזבח מיט די קרבנות וואס מ'האט מקריב געווען, אזויפיל יארן האט מען מקריב געווען קרבנות, מ'האט מקריב געווען קרבנות אין מקום המזבח, און ס'איז חרוב געווארן, ס'איז נישט געווען קיין פועל לריק, דאס איז געבליבן פאר דורות, אויף שפעטער איז דאס געבליבן א רישומא קדושה, די זעלבע זאך איז די סנהדרין די צדיקים זענען אראפ געקומען אויף דעם עולם, געדינט עבודת ה' בקדושה ובטהרה, זיי זענען נסתלק געווארן, דאס איז נישט קיין פועל ריק, זיי זענען אראפ געקומען אויף א צייטווייליגע זאך, נאר דאס איז א זאך וואס איז געבליבן א רישומא קדושה פאר די שפעטער'דיגע דורות.

געפון מיר די וואך אין די סדרה, השי"ת האט געזאגט פאר משה רבינו, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, זאגט רש"י לדורות, די מכוון קען טאקע דאס זיין, ער האט געזאגט ככל אשר אני מראה אותך, השי"ת האט געזאגט פאר

יעצט אז מ'קומט צוריק נאך אזויפיל יארן וואס איז געווען א מקום שמם, קומען זיך צוזאם אידן צו דאווענען א תפילה, לערנען און דאווענען דא אויף אזא הייליג מקום, וואס איז אזוי אנגעזאפט מיט תורה און יראת שמים, בטוח אני באלה בזכות שלשת אבות וואס האבן פון דא פארשיינט די וועלט, אז מ'קומט אהער אויף אזא מקום קדוש וואס האט א רישומא דקדושה, די רישומא דקדושה וואס איז דא, יעדער איינער וואס איז דא וויל נהנה זיין, און אריינעמען אין זיך פון דעם רושם דקדושה.

באמת די זעלבע ענין טרעפן מיר דאך באמת יעדן שבת קודש, שבת קודש איז א מתנה בבית גנזי וואס דער אייבערשטער האט געגעבן פאר כלל ישראל, מ'געבט יעדן שבת א נשמה יתירה, ווען ס'קומט מוצאי שבת איז וי אבדה נפש, מען פארלירט די נשמה יתירה, שטעלט זיך אויך די קשיא, איז דען מעגליך אזא מין זאך אז השי"ת זאל געבן פאר א איד א נשמה יתירה, מוצאי שבת נעמט מען דאס אוועק, איז דאס גאנצע באקומען די נשמה יתירה א פועל ריק ח"ו, מוצאי שבת מ'זעהט זיך מ'האט פארלוירן די גאנצע נשמה יתירה די קדושת שבת, די זעלבע קשיא וואס דער ישמח משה פרעגט איז דאך דא אויך שווער בעצם.

נאר וואס דען, ס'איז דאך זיכער אזוי, די קדושת שבת פון די נשמה יתירה וואס אידן באקומען, בלייבט א רישומא דקדושה א גאנצע וואך די קדושת שבת, מ'נעמט טאקע צו די נשמה יתירה, אבער א רושם דקדושה בלייבט אויפן מענטש, א איד האט געהאלטן שבת, א שומר שבת איז זוכה צו א נשמה יתירה, אפילו מ'פארלירט דאס, אבער מ'פארלירט דאס נישט אינגאנצען, ס'בלייבט ביי איהם א רושם דקדושה פון שבת קודש אויף א גאנצע וואך, והיינו דאהני לי' די קדושת שבת אויף א גאנצע וואך, ס'זאל צוהעלפן אין תורה ועבודה, זיך קענען מתגבר אויף די נסיונות הזמן, אלעס איז בכח די קדושת השבת.

וכעין הדברים וואס די גמרא זאגט אין מסכת נדה (דף ל' ע"ב), תינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו, ס'קומט א מלאך ומלמדו כל התורה כולו, ער לערנט איהם אויס די גאנצע תורה, ווען ער ווערט געבוירן

מדינה, מכאן אורה יצאת לעולם, ס'איז ארויסגעגאנגען א ליכטיגקייט פאר די גאנצע וועלט, יארן לאנג די עבודת הקודש ביום ובלילה, בכל רמ"ח אברים און אלע שס"ה גידין וואס איז נאר מעגליך.

דער זיידע ז"ל איז געווען אן עבד נאמן לה' אזוי ווי דער זיידע ז"ל דער ישמח משה איז מעיד אויף איהם, כל כוונתו לזכות, מזכה זיין אנדערע אידן לשם שמים, קדושתו מי ימלל, זיין עבודה וואס איז אפגעטוהן געווארן דא בשבת און יו"ט, די הייליגע דרשות, די הייליגע טישן, די הייליגע הקפות, אלע עבודת הקודש מראשית השנה ועד אחרית שנה, שבת, יום טוב, דא האט מען געוואשן אידישע הערצער, דא זענען אידן געקומען און זיך אויסגעבעטן און אויסגעוויינט פארן הייליגן באשעפער, אידן האבן פארגאסן טייכן טרערן, טייכן טרערן פון תשובה, טרערן פון אהבה וואס אידן זענען נתעורר געווארן מיט א געוואלדיגע תשוקה צו השי"ת, וואס דער זיידע ז"ל האט משפיע געווען מיט אזא מין געוואלדיגן כח.

דא אויף דעם זעלבן מקום האט ממשיך געווען דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט מיט זיין עבודה, מילא מקום אביו בהכמה ובמנין, דא האט ער מרביץ תורה געווען בטירה וקדושה, יעדער איינער לפי בחינתו לפי דרגא דילי לפי ערכו. אחריו איז געווען דער זיידע ז"ל דער עצי חיים, וואס איז געווען דא צענדליגער יארן עבודת השם מיט מסירת נפש, א לעכטיגקייט איז אראפ געקומען אויף די וועלט פון דעם מקום.

בעוונותינו הרבים שועלים הלכו בהם, ס'איז הרוב געווארן דאס בית המקדש, קען מען דען זאגן די עבודת השם אויף דעם מקום איז א פועל לריק ס'איז גארנישט געבליבן, אוודאי איז געבליבן דא אויף דעם מקום א רישומא דקדושה.

אבותי הקדושים האבן מתפלל געווען חכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, אזוי פיל טייכן טרערן האט מען פארגאסן צו האבן ערליכע דורות, ערליכע תלמידים, ווי דער זיידע ז"ל דער ייטב לב האט געזאגט אויף זיך העמיד תלמידים הגונים וישרים, דא זענען נתחנך געווארן, נתגדל געווארן ערליכע אידן, חסידים ואנשי מעשה, גדולי תורה והוראה, דאס איז נישט קיין פועל לריק, ס'איז געבליבן א רישומא קדושה פון די עבודת הקודש.

בא מלאך וסטרו מ'פארגעסט די גאנצע תורה, שטעלט זיך דאך די שאלה, א מלאך לערנט איהם כל התורה און נאכדעם פארגעסט ער, איז דאס א פועל לריק דאס גאנצע לערנען.

זאגט שוין דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע (ליקוטי שושנה ד"ה משוך חסדך), ווען גישט וואס מ'האט געלערנט במעי אמו מיט א מלאך, וואלט א מענטש גישט געקענט משיג זיין די תורה הקדושה אין אזא עולם הגשמי, אין אזא מגושמ'דיגע וועלט, נאר ווייל מ'האט געלערנט ביי א מלאך קודם, מ'האט געלערנט כל התורה כולו, אפילו ס'קומט א מלאך וסטרו, מען פארגעסט די תורה, אבער א רישומא דקדושה וואס מ'האט געלערנט מפי מלאך דאס בלייבט, דאס באגלייט דעם מענטש דעם גאנצען לעבן, והיינו דאהני לי' אז מ'זאל קענען לערנען קענען עומד זיין און פארשטיין, אז מ'לערנט א שווערע גמרא מיט תוס' א סעיף שו"ע, מ'זאל קענען משיג זיין אמיתיות התורה, ס'איז נאר ווייל מ'האט די רושם דקדושה פון דעם מלאך.

ויקחו לי תרומה, השי"ת האט געהייסן ויקחו לי תרומה, מ'זאל געבן געלט און אויף בויען די משכן, איז דאך די קשיא איז דען דאס א פועל לריק, א צייטווייליגע זאך, כאילו לא היה ס'ווערט נחרב, נאר איז דאך דאס ענין אזוי ווי דער ישמח משה איז מסביר, ס'איז געבליבן א רישומא דקדושה פון דעם משכן, פון דעם מקדש איז געבליבן א רישומא דקדושה, זש"ה כי לקח טוב נתתי לכם, די לקח טוב די תורה הקדושה וואס מ'האט געגעבן, וואס דער מלאך האט געלערנט במעי אמו, דאס איז כי לקח טוב נתתי לכם.

כי לקח טוב גייט ארויף אויף שבת קודש, די מתנה וואס הקב"ה געבט פאר כלל ישראל, כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, מ'זאל גישט אפלאזן די רושם דקדושה, פון די רישומא דקדושה וואס מ'האט פון די אלע ענינים, קען זיך דער מענטש מחזק זיין, פון דעם קומט ארויס געוואלדיגע גרויסע ענינים.

אידן זענען זיך צוזאם געקומען פון דערווייטנס, מ'איז געקומען אהער שבת קודש, מ'איז געקומען אויף די יומא דהילולא פון דעם זיידן ז"ל דער קדושת יו"ט,

און מ'איז געבליבן דא אויף שבת קודש, צו זיין א שובת השבת צו דאווענען אין מקום שהתפללו אבותי, צו דאווענען אויף דעם הייליגן מקום וואס איז דא א רישומא קדושה, אז מ'פארט אהיים פון דא, ס'איז גישט קיין פועל ריק וואס מ'איז געווען דא שבת, יעדער איינער נעמט זיך מיט אהיים פון די רישומא דקדושה, פון אזא הייליגן מקום, פון א שבת קודש וואס מ'איז געזעסן דא בצוותא חדא, וואס מ'האט געדאוונט דא, אידן זענען געווען דא צוזאם אויף אזא הייליגן מקום, די רישומא דקדושה וואס יעדער האט דא מרגיש געווען, די רישומא דקדושה וואס יעדער איינער איז געהער, יעדער איינער נעמט זיך מיט אהיים די רושם דקדושה, די רושם דקדושה וועט בלייבן פאר א מענטש כל ימי חייו, די גאנצע לעבן ווייטער.

השי"ת זאל העלפן מ'זאל האבן די זכיה, מיר געפינען זיך דא אויף דעם מקום שהתפללו בו אבותי די אבות הקדושים, זיי האבן אזויפיל טרערן פארגאסן אויף קדושת כלל ישראל, אזויפיל תפילות ותחנונים מתפלל געווען פאר כלל ישראל, אידן האבן זוכה געווען דאס צו הערן בשעתם, די אלע תפילות שטייען, די אלע תפילות וואס זענען דא געזאגט געווארן די זענען דא, פון די אלע הייליגע תפילות איז דא א רישומא דקדושה, אונז געפינען מיר זיך דא אויף דעם מקום, איז אונזער בקשה צום הייליגן באשעפער, אז ס'זאל אריינגיין אין אונז אביסל פון די קדושה וטהרה וואס דער מקום האט, ושאתם מים, מ'זאל אנשעפן פון באר מים חיים וואס איז געווען אויף דעם מקום, מ'זאל זוכה זיין אביסל געהן צו זיין, מ'זאל זוכה זיין קונה זיין אין זיך אביסל פון די רישומא דקדושה, ס'זאל חלילה גישט זיין קיין ביאה ריקנית, מ'זאל זוכה זיין עפעס אריינצונעמען פון די קדושה פון דעם מקום, וואס מיר זענען געקומען אהער, מ'זאל אהיים פארן מיט נעמען מיט זיך, ס'וועט אוודאי זיין לטיבותא בכל הענינים בגשמיות וברוחניות, א סגולה צו לימוד התורה ושמירת המצוות און די אלע ענינים, מגדל צו זיין די קינדער לתורה וליראת שמים לאורך ימים ושנים טובים, מ'זאל זיך קענען מתגבר זיין אויף די נסיונות, די געוואלדיגע נסיונות וואס מענטשן מאכן מיט, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מ'זאל זוכה זיין צו התרוממות קרן התורה וישראל, בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בעת סעודת החילולא של מרן בעל קדושת יו"ט זי"ע כ"ט שבט תשע"א בעיר סיגוט

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, דער אייבערשטער זאגט פאר משה רבינו, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, זאגט רש"י וכן תעשו לדורות, אזוי זאל מען טוהן לדורות.

כ'האב געקלערט אזוי, ס'איז דא א גמרא אין גיטין דף נג, די גמרא רעדט פון די מעשיות פון חורבן ביהמ"ק, דערציילט אונז די גמרא ס'איז געווען א מעשה מיט א אשה אחת וואס האט געהאט זיבן קינדער, און מ'האט גענומען דעם ערשטען קינד מ'האט איהם געזאגט ער זאל זיך ביקן צום צלם, און די גמרא זאגט וואס ער האט געענטפערט מיט א פסוק, חלילה אז מ'טאר נישט דינען קיין עבודה זרה, מ'האט געהייסן דעם צווייטן האט ער געענטפערט מיט א צווייטן פסוק, און אזוי אלע זיבן זון, און מ'האט זיי אלע זיבן געהרג'עט, פארציילט אונז די גמרא אז די מאמע האט געזאגט פאר יונגסטן קינד, גיי ארויף צו אברהם אבינו און זאג פאר אברהם אבינו דו האסט געבויעט איין מזבח פאר א קינד, איך האב געבויעט זיבן מזבחות פאר אירע קינדער, אזוי דערציילט אונז די גמרא, די גמרא איז הפלא ופלא די גמרא דערציילט אונז א מעשה פון א מאמע האט געהאט זיבן זון וואס זיי האבן זיך געלאזט הרגענען אויף קידוש השם, ס'קומט אויס לויטן פשוט'ן פשט אז זי האט געזאגט אז מ'זאל גיין זאגן פאר אברהם אבינו, אז זי און איר משפחה זענען גרעסער פון אברהם אבינו, אברהם אבינו האט נאר געבויעט איין מזבח, און זי האט אהערגעשטעלט זיבן מזבחות, איז שייך צו זאגן עמיצער זאל גיין זאגן פאר אברהם אבינו פאר ראש המאמנים, וואס האט אויפגעשטעלט כלל ישראל, אז ער איז גרעסער פון אברהם אבינו, די גמרא דארף אביסל א הסבר.

כ'האב געטראכט קען זיין אזוי, דער זיידע ז"ל אין ייטב לב פ' במדבר, ברענגט אראפ א מדרש אויפן פסוק פקוד את בני לוי, זאגט דער מדרש זש"ה צדיק כתמר יפרח, א צדיק איז אזוי ווי א תמר אזוי ווי א טיילבוים, וואס איז א טיילבוים וואס איז דער צדיק כתמר, מה תמר צלו למרחוק א טיילבוים קומט דער שאטן אן ווייט, כך צדיקים איז אויך צילם למרחוק ווייט. טייטשט אויס דער זיידע ז"ל אין ייטב לב אזוי, מיט א ווארט וואס ער האט געהערט פון ארי' דבי עילאי, דער ארי' דבי עילאי זאגט ס'שטייט א פסוק אין פ' בהעלותך ביי די עבודה פון די לויים, ווען א לוי איז אלט געווארן פופציג יאר האט ער מער נישט געקענט טוהן זיין עבודה וואס ער האט געטוהן פריער, ומבן חמישים ישוב מצבא עבודה, שטייט ווייטער אין פסוק ושרת את אחיו לשמור משמרת ועבודה לא יעבוד, זאגט ער אזוי – דער ארי' דבי עילאי – א לוי זיין עבודה אין ביהמ"ק איז געווען לשירם ולזמרם, ס'איז נישט געווען א פשוט'ע זאך, פשוט די לויים זיי זענען געווען גוטע בעלי מנגנים, געזינגען שיינע ניגונים, געקענט זייער גוט שפילן אויף כלי זמר, נישט דאס, – בפשטות זעהט אויס אז דאס איז געווען – זאגט ער, די לויים ווען זיי האבן געשפילט זייער כלי זמר און געזינגען לשירם ולזמרם, האבן זיי געזינגען מיט אזא מין הייליגקייט, מיט אזא מין קדושה, אז ס'איז אריין געקומען אין די נשמה פון א איד, און ס'האט איהם אויפגעווארעמט און אויפגעפלאמט די פנימיות הלב, דאס איז געווען די עבודה פון די לויים מיט זייער כלי שיר.

דאס איז געווען ביז ער איז אלט געווארן פופציג יאר, ווען דער לוי איז אלט געווארן פופציג יאר איז ער געשטיגן אין די מדרגה, ער האט זיך מקשר געווען אין די מחשבה מיט כללות ישראל, און ער האט משפיע געווען קדושה וטהרה און התלהבות אין אידישע הערצער אומגעשפילט, און א כלי זמר, ער האט שוין באקומען א העכערע מדרגה, אזוי זאגט דער ארי' דבי עילאי, ומבן המישים שנה, איז נפסל בקול, פשטות איז איהם פסול געווארן די קול, אבער עמד על משמרתו לעורר לבבות ישראל לתשובה דורך התקשרות בלב, זאגט ער ועבד הלוי עבודתו לעצמו, זאגט ער דער לוי האט שוין געטוהן, ביי זיך אין שטוב האט ער געטוהן זיין עבודת הקודש, מיט דעם האט ער אויפגעווארעמט אידישע הערצער, איז והם ישאו את עונם, כלל ישראל האבן אלע תשובה געטוהן, וועגן דעם איז ער פסול געווארן, ער האט שוין נישט געדארפט טוהן אן עבודה בפועל, זאגט ער אזוי ושרת את אחיו ער האט נאך אלץ מיט געדינט מיט די לויים וואס די וואס זיי האבן געשפילט, וואס האבן זיי געשפילט מעורר געווען לבבות, ער איז נאר ווייטער מיט געגאנגען מיט די עבודת הקודש אבער ער האט געטוהן אויף א אנדער אופן, אזוי האט דער ארי' דבי עילאי געזאגט.

זאגט דער זיידע אין ייטב לב מה תמר צילו למרחוק א תמר זיין שאטן איז ווייט ס'איז נישט נאנט, דער צל מאכט נאך וואס דער מענטש טוהט יעדע זאך קען מען זעהן אין צל, **צדיקים איך אויך צילם למרחוק, זיי זענען מעורר הערצער, אפילו ווען זיי זענען שוין ווייט, זיי זענען שוין גארנישט נאנט, פונדעסטוועגן האבן זיי א כח מעורר צו זיין לבבות,** דאס איז דאס ענין צדיק כתמר יפרח, אפילו מ'איז ווייט פון דעם צדיק קענען זיי אויך מעורר זיין.

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים, האט נאכגעזאגט דעם ארי' דבי עילאי ביזומא דהילולא פון דעם קדושת יו"ט, האט ער געזאגט קומט אויס אזוי, **צדיקים בחיים חיותם האבן זיי מעורר געווען לבבות ישראל מיט עבודה קשה שבמקדש, זייער א גרויסע עבודה, און זיי האבן אריינגעשיינט אין אידישע הערצער, ווען זיי ווערן נסתלק בגנוי מרומים, הגם זיי זענען שוין נישט בכח, ווייל זיי זענען שוין נישטא אויף דעם עולם השפל ער קען נישט בפועל טוהט די עבודה, אבער זיי בלייבן מקושר מיט כלל ישראל, און זיי זענען מעורר לבבם אין די זעלבע בחינה ווי דער לוי האט נישט געשפילט בפועל, אבער דורך התקשרות הלבבות האבן זיי מעורר געווען כלל ישראל, די זעלבע בחינה איז צדיקים צילם למרחוק אפילו בעולם העליון, און זיי זענען ווייטער משפיע אויף אידישע קינדער.**

דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט (ראש השנה אות ה) וויל פארענטפערן די קשיא, וואס איז געווען די נסיון פון אברהם ער איז געגאנגען שחט'ן יצחק, פארוואס רעדט מען נאר פון די נסיון פון אברהם, און פארוואס רעדט מען נישט פון די גרויסע נסיון, יצחק איז שוין געווען אן הערואקסענער מענטש, ער וואלט ווען געקענט מעכב זיין און זאגן איך וויל נישט, איז דאך געווען א גרויסע נסיון פאר יצחק אליין, זאגט ער אזוי דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק, ווען אברהם אבינו האט געהערט ווי דער אויבערשטער הייסט איהם ער זאל גיין ברענגען זיין איינציג קינד פאר א קרבן עולה פארן הייליגן באשעפער, אברהם אבינו איז אריינגעקומען אין אזא מין התלהבות, אזא מין קאך, ס'האט איהם ארום גענומען אזא מין התלהבות צו טוהן דעם רצון ה', אז די אלע וואס זענען געווען ארום און ארום איהם, זענען מיטגעשלעפט געווארן אין זיין ברען, און אין זיין קאך, ס'איז אמת אז יצחק אבינו איז געווען זיבן אין דרייסיג יאר ער איז שוין געווען אן ערוואקסענער מענטש, און ער האט מסכים געווען, אבער דאס אליין אז יצחק האט מסכים געווען אפילו ער וואלט נישט געווען קיין יצחק אבינו אין די גרויסע בחינה פון יצחק אבינו, ווער ס'איז נאר געשטאנען אין די ד' אמות פון אברהם אבינו, און צוגעזעהן און אנגעקוקט אברהם אבינו, ווי אברהם אבינו האט געקאכט, ער האט משפיע געווען אזא קאכעניש, אזא מין התלהבות אויף מסירת נפש, אז ער האט אוטאמאטיש ארום גענומען יעדן איינעם, אוודאי איז יצחק אבינו מיט

געשלעפט געווארן, מ'האט נישט געדארפט זיין קיין יצחק אבינו אויף דעם, ווער נישט, יעדער דארט איז מיטגעשלעפט געווארן מיט אברהם אבינו, יעדער וואלט זיך געלאזט שחט'ן פארן הייליגן באשעפער. אזוי זאגט דער זיידע ז"ל דארט אין קדושת יו"ט.

און ער פירט אויס נאך מער, ער זאגט שטייט אין פסוק נאך די עקידה יען אשר עשית את הדבר הזה, ווייל דו האסט געטוהן די זאך, ער האט דאך נאר געוואלט טוהן, ער האט נאר געוואלט שחט'ן, אין מציאות האט ער דאך נישט געשחט'ן יצחק, און וואס איז דער יען אשר עשית את הדבר הזה. פירט אויס דער קדושת יו"ט אזוי, אברהם אבינו האט געברענגט יצחק'ן אין אזא מין התלהבות ער זאל זיך לאזן שחט'ן, אז דורך די התלהבות פון אברהם אבינו האט יצחק'ן אנגעכאפט אזא מין אש קודש, ווען אברהם האט אריינגעברענגט אין יצחק א פייער פון מסירת נפש, נישט נאר אין יצחק אבינו, ער האט דאס אריינגעברענגט אין אלע זיינע קינדער עד סוף כל הדורות, האט אברהם אבינו אין די צייט אריינגעברענגט אזא מין התלהבות אויף מסירת נפש, אז דאס איז אריינגעגאנגען בתולדה אין אלע אידישע קינדער עד סוף כל הדורות, אז מ'זאל זיך מוסר נפש זיין פארן הייליגן באשעפער, דאס איז דער יען אשר עשית את הדבר, דאס האט אברהם אבינו דעמאלטס געמאכט.

ב'האב געקלערט אזוי, שטייט אין פסוק ביי די עקידה אברהם אבינו האט געזאגט שבו לכם פה עם החמור, דרשנ'ט די גמרא עם הדומה לחמור, ווי קומט דאס דא, ס'איז אמת אז ס'איז עם הדומה לחמור, אבער ווי קומט דאס אין די פרשה פון די עקידה צו זאגן שבו לכם פה עם החמור ווייל עם הדומה לחמור. ס'איז גאנץ פשוט לויט דעם, אברהם אבינו איז געווען אזא מין אש קודש, אזא מין פייער, אזוי ווייט מיר האבן יעצט געשמעסט אז נישט נאר אין יצחק אבינו האט ער אריינגעברענגט די פייער, נאר ער האט דאס אריינגעברענגט אין זיינע קינדער עד סוף כל הדורות, און דא שטייט נעבן איהם ישמעאל מיט אליעזר און זיי האט נישט קיין פינטעלע פון די מסירת נפש, ס'באנעמט זיי גארנישט, זיי ווערן גארנישט אנגעצינדן, אברהם אבינו האט אנגעקוקט די צוויי מענטשן וואס שטייען נעבן איהם און אזוי טריקן, ס'איז גארנישט מיט גארנישט, האט ער געזאגט עם הדומה לחמור, ווען עטס וואלט'ס געווען עפעס מענטשליכקייט, וואלט עטס געדארפט ווערן אנגעצינדן, אז זיי זענען געבליבן אזוי ווי זיי זענען, איז דאס א עם הדומה לחמור.

די אם הבנים האט געשיקט זאגן פאר אברהם אבינו, דו האסט מקריב געווען איין מזבח, איך האב מקריב געווען זיבן מזבחות, דאס וואס מיינט זיבן זון האבן זיך געלאזט שחט'ן כפרעל נישט צו דינען קיין עבודה זרה, דאס איז אברהם אבינו, גיי זאג פאר אברהם אבינו דעם פלאם פייער וואס דו האסט אנגעצינדן, דעם התלהבות וואס דו האסט אנגעצינדן, אז אידישע קינדער זיי זאלן זיך מוסר נפש זיין, דאס ברענט עד היום הזה, דאס וואס אירע זיבן קינדער האבן זיך געלאזט שחט'ן פארן אייבערשט'נס וועגן, דאס איז אברהם אבינו, דאס איז די כח פון אברהם אבינו, און זיין פייער ברענט און זיין פייער שיינט, ס'איז שוין געווען א מעשה פון צוויי טויזנט יאר שפעטער צו נאר מער ווען ס'איז געווען, דאס האט זי געלאזט זאגן אז מ'זאל גיין זאגן פאר אברהם אבינו.

דער זיידע ז"ל אין ייטב לב די וואך פרשה תרומה, רעדט ער פון די נדבות פון משכן – דער ישמח משה פרעגט נאך די קשיא – דער אויבערשטער וויל האבן א משכן דארף מען בעטן אידן זאל געבן געלט, און אנדערש קען מען נישט האבן א משכן, דער ישמח משה זאגט, ווען דער אויבערשטער וויל מ'זאל זיין געלט וואלט גערעגנט גאלד און זילבער, לי חכסף ולי הזהב נאם ה', דער אויבערשטער האט א פראבלעם, מ'דארף בעטן פון מענטשן געלט, ער קען נישט האבן, ער ברענגט אראפ פון זוה"ק וואס רבי שמעון בן יוחאי האט געזאגט ביקעא איתמלי דינרי איז געווארן געלט, ס'איז געווארן פיל מיט דינרים, וויפיל ער האט געוואלט, דער

אויבערשטער האט עפעס א מאנגל אין געלט, אזוי פרעגט דער ישמח משה, פארוואס האט אויסגעפעלט אז אידן זאלן געבן געלט פארן משכן.

פירט ער אויס אזוי אין ייטב לב, ער רעדט פון ענין פון מסירת נפש, **יעדער איד דארף זיין גרייט יעדע מינוט אויף מסירות נפש, יעדע מינוט דארף ער זיין גרייט, טאמער איז דא א נסיון מ'וועט איינעם הייסן עבודה זרה, און אויב דו דינסט נישט וועט מען דיר הארגענען, יעדע מינוט מוז ער זיין גרייט אויף דעם.** א מענטש קען זיך טועה זיין, א מענטש קען מיינט אז ער איז זיך גרייט צו לאזן שחמ"ץ, אבער אפשר ס'זאל קומען צו דעם צו א נסיון באמת, אפשר נאר איד מיך און איד בין נישט אין די בחינה, זאגט ער אז א מענטש קען זיך אליינס אויספראכירן צו איז ער אין די בחינה, און איז גרייט זיך צו לאזן זיך הרגענען פאר הייליגן באשעפער. זאגט ער אזוי, דאס געלט וואס א מענטש האט, דאס קומט נישט פון זיך אליין, א מענטש פלאגט זיך פארן געלט, א מענטש ארבעט פאר געלט, אסאך האראוואניע, מ'זעהט מענטשן פארן, מענטשן קומען, מ'איז אויף ביי די נאכט, מ'פארט ווייטע נסיעות, און מ'גייט אין מדבריות, מענטשן ארבעטן פאר געלט ביטער שווער, אזוי אז דער אייבערשטער האט אזוי געמאכט א מענטש, אז זיין געלט וואס ער האט פארדינט פון זיין האראוואניע, ווערט ממש ווי דער מענטש אליין, אזוי ווי די גמרא זאגט בכל נפשך ובכל מאודך, יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו, ער האט זיך אזוי געפלאגט דערויף, אזוי שווער געארבעט, דאס איז ער אליין, מ'קען איהם נישט אוועק נעמען, אז מ'נעמט איהם א חלק זיין געלט, האט מען אוועק גענומען פון איהם א שטיק געזונט, א שטיק מענטש.

דער אייבערשטער האט געוואלט זעהן צו א מענטש איז זיך גרייט זיך לאזן מוסר נפש זיך הארגענען פאר הייליגן באשעפער, האט ער געהייסן אוועק געבן געלט פאר הייליגן באשעפער, אויב א מענטש איז גרייט אוועק צוגעבן זיין פארמעגן פאר א דבר שבקדושה, כאטש דאס געלט ווערט נתעצם מיט מענטש עצם מעצמו, איז א סימן אז ער געבט אוועק זיין געלט וואס ער האט זיך אזוי געפלאגט דערויף, דעמאלטס געבט מען זיך אליין אויך אוועק פאר הייליגן באשעפער, און אויב זאל ער דאס דארפן איז ער אויף דעם אויך גרייט.

ב'האב געקלערט, ס'איז דא א מדרש פליאה ויקחו לי תרומה זש"ה שמע ישראל ח' אלקינו ה' אחד – אין דברי יואל ברענגט ער דעם מדרש – ויקחו לי תרומה, אז דו וועסט געבן א תרומה, זש"ה שמע ישראל ח' אלקינו ה' אחד, איז א סימן אז דו ביזט גרייט אויף מסירת נפש, שמע ישראל דאס איז אחדות הבורא וואס א איד איז מחויב, ער האט אינזיין ביי שמע ישראל אז מ'איז זיך גרייט צו לאזן הרגענען, און ווען זעהט מען די בחינה, אויב א איד געבט געלט, ער לאזט זיך קאסען פארן הייליגן באשעפער.

ס'קען זיין, ס'איז דא מדרש וירא ישראל את בני ישראל וידע אלקים, זאגט דער מדרש ידע שעתידים לומר זה קלי ואנהו עמד וגאלך, דער אייבערשטער האט געוואוסט אז אידן וועלן זאגן זה קלי ואנהו האט ער אויסגעלייזט אידן פון מצרים, וואס עפעס זה קלי ואנהו וואס עפעס וועגן דעם, ווייל די גמרא זאגט אין סוף יומא ס'איז דא ד' חילוקי כפרה, א איד האט חלילה חומא געווען, איז דא עבירות וואס תשובה נוצט נישט, נאר די יום המיתה איז מכפר, זאגן אלע ספרים יום המיתה איז מכפר מוז מען ווארטן ביז יום המיתה? אז איינער איז זיך מקבל ער איז זיך גרייט צו לאזן הרגענען פארן הייליגן באשעפער, קבלה בלב איז גענוג, ס'איז גלייך אזוי ווי ער האט זיך טאקע געלאזט שחמ"ץ פארן הייליגן באשעפער, איז שוין געווען א יום המיתה, ממילא איז שוין מכפר אויף אלע עבירות.

אידן זענען געווען אין מצרים און זענען געווען אין שוואכע מדרגה, זיי האבן חומא געווען מיט שווערע ביטערע עבירות, וואס תשובה אזוי נוצט נישט – ד' חילוקי כפרה – איז דאך נאר די עצה מ'זאל זיך לאזן שחמ"ץ, אז יום המיתה זאל מכפר זיין, אבער בחיים חיותו נישט, אבער אז מ'איז זיך מקבל קבלה בלב פון

מסירת נפש איז דאס מכפר, איז מאן יימר אז מ'איז גרייט אויף דעם מסירת נפש, ידע דער אויבערשטער האט געוואוסט שעתידים לומר זה קלי ואנחנו, זאגט דער תרגום יונתן וואס הייסט זה קלי ואנחנו, ואבני לי' מקדשא, איך וועל בויען א מקדש, דער אייבערשטער האט געוואוסט שעתידים לומר זה קלי ואנחנו - רש"י ברענגט דאס אויך אראפ דעם תרגום אונקלוס, לשון נוה איך וועל מאכן א מקדש - איך וועל בויען א מקדש, איך וועלן זיך לאזן קאסען פאר א מקדש, דו וועסט זיך לאזן קאסען, אז מ'געבט אוועק דאס געלט, דעמאלטס געבט מען דאס מיט מסירת נפש, איז דאס מכפר אלע עבירות וואס מ'האט חוטא געווען, ממילא האט דער אייבערשטער זיי ארויסגענומען פון מצרים.

האב איך געקלערט אזוי, אוועק צוגעבן געלט פאר א דבר שבקדושה איז זייער א שווערע זאכן, דער ייטב לב שטעלט דאס אראפ אז א איד א מענטש א בשר ודם פלאגט זיך פארן געלט, און ארבעט פאר געלט אזוי אז ער באקומט דאס און ער האט דאס שוין, אז ער זאל זיך טיילן פון דעם און אוועקגעבן פאר א צווייטן פאר א דריטן איז דאס איז ממש מסירות נפש, אזוי ווי מ'שניידט איהם אפ א חלק, זיין געלט איז עצם מעצמיו. אידן זענען געווען אין מדבר און זיי האבן געגעבן געלט צו בויען א משכן ווי דער ייטב לב פרעגט וואס האט דאס אויסגעפעלט אז מ'זאל בויען פון די געלט א משכן, דער אויבערשטער האט געקענט מאכן אז מ'זאל זיין וויפיל געלט מ'דארף, וואס דען האט דער אייבערשטער געוואלט אז מ'זאל געבן געלט, דער אויבערשטער איז דאך א קורא הדורות מראש, ער האט דאך געוואוסט אז מ'וועט זיין א לאנגען גלות, מ'וועט דארפן געלט פאר א דבר שבקדושה, מ'וועט דארפן בעטן פון אידן געלט, מ'בעט פון א איד געלט? דאס געלט וואס א איד וועט פארדינען וועט ער זיין אזוי מקושר, מ'וועט נישט מעגליך זיין צו מוציא זיין א פרוטה פון א מענטש, מ'וועט נישט מעגליך זיין, מ'קען נישט מוציא זיין געלט פאר א דבר שבקדושה, וואס האט דער אייבערשטער געטוהן, ער האט געהייסן כלל ישראל אז זיי זאלן געבן געלט ויקחו לי תרומה, האט כלל ישראל ארויסגענומען געלט בחפץ לב און געברענגט, מרבים העם להביא, מ'האט געברענגט און געלאפן געבן געלט, האבן זיי דעמאלטס אריין געגעבן כלל ישראל דאס וואס אברהם אבינו האט געטוהן ביי די עקידה, אז ער האט געברענגט יצחק אויף די עקידה, יען אשר עשית את הדבר הזה, האט ער אריינגעגעבן אין אידישע קינדער, אז א איד זאל קענען שחט'ן און זאל זיין גרייט אויף מסירת נפש, די זעלבע פעולה ווען אידן האבן געברענגט געלט צום משכן, האבן זיי אריינגעגעבן אין אידישע קינדער, נישט נאר פאר זיך נאר פאר זייערע דורות עד היום הזה, אז מ'זאל קענען געבן צדקה, ווען נישט דאס וואלט א איד נישט געקענט געבן קיין צדקה.

אין דאס זאגט רש"י, רש"י וויל פארענטפערן וואס האט דאס אויסגעפעלט דער ויקחו לי תרומה, דער אייבערשטער האט נישט קיין פראבלעם ווי אזוי מ'זאל זיין א משכן, זאגט דער פסוק ככל אשר אני מראה אותך, זיי זאלן ווייזן את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו און עט'ן וועטס געבן צדקה, איז וכן תעשו לדורות, אזוי וועט עט'ן קענען טוהן לדורות, אזוי וועט מען קענען געבן צדקה, א איד איז אויסגעלערנט געווארן באותה שעה, אז ישראל קדושים הם נתבעים ונותנים, מ'וועט קענען בעטן פון א אידן געלט, און אידן וועלן געבן געבן דאס איז וכן תעשו לדורות.

ארנז זעמיר זיך צוזאמגעקומען יעצט אין די שטאט סיגעט, מ'איז געקומען צו פארן פון די מרחקים פון אסאך מדינות, זענען אידן זיך צאמגעקומען אהער דא אין די שטאט סיגוט, מקום מנוחתם פון אבותינו הקדושים, היינט אין די יומא דהילולא פון זיידן ז"ל דער קדושת יו"ט. **אבותינו הקדושים אלע, זייער עבודת הקודש וואס זיי האבן געטוהן אין הרבצת התורה, לימוד התורה, עבודת הקודש, האבן זיי אריינגעברענגט א כח הקדושה פאר די קינדער ביי זיך, פאר די שפעטער'דיגע דורות, אז מ'זאל קענען נאכגיין זייער דרך עבודה, מסירת נפש פאר הייליגן באשעפער בכל עת ובכל זמן.**

מ'ווייסט דער זיידע דער קדושת יו"ט איז געווען פלאם פייער, און איינע פון די ענינים וואס ער האט שמענדיג גערעדט, פון מסירת נפש וואס א איד דארף האבן צום הייליגן באשעפער. ער האט געזאגט פארן הסתלקות, ער האט אלעמאל געהאפט אז ער זאל אומקומען אויף קידוש השם - האט ער געזאגט - ער זעהט ער גייט בדרך כל הארץ, און זיין שאיפה איז איהם נישט מקוים געווארן, בעט ער דעם באשעפער כאמשיג זיינע קינדער זאלן גיין אויף קידוש השם. אזוי האט ער געזאגט פארן הסתלקות.

ער האט אמאל געזאגט פורים ווען ער איז געווארן אביסל בגילופין האט ער געזאגט, ער איז מקנא דעם חמון, וואס דער חמון האט מען געברענגט צו די תליה, און דורך דעם איז ארויס געקומען אזא גרויסן קידוש השם, ורבים מעמי הארץ מתייהדים, ס'איז ארויס געקומען אזוי גרויסע קידוש השם, עד היום איז נתקדש געווארן שמו יתברך בעולם, אזוי האט ער געזאגט פורים ווען ער איז געווען אביסל בגילופין. ס'איז געווען בתוכיות.

איך האב געהערט זאגן, אז אמאל ביי שלש סעודות האט ער געזאגט תורה, און ער האט גערעדט פון דעם ענין פון מסירת נפש, ער האט געזאגט מיט אזא קאך מיט אזא פלאם, און דער באטור רב איז געווען דארט, רבי נפתלי - דער באטור רבי'ס מוטער איז געווען א שוועסטער פון קדושת יו"ט, אזוי אז דער קדושת יו"ט איז איהם געווען א פעטער - און דער באטור רב איז דארט געזעצן ביי שלש סעודות, און ער האט צוגעהערט און צוגעזעהן דעם גרויסן קאך ווי ער האט אזוי גערעדט, און אויף איינמאל האט ער געגעבן אזא קלאפ אריין און געזאגט, אבער פעטער, מיר דארפן נאך האבן דעם פעטער, ער האט געזאגט ער האט געפילט אז ער רעדט מיט אזא מין קאך פון מסירת נפש, אז ער איז צוגעקומען פשוט - ער האט מורא געהאט - ער גייט אויסגיין צוקומען כלות הנפש פון אהבת השם, האט ער איהם איבערגעהאקט אינמיטן, האט ער געזאגט, דער פעטער דארף נאך בלייבן דא אויף דעם עולם.

ס'איז דא א ווארט דער פעטער ז"ל זאגט אין דברי יואל פ' וארא, ער רעדט פון די שפלות הדור, די שווערע סמינונות וואס אידן מאכן מיט, זאגט ער דארט אזוי בזה הלשון, **אין היינטיגע צייט קען מען נישט זיין קיין שומר תורה ומצוות אפטיטן מצות ה', נאר אז מ'איז גרייט אויף מסירת נפש בכל עת ובכל זמן, ס'איז נישט מעגליך צו זיין א ערליכער איד נאר אז מ'איז גרייט אויף מסירת נפש**, פון ווי נעמט מען דעם כח פון מסירת נפש אז ס'זאל בלייבן ערליכע אידן אויף דעם עולם, דאס האט אונז אברהם אבינו איבערגעגעבן, אברהם אבינו האט אונז משריש געווען, ער האט אריינגעגעבן אז דאס איז בטבע פון א איד מסירת נפש, ממילא קען א איד בלייבן ערליך ביז ביאת מלכא משיחא.

מיט דעם קען זיין ס'איז דא א מדרש, אם אתם רוצים לזכות בדין, אז מ'ויל זוכה זיין בדין דעם הייליגן טאג ראש השנה, תהיו מזכירים זכות אבות, אזוי זאגט דער מדרש, מען זאל דערמאנען זכות אבות, שנאמר באחד בחודש השביעי, באחד מיינט מען אברהם ווייל אחד היה אברהם, באחד בחודש השביעי, באחד אין די זכות פון אחד אין די זכות פון אברהם אבינו. די ענין פון תקיעת שופר מ'דארף מכוון זיין - ווי ס'שטייט אין ספרי קודש - אז מ'איז אויך גרייט אויף מסירת נפש, פונקט ווי יצחק אבינו בשעתו, און פון ווי נעמט דאס א איד דעם כח און גבורה צו גיין אויף מסירת נפש, דאס שטאמט פון אברהם אבינו, די כח פון אברהם אבינו, וועגן דעם דארף מען דערמאנען די אחד די זכות פון אברהם אבינו, בלאזט מען שופר.

דער זיידע ז"ל איז געווען א קדוש מרחם, ער איז נתקדש געווען מיט א געוואלדיגע קדושה, ער איז געווען א גאון עצום אין תורה אין נגלות התורה, חוץ פון נסתר התורה, ער איז אויפגעוואקסן א רבה דעמא מדברנא דאומתיה, א רב רבנן, ער איז אויפגעוואקסן א רב וואס אלע רבנים אין אונגארין - דעמאלטס איז געווען אונגארין א גרויסע מדינה - און אלע אונגארישע רבנים זענען געווען פריים למשמעתו ועונים אחריו קדוש, ער איז געווען דער עמוד אש וואס איז

געגאנגען לפני מחנה ישראל, מרביץ תורה ברבים פאר יחיד, פאר בחורי חמד, אפגעגעבן מיט בחורים, פון זיין ישיבה איז ארויסגעגאנגען כמה וכמה תלמידים אויסגעוואקסן אויסגעשטיגן רבנים, גדולי תורה, הארץ האירה מכבודו, אסאך אידן השכימו לפתחו צו שעפן מבאר מים חיים, תורה און יראת שמים, זייער אסאך אידן זענען געהאלפן געווארן דורך די הייליגע תפילות און די ברכות, אויסגעוואשן אויפגעפלאמט לבבות ישראל, מורא'דיגע דרשות מיט דברי תוכחה, רבים השיב מעון ככה קדושתו אזוי ווי דער ייט"ל ברענגט אראפ די מדרש מה תמר צילו למרחוק אזוי אויך צדיקים איז צילם למרחוק, און כח קדושתו שפראצט און שיינט היינט צו טאג וואס איז איבער געבליבן א רישומא קדישא, אפילו ווען ער איז שוין בעולם העליון אזוי פיל יארן.

בחיים חיותו - מ'האט שוין היינט גערעדט - האט ער מתפלל געווען פאר אידישע קינדער און גע'פועלט'ט ישועות, און אוודאי לאחר פטירתו איז אוודאי און אוודאי אזוי. אונז זעמיר געווען היינט שלוחי הולכה ווי איך האב געזאגט, מ'איז געקומען יעדער איינער איז געקומען בשמו ובשם משלחו, מ'איז געקומען אויפן ציון און מ'האט מתפלל געווען. האפן מיר מ'פארט אהיים, יעדער פארט אהיים מ'האט זיך אויסגעפועלט אלעס גוט'ס, צרכי עמך ישראל מרובים און מ'פארט אהיים מיט א סל מלא ברכות, מ'שראגט אהיים ישועות בכל ענינים מ'שראגט אהיים ישועות פאר די אלע וואס דארפן צו האבן בני חיי ומזוני רוחי מיט אלעס גומן תמיד, ימלא ה' כל משאלות לבבינו לטובה לטב ולחיים ולשלם, יעדער איינער זאל קענען מגדל זיין די קינדער על דרך התורה והחסידות, אז אונז זאל מיר ווערט זיין אנגערופן צו ווערן תלמידי תלמידיו פונעם קדושת יו"ט, ויתקדש שם שמים על ידינו מ'זאל גיין בדרך התורה והיראה, דער אויבערשטער זאל שיקן א ברכה און הצלחה בכל מעשי ידינו, רב תענוג ונחת פון אלע קינדער און אייניקלעך, דער אויבערשטער זאל העלפן אז זיין גרויסן זכות זאל מגין זיין אויף יעדן איינעם אז מען זאל געהאלפן ווערן בכל מילי דמיטב.

ארץ אז מען איז דא, פיל איך א חוב ארויסצוברענגן א מזמור לתודה פאר די אלע עסקנים וואס האבן אונז געגעבן די מעגליכקייט צו קומען אהער, און איך מיינ די עסקנים וואס האבן עוסק געווען און אויפבויען דעם אהל, דער אהל דא איז אויפגעבויט געווארן בשעתו נאך די פטירה פון ייטב לב, און דער אהל איז אזוי געשטאנען יארן, יעדער פארשטייט אז פון די נאטור, פון רעגן די קעלט וכדו', א בנין ווי אזוי ס'איז געבויט געווארן דעמאלטס אין תרמ"ג, נאך אזויפיל יארן צופאלט אזא בנין, און דער בנין איז טאקע אזוי צופאלן, און מען האט שוין מחדש געווען און איבערגעבויט דעם אהל אין די יארן פון בערך תשכ"ב כ"ג, ס'זענען נאך געווען דעמאלטס דא אידן שומרי תורה ומצות וואס זיי האבן איבערגעבויט דעם אהל, ס'איז נאך געווען דעמאלטס אונטער די קאמוניסטן, און מען האט דאס געמאכט בגניבה, אבער מען האט דאס געמאכט לויט די דעמאלטסדיגע אומשטענדן, מען האט מחזק געווען אביסל דעם דאך און די ווענט, דאס האט אבער אויך נישט צו לאנג געהאלטן, ווייל ס'איז אויך געווען א שוואכע זאך, מיט יארן שפעטער האט מען ווידער איבערגעבויט דעם אהל, און אויך נאר צוגעלייגט צום אלטן בנין, די ווענט זענען געווארן דיקער ווייל מען האט נאכאמאל געשמירט און מען האט מוסף געווען צעמענט ביי די זייטן, אבער דער בנין האט אנגעהויבן צו פאלן און ס'האט געשימלט אזוי ווי דער שטייגער ביי אזעלכע בנינים.

איז נתעורר געווארן א אייניקל הר"ר יוסף מייזעלס שליט"א און ער האט אנגעהויבן צו טון פעולות, און אז מען הייבט אן צו טון פעולות ווערט מען געוואר, ער איז געוואר געווארן אז נישט נאר דער אהל איז אין א פראבלעם, נאר דער גאנצער ביה"ח איז אין א פראבלעם, איך וועל גיין מענין לענין, ער האט אנגעהויבן צו טון אז מען זאל בויען פונדאסניי א אהל, האט מען אנגעהויבן צו טראכטן אויב מען גייט צו ווארפן א אהל

וואס טוט מען מיט די אלטע שטיינער, ס'זאל זיין אויסגעהאלטן על פי הלכה, זיך דורכגערעדט מיט תלמידי חכמים ווי אזוי מען גייט צו צו אזא זאך, ווער וועט עס בויען, מען קען נישט סתם אזוי שיקן א גוי וואס זאל גיין בויען צווישן די מציבות, ס'איז האקל, ווייל ס'רירט אן מציבות פון די זייט און יענע זייט, און ס'קען זיין א געוואלדיגע קלקול חלילה אז מען טשעפעט מיט א מציבה, האט מען אריינגענומען כוחות, מען האט אראפגעשיקט א איד א שומר, וואס איז געווען דא פון אנהייב ווינטער גלייך נאך די ימים טובים, און מען האט געהאט דא א שומר וואס איז געזעסן דא די גאנצע צייט, ווען מען האט אנגעהויבן צו בויען דעם אהל, אזוי אז ביז היינט איז שוין כמעט נגמר דער בנין, און מיט א געוואלדיגע זיירות האט מען געבויט דעם אהל מיט א וועג צום אהל, מען זאל נישט דארפן טרעטן אויף קברים, מען האט אראפגערופן פון לאנדאן די ועד פון "אדמת קודש", און יעדע זאך איז געמאכט געווארן מיט מתינות על פי תורה.

ס'איז דא א פראבלעם מיט ביימער דא אויפן פעלד, ס'זענען געווען גוים דא וואס האבן דא אנגעבויט פרוכט ביימער צווישן די קברים אויף מערערע פלעצער, און די ווארצלען גייען אריין אין די קברים און ווארפן אום די מציבות, צו מעג מען דאס אפשניידן? ס'איז א ערנסטע שאלה להלכה, ווייל א פירות בוים טאר מען נישט אפשניידן, צו בכגון דא ווייל ס'טשעפעט קברים צו מעג מען אפשניידן א פירות בוים, מען איז געזעסן מיטן דיין ר' געציל שליט"א איבער די שאלה, און מען האט געטראפן אין פארשידענע תשובות ספרים ענליכע שאלות, וואס איך וויל ארויסברענגן אז יעדע זאך ווערט געטון איבערגעטראכט.

מען האט געדארפט בויען דעם אהל, און מען האט עס געמאכט ס'זאל נישט האבן קיין פירסום, מען האט געדארפט א נדבן צו בויען דעם אהל, מען האט פריער דערמאנט אז מען דארף געלט פאר די בית החיים כדי מען זאל האבן א דעה ווי אזוי צו פירן די ביה"ח מיט די פראבלעמען, וועגן געלט בין איך דעם זומער אריבערגעגאנגען צו ר' שלמה הייזלער און ער מיט זיין איידעם ר' חיים הערש שאהן, ער זיצט דא ביים טיש, ס'איז געווען א סוד, מען האט נישט געוואלט אז מען זאל וויסן דעמאלסט, און זיי האבן מנדב געווען זייער א שיינעם סכום פאר דעם נייעם אהל וואס מיר האבן היינט געזען דא אויפן ציון, אוודאי דער זכות פון אבותי הקדושים וואס זיי זענען אין דעם אהל, וואס לכבודם האט מען געבויט דעם נייעם אהל, וועט אוודאי מגין זיין זיי זאלן געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן.

איך וויל צוריקגיין צום צווייטן ענין, דער צווייטער ענין איז דער בית החיים, איך בין געווען אין שטאט די וואך ווען מען האט זיך געזעגנט פון ציבור פאר מען איז אוועקגעפארן, און מען האט דערמאנט דאס ענין, איך האב מיר געשעמט צו זאגן דעם גאנצן אמת, און יעדער שעמט זיך, און מען רעדט ארום און ארום, מען רעדט אז מען האט מורא מען זאל נישט באהאלטן קיין גוים אויפן ביה"ח, די שאלה שטעלט זיך, האט מען שוין באהאלטן גוים דארט?, וואס איז דער מצב פונעם עבר, איך שעם מיר צו ענטפערן, איך שעם מיך צו זאגן, ליידער ליגן שוין גוים אין דעם ביה"ח, מען רעדט מיט א דיפלאמטישע לשון מען דארף זען צו טון אז מען זאל נישט לייגן, כאילו ס'וואלט געווען א חשש רחוק ווען מען דארף טון עפעס א פעולה, ס'איז נישט קיין ספק און נישט קיין חשש, ס'איז ליידער שוין א פאקט, די נישואי התערובות פון דעם מקום ברענגט עס.

איך האב אינזין געהאט, מיין שוואגער דער בארא פארקער רב שליט"א האט פריער נאכגעזאגט א מוראדיג ווארט פון דברי חיים, דער דברי חיים האט געזאגט אז די אלע מקומות ווי אידן האבן געוואוינט און מען האט זיי פארטריבן פון דארט – דער הייליגער דברי חיים האט דאס געקענט זאגן, וראויים הדברים למי שאמרם – ווען מען וואלט געהאט הייליגע אויערן, וואלט מען ווען געהערט א קול יללה פון די צדיקים וואס זיי ליגן דארט.

איך האב מיר מתבונן געווען, וואס איז די קול יללה, פארוואס וויינען די צדיקים אז מען האט פארטריבן די אידן, צדיקים זיצן בעולם העליון ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, מען האט פארטריבן די אידן

פון דעם מקום זענען זיי געגאנגען אויף א צווייטע מקום, דער אייבערשטער פארלאזט נישט אידישע קינדער ווי זיי זענען, אויב זענען זיי נישטא זענען זיי ערגעץ אנדערש, וואס איז די קול יללה, האב איך מיר מתבונן געווען צוויי זאכן, איינס אז ס'איז נישטא קיין אידן אויף דעם מקום, און צווייטנס ווער איז דער בעה"ב אויפן ביה"ה, און וועט באהאלט מען דארט אויפן ביה"ה, צדיקים וויינען אויף דעם, און דאס איז זייער קול יללה, אז מען טראגט ל"ע אריין גוים אין דעם ביה"ה, און אויף דעם וויינען די צדיקים.

אונז דארף מיר דערהערן דעם קול יללה, און איך געב א שבח והודאה, הר"ר יוסף האט זיך אריינגעלייגט אין דעם צווייטן ענין, זען צו טון פעולות, ער טוט שוין א יאר צייט פעולות בסתר מיט וועס מען דארף צו רעדן, און מען טוט וואס מען דארף צו טון, אזוי אז מען האט ב"ה געמאכט גרויס פארשריט אין דעם ענין, מיר האפן אז אין עתיד וועט דאס נישט מער פארקומען, אבער צו דעם דארף מען האבן צו באצאלן פארן ביה"ה.

איך האב אנגערופן א איד און איך האב אים געזאגט אז איך דארף האבן ביז א פאר טאג הונדערט צוואנציג טויזענט דאלער פאר א ענין - מען האט נישט געטראט אפילו רעדן פון דעם ענין - לייג מיר אויס הונדערט צוואנציג טויזענט דאלער, א ניו יארקער איד, און ער האט מיר אויסגעלייגט מיניה וביה הונדערט און צוואנציג טויזענט דאלער, דאס איז פאר איין ענין, אויפן חשבון אז ווען מען וועט קענען רעדן פון דעם ענין וועט מען קענען באצאלן, דאס איז די צווייטע זאך וואס מען רעדט פון די ביה"ה אליין.

און דריטנס וואס וויינען די צדיקים ווייל מען האט פארטריבן די אידן פון די שטעט, די אלע צדיקים האבן געהאט בתי מדרשים, די אלע צדיקים האבן געהאט הייזער ווי זיי האבן געדינט דעם הייליגן באשעפער, מען האט אוועקגעטריבן די אידן, וואס איז געווארן פון דעם פלאץ, וואס איז געווארן פון זייער ביהמ"ד, שוועלים הלכו בה, און דאס איז די דריטע פעולה וואס הר"ר יוסף האט זיך אריינגעלייגט, אבער דאס פארשטייט מען אז דאס איז א פעולה וואס וועט נאך נעמען צייט ביז מען וועט זען די פירות פון דעם, מען האט שוין אפגעקויפט א חלק פון דעם שטח, ס'איז א גרויס שטח, און ס'איז דא נאך א שטיקל, און מען ארבעט אויף נאך א שטיקל, ס'דויערט, מען דארף רעדן צו דעם און צו יענעם, מען דארף שמירן דעם און שמירן א צווייטן, דאס קאסט געלט, און הערשט נאכדעם וואס מען וועט שוין האבן די שטחים וועט פארשטייט זיך קאסטן געלט דאס אויפצובויען, דאס איז שוין א צווייטע מעשה און מען האלט נאכנישט ביי דעם.

מען וויל אויפבויען - מען רעדט נישט פון א גרויס ביהמ"ד - אז ווען אידן קומען אהער זאל זיין א מקום ווי א איד זאל קענען דאווענען שחרית, און מען זאל האבן א מקוה ווי מען זאל זיך קענען טובלען, און א פאר שטיבלעך אפילו ווי מען זאל קענען נעכטיגן ווי א הכנסת אורחים, ס'איז זייער א שיינע חלום, אבער מיט די צייט האפט מען ישראל קדושים הם, ויקחו לי תרומה, אידן וועלן געבן, מען וועט האבן א געפיל צו דעם מקום, און דער אייבערשטער וועט העלפן מען וועט האבן הצלחה.

ס'איז זיכער אז אבותי הקדושים האבן א קורת רוח בעולם העליון פון די פעולות וואס מען האט געטון לכבודם, קיינער זוכט נישט קיין ריעל עסטעיט דא, מען זוכט נאר לכבודם פון די קדושים אשר בארץ המה, גדולים צדיקים במיתתם, מיט אן הכרת הטוב פאר די אלע וואס האבן זיך געלאזט קאסטן אין עבר, און אין הוה, און אין עתיד, דער אייבערשטער זאל העלפן, אז אונז וועלן טוהן פאר די צדיקים, אז אונז וועלן זיי אינזון האבן וועלן זיי אונז אינזונען האבן, דער אייבערשטער זאל העלפן מ'פארט אהיים, מ'זאל אהיים טראגן, זיין שלוחי ציבור, אהיים טראגן א ברכה מרובה ישועות און רפואות מיט אלעם גוטן בכל ענינים, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן אונז וועלן זוכה זיין צו די גאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

ע"נ האשה החשובה מרת שיינדל בת הרה"ח ר' צבי יהודה ע"ה

דברי התעוררות

אצל ציון המצוינת של מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע

ביומא דהילולא כ"ט שבט שנת תשע"א לפ"ק

מאת הגה"צ אב"ד ור"מ דקהילתינו וויליאמסבורג שליט"א

האט גורם געווען א רפואה. אונז שטיי מיר דא, דער זיידע איז אויבן אין הימל בשמים, אוי, שלח רפואה שלימה לחולי עמך. צום הייליגן רב, דעם זיידענס גרויסע רבי, איז אמאל געקומען א איד מיט א מעדעצין און געפרעגט דעם הייליגן רב זאל איך נעמען די מעדעצין אדער נישט, איז געגאנגען דער הייליגער דברי חיים און אויסגעגאסן צוביסלעך צוביסלעך דעם מעדעצין און דער איד איז געזונט געווארן.

אידישע קינדער קומען היינט מיט א בקשה, איך האב א קראנקען איך שטוב, דאקטורים זאגן אז די רפואה וועט ערגער מאכן די מחלה, זאל איך נעמען די מין קימא אדער די מין קימא, אוי אונז בעט מיר "קומה" עזרתה לנו ופרנו למען הסדק אזוי ווי דער זיידע מיינטשט (עיון קדושת יו"ט פ' נשא), זיידע, כה תברכו את בני ישראל, שפריים אויס דיינע הייליגע הענט און בעט ביים כסא הכבוד, דער זיידע האט געהאט גרויסע זכותים, יעצט איז נישט די צייט צו נוצן די מדת ענוה, יעצט איז די צייט צו נוצן די אנדערע מדה, זיי אונז מושפע אז אידישע קינדער זאלן קענען געהאלפן ווערן בכל מילי דמיטב.

דער זיידע האט אין זיינע צייטן אסאך מעורר רחמים געווען פאר אידישע קינדער אז זיי זאלן זיין בשלימות. אוי, אונז געדענק מיר נאך די ווערטער וואס דער טאטע זאל זיין געזונט האט געזאגט היי יאר הרשענא רבה, אונז לעב מיר אין א טריפה'נע מדינה, א מדינה קשה ומהרה. דער גאנצער ציבור דא בעט איין בקשה, ויזכנו לגדל בנים ובני בנים, אז אונז אליין מאך מיר שוין מיט גרויסע נסיונות, וואס וועלן שוין אונזערע קינדער און אייניקלעך מיטמאכן, דער זיידע אליין האט איינגעזיטן פאר ביאת המשיח, האט געבעטן אזויפיל בקשות מתי תמלוך בציון.

בלען זאגט נאך פון צדיקים, יש אומרים פון שפאלער זיידע אז ער האט געזאגט, רבוננו של עולם מען האט דיר געבעטן דו זאלסט שיק משיח בימי הבש"ט, מען האט דיר געבעטן זאלסט שיקן משיח בימי ר' בער, האסט נישט געשיקט, רבוננו של עולם, ס'וועט קומען א צייט וואס קיינער וועט דיר הלילה נישט דארפן האבן, ס'וועט קומען א צייט וואס קיינער וועט שוין נישט בעטן פאר משיח, אויב ווילסטו נאך זען ערליכע אידן זען ס'זאל נישט דורכגיין ווייטער אזוי, שלח לנו משיח צדיקנו און לייז אונז שוין אויס פון דעם שווערן גלות, אונז זאל מיר שוין זוכה זיין ושבו עול הגוים ועול הגילות מעל צווארינו ותולכנו מהרה קוממיות לארצינו, ופתח שערי שמים לתפלינו, אונזערע תפלות זאלן נתקבל ווערן לרחמים ולרצון לפני ארון כל בזכות הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה זאלן מיר אלע געבענטשט ווערן בכל מילי דמיטב ונאמר אמך.

דער טאטע זאל זיין געזונט האט פריער געזאגט, אונז שטיי מיר יעצט דא, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא, קרית ארבע, ס'ליגן דא פיר גרויסע צדיקים, ובמיוחד דער בעל הילולא דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט. דער זיידע ז"ל דער ייטב לב האט געזאגט פארן קדושת יו"ט פאר זיין הסתלקות, כה תברכו את בני ישראל אמור להם, איך זאג אן פאר מיינע קינדער אז זיי זאלן בענטשן אידישע קינדער דורכדעם וואס זיי לערנען תורה און זיי זאגן תורה פאר אידישע קינדער.

וויל זיך דא דער ציבור אביסל אויסשמועסן מיטן זיידן ז"ל דער בעל הילולא. ס'איז היינט זיין יומא דהילולא, אונז ווייסן מיר – דער טאטע זאל זיין געזונט האט עס פריער נאכגעזאגט – אז א יומא דהילולא איז ווי א טאג פון א חתונה. שוין צענדליגער יארן וואס איז געווען דעם זיידענס חתונה און ס'איז נישט געווען דא א מנין אידן ביים ציון, היינט שטייען מיר דא א ציבור שלוחי עמך בית ישראל, ס'איז א טאג פון א חתונה און יעצט האט דער זיידע פאר וועם צו געבן דרשה-געשאנק, אונז אלע דא עממיר צובראכענע נפשות.

דער זיידע אליין געדענקט ווען ער איז געשטאנען ביים הייליגן רב (הדברי חיים זי"ע) און געבעטן צו קענען מעמיד זיין דורות. ווען דער זיידע ז"ל דער עצי חיים איז געבוירן איז געקומען דער הייליגער רב צו די באבע אין חלום און געזאגט, זעסט איך האב דיר נישט אויסגעפאפט, דער זיידע האט מעמיד געווען ווע ברך ה'.

אונז שטיי מיר דא מיט א ציבור אידן, ובמיוחד דעם זיידענס קינדער און אייניקלעך וואס האבן זיך מטרחה געווען פאר זיין כבוד-וועגן, זיי האבן אהערגעשטעלט פאר זיין כבוד. דער זיידע ווייסט גאנץ גוט אז מוין שוואגער יוסף בן ח'י שטייט אין זעלבן מצב ווי דער זיידע איז געשטאנען, און דער זיידע ווייסט נאך פון די קינדער און אייניקלעך וואס דארפן ישועות און רפואות, מי כמון וואס האט דאס מיטגעמאכט. דער זיידע ווייסט גאנץ גוט וואס דאס מיינט צרות ישראל, ווען אידישע קינדער זענען געקומען צום זיידן און האבן זיך אויסגעוויינט די הערצער, ווען דער זיידע איז געשטאנען ביים הייליגן רב אונטערן שטול און האט די אלע זאכן מקבל געווען.

מייט די גרויסע שפלות מיט די גרויסע ענוה פונעם זיידן, האט דער רבי ז"ל פארציילט א מעשה וואס ער אליין האט געזען, ווען דער זיידע האט געגעבן א שטיקל מזונות פארן באטווער רב – ווען ער איז אוועקגעפארן פון זיידן נאכן זיך געזעגענען – און ער האט געזאגט אז ס'איז דא א איד וואס דארף א רפואה, און דער זיידע האט נאכגעזאגט דעם הייליגן אהב ישראל'ס ווערטער וברך את לחמך ואת מיםך. דער זיידע האט געגעבן שיינים און

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליע

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטער • וויען

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללניו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים
הרה"ג שבת קאהן שליט"א
ר יקותיאל זלמן מענדלאוויטש נ"י
הולדת הבנות
ר ראובן יושע אינדיג נ"י
ר אביגדור הערשקאוויטש נ"י
ר וואלף ברוך ווערצבערגער נ"י
ר יקותיאל צבי יאקאבאוויטש נ"י
ר יצחק אייזיק כהנא נ"י
ר יודא ליכטענשטיין נ"י
ר ישראל צאהלער נ"י

ירושלים

אירוסים הבת
ר אביגדור גאלד שטיין נ"י
חבר ההגלת מוסדותינו
הולדת הבת
ר יואל ראטה נ"י
ולוקיט הרב נחמן יאקאב שליט"א
נישואים הבנים
ר שמחה יוסף הירש נ"י
הרב יהושע אשר כהנא שליט"א
רב ביהמ"ד מ שכונת הודעוים וראש"כ הרבנים דקמיליטני

בארא פארק

הולדת הבן
ר יוסף אליעזר איצקאוויטש נ"י
הולדת הבת
ר ישראל יוסף איידליס נ"י

בני ברק

הולדת הבנים
ר יעקב שרגא שווארץ הי"ו
ולאביו ר' משה שווארץ הי"ו
ולחותנו ר' יצחק יוסף ווייס הי"ו
ולח"ו ר' פנחס זעליג הערשקאוויטש הי"ו
ר יוסף משה ארי' היילברון הי"ו
ולאביו ר' יעקב מיכאל היילברון הי"ו
ולחותנו ר' שניאור זלמן טאבאק הי"ו
ולחותנו ר' משה עסטרייכער הי"ו

הולדת הבנות

ר שלמה צבי שטרול הי"ו
ולאביו ר' ישראל שטרול הי"ו, ירושלים
ולחותנו ר' יוסף פנחס וואנצאצקער הי"ו
ר יצחק שלמה ראטער הי"ו
ולאביו ר' שלום אליעזר ראטער הי"ו
ולחותנו ר' אלטער יצחק היילברון הי"ו, ירושלים

וויליאמסבורג

הולדת הבנים
ר יצחק ב"ר חיים יושע געלעב שטיין נ"י
ר אהרן אלעזר שמעון ב"ר מאיר יושע קאהן
ר יוסף ב"ר משה אפרים ב"ר הערשקאוויטש
הרב יוסף בן הרב יחזקאל מייליש שליט"א
ר משה לוי חיים ב"ר ישראל לאנדא נ"י
ר אברהם שמואל ב"ר צבי שווארץ נ"י
ר אליעזר יודא ב"ר שמואל מארקאוויטש נ"י
ר אליעזר וואלף ב"ר יעקב משה זאפיר נ"י
ר ארון לייב ב"ר משה שמואל גאלד שטיין נ"י
ר אברהם הכהן ב"ר רפאל דוד ב"ר א"א נ"י

הולדת הבנות

ר חיים בער ב"ר יעקב שטיינמעץ נ"י
ר אברהם יואל ב"ר משה יודא לעבערמאן נ"י
ר יואל ב"ר אברהם דוד ע"ה לאקס
ר מיכאל ב"ר יצחק מאיר בערגער נ"י

לאנדאן

הולדת הבנים
ר אהרן דוד ב"ר יעקב יצחק גרינפעלד נ"י
חתן ר' הערשל הכהן פריעדמאן נ"י
ר יעקב ארי' ב"ר משה אלימלך שטערן נ"י
חתן ר' אברהם יוסף גליק נ"י

אירוסים צאצאיהם

הרב חיים שלמה שטיינמעץ, וויליאמסבורג	החתן דוד נ"י	הרב נפתלי הירצקא פריעדמאן הי"ו, וויליאמסבורג
ר יצחק מרדכי בראך נ"י, וויליאמסבורג	החתן יוסף דוד נ"י	ר שניאור זלמן דאנציגער נ"י, קליוולאנד
ר אהרן מרדכי גליבער נ"י, בארא פארק	החתן משה גדלי' נ"י	ר שאול יחזקאל גאלדבערגער נ"י, בארא פארק
הרב עקיבא סופר שרייבער שליט"א, לעיקוואד	החתן משה נ"י	ר אשר זעליג לעוו נ"י, לאנדאן
ר שמעון עוזר פריעדמאן נ"י, אנטווערפן	החתן ברוך יושע נ"י	ר משה ראזענבערג נ"י, לאנדאן

נישואי צאצאיהם

הרב יואל צבי מאשקאוויטש, דומ"ץ טאהש	החתן אלעזר נ"י	ר אפרים פישל פריינד נ"י, קרית יואל
ר עזריאל לעפקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל נ"י	ר ברוך צבי פליישמאן נ"י, וויליאמסבורג
ר ארי' ראטה נ"י, וויליאמסבורג	החתן חיים נ"י	ר יעקב יוסף שטארק נ"י, וויליאמסבורג
ר יהודא פרענקל נ"י, וויליאמסבורג	החתן ישראל יוסף נ"י	ר יושע מרדכי ליבערמאן נ"י, וויליאמסבורג
ר מרדכי ראזענפעלד נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל נ"י	הרב שמואל שמעלקא פריעדמאן, וויליאמסבורג
ר מאיר יששכר הכהן קאהן נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל נ"י	ר אלטר אברהם אליעזר שפיטצער, וויליאמסבורג
ר רזיאל יודא טייכמאן נ"י, קרית יואל	החתן יואל נ"י	ר שלמה גראסבערג נ"י, בארא פארק
ר יושע שמואל ווידער נ"י, קרית יואל	החתן נתן נטע משה נ"י	הר"ר שמואל (בהר"מ) פריעדמאן, קרית יואל
הרב פסח מיללער שליט"א, בארא פארק	החתן משה יודא נ"י	הרב יודא דוד גרינפעלד שליט"א, קרית יואל
ר חנני' יו"ט ליפא עפשטיין נ"י, מאנטרעאל	החתן צבי טובי' גדלי' נ"י	ר שלמה רובינשטיין נ"י, קרית יואל
ר אלטר יעקב שלעזינגער נ"י, לאנדאן	החתן שלמה נ"י	ר אשר שטראוס נ"י, לאנדאן
ר אשר אנטשיל שווארץ נ"י, ירושלים		ר שלמה זלמן דאסקאל נ"י, בני ברק

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579